

LIMINGAN KUNNAN TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026–2027

Sisällys

1.	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	3
2.	TALOUSARVION YLEISET PERUSTEET	5
2.1	TOIMINTAYMPÄRISTÖ	5
2.1.1	VÄESTÖNKEHITYS JA KUNNAN OSA-ALUEIDEN KEHITTÄMINEN	6
2.1.2	ELINVOIMA JA TYÖLLISYYS	8
2.1.3	MAANKÄYTTÖ JA ASUNTORAKENTAMINEN	10
2.2	TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT	11
2.2.1	TALouden KEHITYSNÄKYMÄT	11
2.2.2	KUNTATALOUS	12
2.2.3	LIMINGAN KUNNAN KEHITYSNÄKYMÄT	13
3.	LIMINGAN KUNNAN STRATEGISET LINJAUKSET JA TAVOITTEET	16
3.1	LIMINGAN VISIO JA TOIMINTAA OHJAAVAT ARVOT	16
3.2	STRATEGISET TAVOITTEET	18
4.	TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN KONSERNIJOHDOLLE JA KUNNAN EDUSTAJILLE TYTÄRYHTEISÖISSÄ	23
4.1	LIMINGAN KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN TULOSTAVOITTEET	24
4.1.1	LIMINGAN VESIHUOLTO OY	24
4.1.2	LIMINGAN ASUNNOT OY	24
4.1.3	LIMINGAN KEHITYS OY	25
4.1.4	KIINTEISTÖ OY LAKEUSTALO LIMINKA	25
4.1.5	KIINTEISTÖ OY LIMINGAN VANAMO	25
5.	TALOUSARVION RAKENNE, SITOVIUUS JA SEURANTA	26
6.	TULOSLASKELMAOSA	27
7.	RAHOITUSOSA	33
8.	KÄYTTÖTALouden SITOVIUUS PALVELUALUEITTAIN	36
8.1	KONSERNIPALVELUT	38
8.2	ELINVOIMAPALVELUT	47
8.3	SIVISTYSPALVELUT	52
8.4	HYVINVOINTIPALVELUT	59
9.	INVESTOINTIOSA	68
10.	LIKELAITOKSET	72
10.1	KUNNALLISTEKNIikka LIKELAITOS	72
10.2	RUOKA-, PUHTAUS- JA KIINTEISTÖPALVELUJEN LIKELAITOS	79

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Suomen kansantalous ei ole lähtenyt kasvuun siten kuin on odoteltu, vaan kasvunäkymä on siirtynyt eteenpäin. Rakentaminen laahaa ja luottamus talouteen ja tulevaisuuteen on ollut alamaissa. Odotukset ja edellytykset kasvulle ja suhdanteen paranemiselle vuonna 2025 ovat vahvistuneet. Kasvun lisäksi haasteena on ollut tuottavuuden kehitys, jossa olemme jääneet kilpailijamaita jälkeen. Tuottavuuden parantaminen on välttämätöntä koko yhteiskunnassa, myös kunnissa. Teknologian kehittäminen ja hyödyntäminen, digitalisaatio ja tekoälyn hyödyntäminen ovat osaamisen kehittämisen ohella keinoja parantaa tuottavuutta. Tuottavuuden kehittäminen talouden tasapainon ohella on eräs punainen lanka Limingan lähivuosien tekemisessä.

Kuntien erilaistuminen jatkuu ja kunnat jakautuvat kasvaviin ja menestyviin kuntiin sekä väestöään menettäviin ja vanheneviin kuntiin. Keskeinen selittävä tekijä kuntien välisille eroille lienee kunnan sijainti. Yliopistot ja oppilaitokset on keskitetty muutamiin kaupunkeihin, jotka kasvavat ja säteilevät lähiympäristöönsä kasvua ja menestystä. Liminka on tilastokeskuksen mukaan 77 kasvukunnan joukossa vielä vuonna 2045. Myös syntyvyyden ennustetaan olevan vuonna 2045 suurempaa kuin kuolleisuus. Myös Hypo arvioi Limingan parhaiden kuntien joukkoon asuntoluottoluokituksessaan, jossa katsotaan asumisen riskejä ja rahoitusmahdollisuuksia. Rakentaminen ja investoiminen Liminkaan on omakotirakentajien, asunnon ostajien, sijoittajien ja rahoittajien kannalta turvallista. Ennusteet vahvistavat ja luovat hyvän pohjan tulevaisuuden tekemiselle, ottaen huomioon, että korkotason ennakoidaan laskevan noin 2 % tasolle vuoden 2025 loppuun mennessä.

Suhdannetilanteen ja luottamuksen paraneminen näkyvät niin asunto- kuin yritystonttien varauksissa, joissa on selkeää kasvua. Limingassa on ollut kysyntää sekä vuokra-asunnoille että kerrostaloasunnoille. Uusi kerrostalohanke onkin käynnistymässä vuoden 2025 aikana aivan kunnan ytimeen ja rivitalohankkeita on valmistumassa ja suunnittelupöydällä. Lisäksi vuoden alkupuolella valmistellaan vuokratalohankkeen kilpailuttamista, jolla pyritään vastaamaan kysyntään. Asuntorakentaminen on siis vilkastumassa. Kunnan investointiohjelma on niukka. Konsernin suurimmat hankkeet ovat huoltovarmuuden kannalta elintärkeän uuden vesilaitoksen rakentaminen, katuverkon kunnostaminen, Kuormatien peruskorjauksen suunnittelu, sekä EKO korttelin kunnallistekniikan suunnittelu ja rakentaminen.

Niukasta investointiohjelmasta riippumatta vuoden 2025 talousarvio on jo laadintavaiheessa alijäämäinen. Mikäli suunnitellut kehittämis- ja tehostamistoimenpiteet kyetään viemään maaliin saakka, kunnan talous lähtee paranemaan vuodesta 2026 alkaen. Edellytyksenä on luonnollisesti se, että uusia valtion leikkauksia tai velvoitteita ei kunnille tule. Itse valtionosuusuudistus, jota on odotettu, siirtyy vuodella eteenpäin. Edessä on siis tiukkoja vuosia talouden suhteen, mutta kun katsomme hieman kauemmas, edessä olevan muutama vuoden kestävä kuopan ylitse, talous oikenee ja kunnan tulopohja toivottavasti vahvistuu.

Limingan asema vahvistuu myös saavutettavuuden osalta sillä seudun kuntien ja valtion välisessä MAL-sopimuksessa on sovittu kauko- ja lähijunaliikenteen kehittämisen askelmerkeistä. Valtio osallistuu lin ja Limingan asemapaikkojen rakentamiskustannuksiin 50 %:n osuudella, joka ajoittuu vuosille 2025-2028. Lähijunaliikenne edellyttää sopimista kustannustenjaosta ja kaksoisraiteen toteutumista, joka investointi on Orpon hallitusohjelmassa mukana. Myös Pohjoinen ohjelma, jossa saavutettavuus on osa ohjelmaa, on edennyt lausuntovaiheeseen ja se vahvistaa toteutuessaan pohjoisen ja Oulunseudun tulevaisuuskuvaa ja mahdollisuuksia.

Kunnan kannalta keskeistä on oman tulopohjan ja elinvoiman vahvistaminen kaikin keinoin. Ilmasto- ja ympäristöasioiden rooli korostuu, joita kunnat on veloitettu edistämään. Liminka laatinut ympäristö- ja ilmasto-ohjelman, joka huomioidaan suunnittelukauden toiminnassa ja päätöksissä.

Merkittävää on vaalikauden vaihtuminen kesäkuun alussa. Kunnanvaltuusto on linjannut, että myös jatkossa Limingan valtuustossa on 35 valtuutettua päättämässä kunnan asioista. Luottamushenkilöorganisaatio sen sijaan uusiutuu ja kunta palaa lautakuntamalliin. Uusina lautakuntina aloittaa kesäkuussa elinympäristölautakunta ja hyvinvoinnin edistämisen lautakunta nykyisen sivistyslautakunnan lisäksi.

Limingalle on avautumassa hyvä tulevaisuudennäkymä ja aikaikkuna uudella valtuustokaudella. Kuntien menestyksen keskeisiä tekijöitä ovat hyvä päätöksentekokyky ja toimiminen yhdessä joukkueena. Luotan siihen, että valtuusto katsoo rohkeasti tulevaisuuteen!

Hyvä, Parempi, Liminka!

Pekka Rajala

kunnanjohtaja

2. TALOUSARVION YLEISET PERUSTEET

2.1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Limingan kunnan toimintaympäristö, kuten koko Suomen ja Euroopan toimintaympäristö, on hyvin erilaisessa todellisuudessa, kuin muutamia vuosia sitten. Maailma on muuttunut viimeisen kahden vuoden aikana suuntaan, jossa itä ja länsi ovat eriytyneissä toisistaan ja autoritääristen valtioiden johto yrittää varmistaa oman poliittisen eliittinsä jatkuvuuden informaatiohallinnan suhteen haasteellisemmaksi muuttuvassa maailmassa. Naapurimaamme venäjä käy taistelua omasta olemassaolostaan valtiona, jonka tulevaisuuden suunnitelma perustuu fossiilisten polttoaineiden kulutukseen samaan aikaan, kun länsimaat ponnistelevat yhteiskunnan rakenteiden uusimiseksi uusiutuvan energian ja vihreämmän tulevaisuuden varaan. Intressit taloudessa ja energiapolitiikassa ovat merkittäväällä tavalla ristissä, joten yhteistä pelikenttää idän ja lännen välisten suhteiden lämmittämiseen näyttää olevan vaikea löytää. Suomi on nostanut varautumisen tasoa, joka on näkynyt kunnissa mm. lisääntyneinä valmiusharjoituksina. Myös kriittisten, esimerkiksi vesihuollon ja energiahuollon kohteiden ympärillä on julkisen median uutisointien perusteella ollut epämääräistä liikehdintää, joka on johtanut tarpeeseen nostaa suojaustasoja.

Vuosien 2022-2023 voimakas inflaatio on rauhoittunut maltillisempiin lukemiin ja tulevien vuosien inflaation arvioidaan asettuvan pitkällä tähtäimellä 2 %:n tasolle. Kuluttajien ostovoima on lähtenyt vuoden 2024 kuussa nousemaan inflaation hidastumisen, korkojen laskun ja palkankorotusten vuoksi, jonka odotetaan tuovan pienellä viiveellä talouteen kasvua. Yksityisen rakentamisen voimakas pysähtyminen tarkoittaa väijäämättä patoutuneen kysynnän muodostumista, joka toivon mukaan näkyy yksityisten investointien määrän kasvuna mahdollisimman pian, kun talouteen alkaa muodostua kuluttajille positiivisempia, tulevaisuuden uskoa vahvistavia positiivisia signaaleja.

Vuosi 2024 on ollut hyvinvointialueiden toinen toimintavuosi, joka on varmistanut näkymän hyvinvointialueiden taloudellisista haasteista. Paine julkisen rahan lisäämiselle on valtava, mutta niin on myös paine valtion velanoton hillitsemiselle. Kuntien kannalta riskinä on julkisen rahan riittävyyden priorisointi hyvinvointialueille, joka väijäämättä heikentäisi edelleen kuntien tilannetta. Verohäntien poistumisen myötä 2023 jälkeen negatiivisten, syömävelkaa ottavien kuntien määrä tulee ennusteiden mukaan lähivuosina kasvamaan kymmenillä. Oletuksen on, että pitkään paitsiossa ollut kuntaliitoskeskustelu suuressa kuvassa tulee lisääntymään. Kuntien perustehtävät keskittyvät pääasiassa varhaiskasvatukseen ja opetukseen, joten mahdolliset kuntaliitokset tarkoittaisivat väijäämättä erityisesti lasten ja nuorten palveluiden keskittämistä suurempiin ja tehokkaampiin yksiköihin. Tulevina lähivuosina nähdään, onko Suomella enää varaa modernin hyvinvointiyhteiskunnan rakenteiden ylläpitämiseen.

Työllisyyden kehitys on pysynyt hyvänä vuoden 2024 aikana suhteessa muihin taloudellisen toimintaympäristön haasteisiin. Osasy siihen, että työllisyys on pysynyt hyvällä tasolla, on rakenteelliseksi muodostunut työvoima pula tietyillä suorittavan työn aloilla. Kesäkuussa 2024 työttömyysaste Limingassa on 7,7 %, Pohjois-Pohjanmaan alueella 12,0 % ja koko maassa 10,9 %. Merkittävimmän työllisyystilanteen kehittymiseen kohdistuvan riskin aiheuttaa rakentamisen hiljentymisen vaikutuksina ennustettu rakennusyhtiöiden konkurssiaalto. Myönnettyjen rakennuslupien määrä on 2024 keväällä ollut lähihistorian alhaisimmalla tasolla, mikä ennakoit todella vähäisiä rakennushankemääriä lähitulevaisuuteen.

Väestömäärän kehitys näyttää viime aikoina lähteneen laskuun. Tämä johtuu pääasiassa syntyvyyden jatkuvasta pienentymisestä ja samaan aikaan kasvavasta negatiivisesta kuntien välisestä poismuutosta. Rakentamisen kautta väestömäärä ei juurikaan tällä hetkellä kasva. Kunnalla on tällä hetkellä tontteja hyvin myynnissä ja myös uusia asuinalueita, mm. Saunaranta, Kirkonranta ja Kotiranta. Myös tulevana vuosina pääkehitystrendeinä vaikuttaa olevan 0-15 -vuotiaiden väestömäärän supistuminen ja vastaavasti 16-64 -vuotiaiden väestömäärän kasvu. Tämä johtaa kunnan kannalta lähivuosina myönteiseen huoltosuhteen kehittymiseen, mutta myös haasteen kunnan palveluiden skaalaamisesta alaspäin väestökehityksen mukaisesti. Lasten ja nuorten väestömäärän suhteellinen vähentyminen ennakoii kokonaisväestömäärän kääntymistä laskuun pitkällä aikavälillä.

Nykyisen kehityksen perusteella toimintaympäristön ennustettavuus on tällä hetkellä erittäin haastavaa ja erilaisia uhkatekijöitä on runsaasti ilmassa. Nopeaa kehittymistä positiiviseen suuntaan ei ole näköpiirissä millään suunnalla, mutta taloudellinen toimintaympäristö näyttää kuitenkin vähitellen vakiintuvan helpommin ennustettavammaksi. Mahdollista toki on, että mikäli Venäjän hyökkäyssota loppuisi ja Israelin, Hamasin ja Iranin välinen yhteenotto nopeasti päättyisi, tilanne voi muuttua hetkessä huomattavasti positiivisempaan suuntaan. Venäjän länteen ja rajanaapureihinsa kohdistaman propagandan voimistuminen ei kuitenkaan anna viitteitä parempaan suuntaan ainakaan Euroopassa, enemmänkin alleviivaa hyvän varautumisen merkitystä kaikilla yhteiskunnan osa-alueella kaikenlaisiin yhteiskunnan turvallisuudentunnetta heikentäviin eskalaatioyhteyksiin.

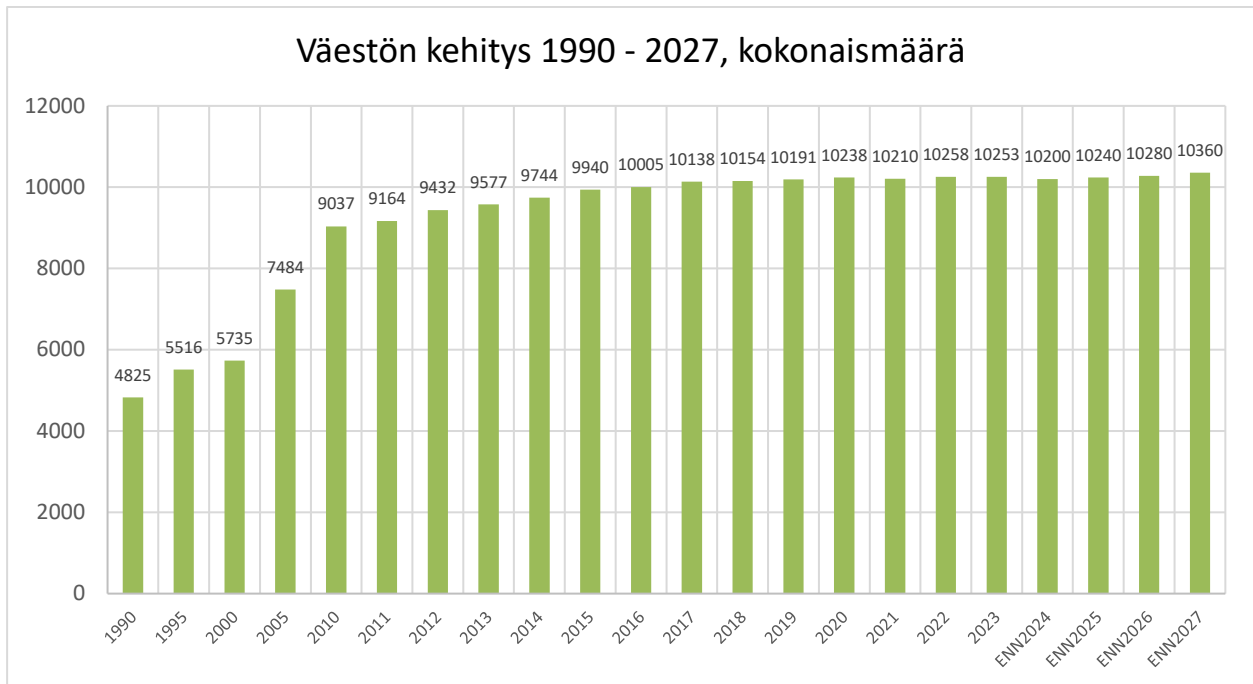
2.1.1 VÄESTÖNKEHITYS JA KUNNAN OSA-ALUEIDEN KEHITTÄMINEN

Limingan kunnan väkiluku vuoden 2023 lopussa oli 10 253 henkilöä, joka oli viisi henkilöä vähemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Väestömäärä vähentyi 2023 vuonna -0,05 %. Asukasluvun pienentymisen taustalla ilmiöinä ovat sekä syntyvyyden laskeminen, että negatiivinen kuntien välinen nettomuutto.

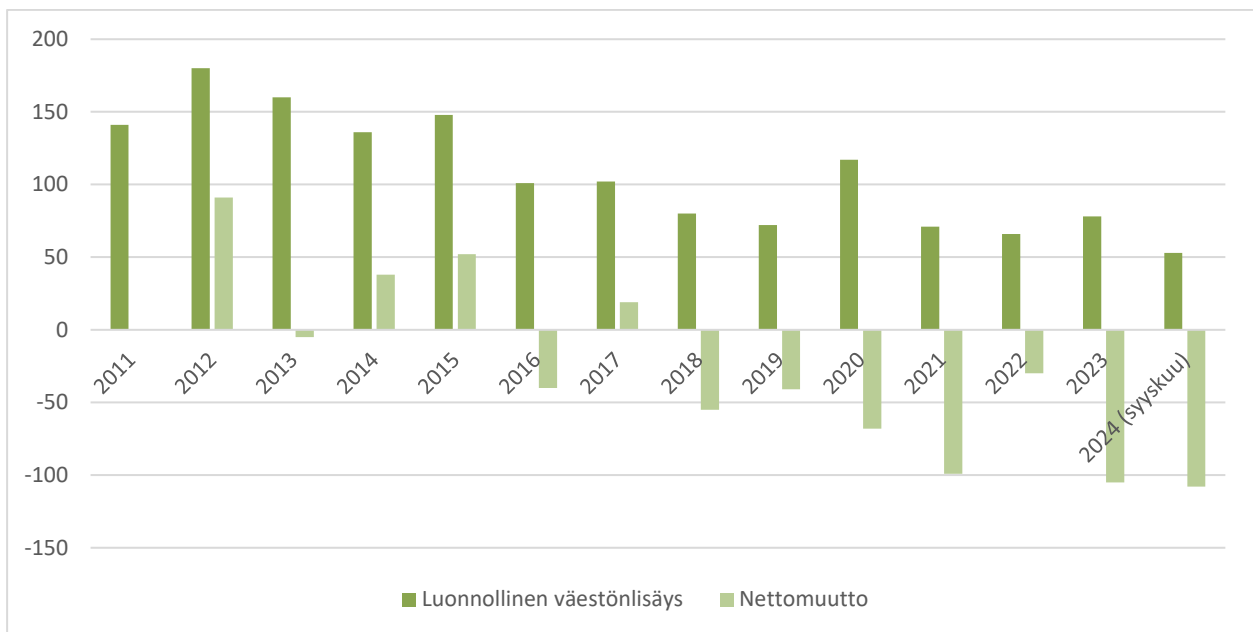
Kansalliset väestöennusteet eivät ole viime vuosina toteutuneet Limingan kunnan osalta, sillä yksityinen rakentaminen on ollut pysähdyksissä. Vuosien 2023 ja 2024 väestönkasvu on hyvin todennäköisesti negatiivinen, huolimatta esim. tilastokeskuksen positiivisista väestönkasvuennusteista. Vuoteen 2022 mennessä väestömäärän kehitys on toteutunut 107 henkilöä tilastokeskuksen ennusteeseen nähden pienempänä ja myös vuonna 2024 väestömäärä on noin sadan henkilön verran tilastokeskuksen uuden väestöennusteen ensimmäisen ennustevuoden 2024 lähtötasoa matalampi. Merkittävin muutos ennusteessa on syntyneiden määrässä, jotka näyttävät toteutuvan tilastokeskuksen ennusteeseen nähden alhaisempina. Vuoden 2024 väestömäärän vähentymäksi ennustetaan -53 asukasta ja vuosille 2025-2026 yhteensä 40 asukkaan vuosittaista väestönkasvua, kun rakentaminen saadaan käynnistymään. Vuoden 2024 syyskuun loppuun mennessä toteutunutta luonnollista väestönkasvua on 53 henkilön verran ja nettomuutto näyttää negatiivista kehitystä -108 henkilön verran.

Kunta kehittää palveluitaan ja vetovoimaansa edelleen tavoitteena positiivinen muuttovoitto ja luonnollinen väestönkasvu. Väestönkasvutavoite lähivuosille on keskimäärin 0,3-0,8 % vuodessa. Väestömäärän kehitykseen vaikuttaa merkittävästi kunnan alueella toteutuva asuntorakentaminen.

Limingan asukasluvun kehitys ja tavoitteet (tilastokeskus + kunnan ennuste)

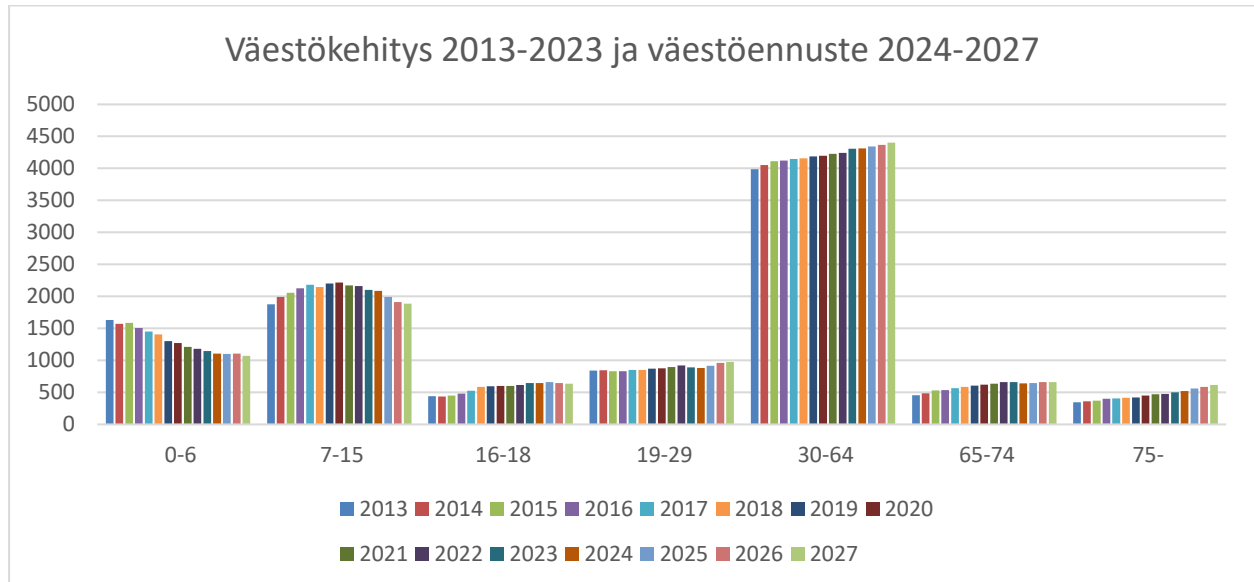
Toteutunut väestönkehitys 2011 - 2024 (syyskuu)

Limingan kunnan ikärakenne painottuu lapsiin ja nuoriin sekä työikäiseen väestöön. Lasten osuus on suuri verrattuna koko maahan. Tilastokeskuksen kuntien avainluvun mukaan vuonna 2023 Limingassa alle 15-vuotiaiden osuus on 29,5 % (2022: 30,1 %, 2021: 30,8 %), joka on koko maan korkein, kesiarvon ollessa 14,9 %. Limingan kunnan väestön keski-ikä 2023 oli koko maan alhaisin 33,8 (2022: 33,4) vuotta (koko maan keski-ikä 43,8). Yli 64-vuotiaita oli Limingassa 11,4 % (2022: 11,1 %) väestöstä vuonna 2023, mikä on myös koko maan alhaisin lukuarvo (keskiarvo 23,4 %).

Lasten ja nuorten suuri määrä aiheuttaa myös haasteita palvelujen järjestämiselle. Limingan kunnan väestöllinen huoltosuhde (alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrä sataa työkäistä (15-64 vuotiaat) kohti) vuonna 2023 oli 69,2 %, kun koko maan keskiarvo oli 61,9 %. Syntyvyyden kääntynyt laskuun ja negatiivisen nettomuuton voimistuttua viime vuosina, tulee palvelujen tarjontaa sopeuttaa muuttunutta tilannetta vastaavaksi.

Väestön ikärakenteen kehitys 2013 – 2027

Väestön ikärakenteen kehittämisessä 2013-2023 ja ennusteessa 2024-2027 nähdään selkeimpinä muutoksina 0-6 –vuotiaiden määrän vähentyminen ja 7-15-vuotiaiden väestökehityksen kääntyminen nopeaan laskuun samaan aikaan, kun kaikkien muiden ikäryhmien määrät ovat kasvussa. Kunnan palveluiden tuottamisen kannalta huoltosuhde laskee ja veronmaksajien suhteellinen osuus kasvaa. Mikäli kunnan 0-15 vuotiaiden väestömäärä ei lähde rakentamisen kautta uuteen kasvuun, kunta joutuu vääjäämättä sopeuttamaan palveluverkkojaan tulevina vuosina.

2.1.2 ELINVOIMA JA TYÖLLISYYS

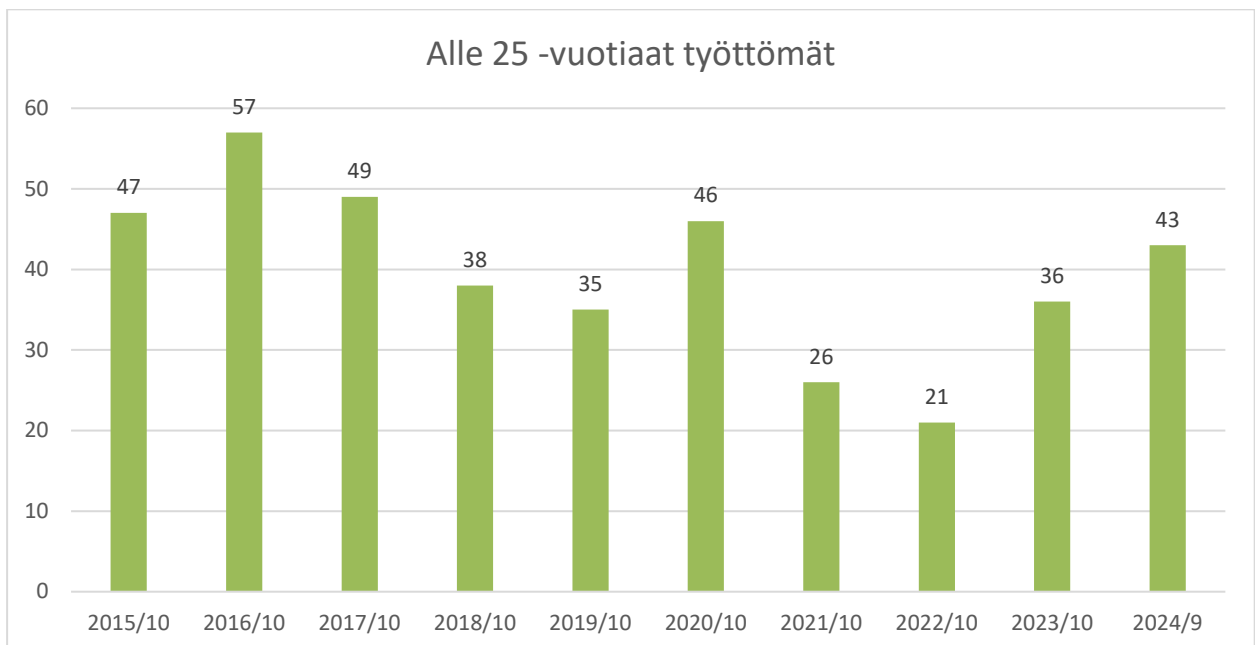
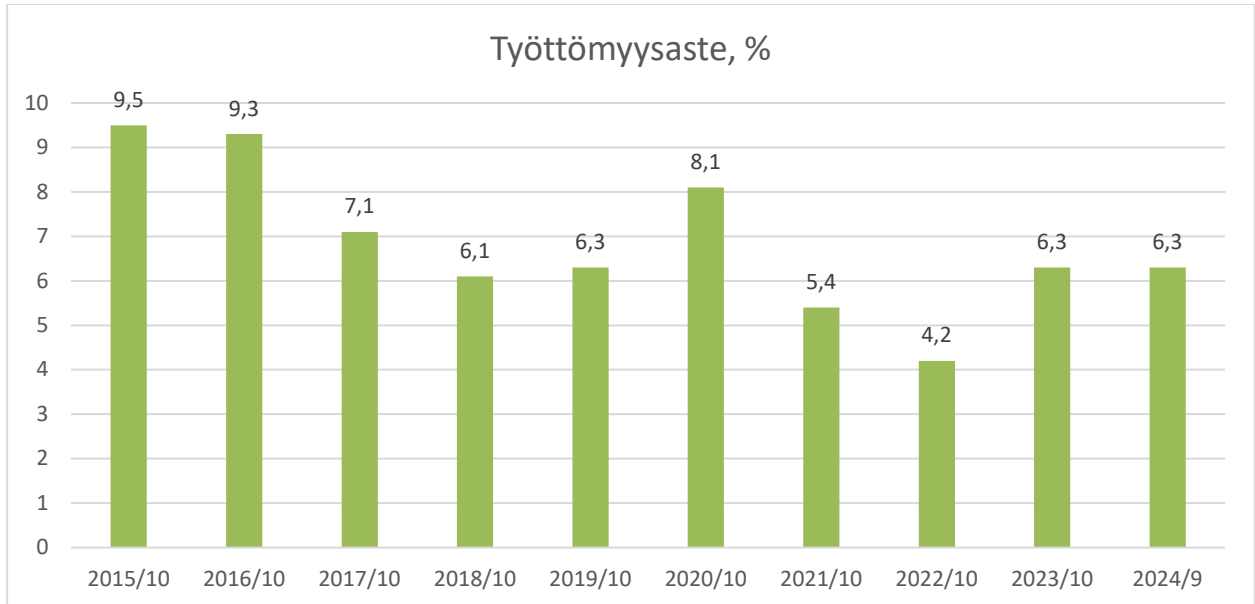
Limingassa on hyvin koulutettua, nuorta työvoimaa. Vähintään keskiasteen tutkinnon suorittaneita oli vuonna 2022 76,9 % (koko maan keskiarvo 74,7 %) 15 vuotta täyttäneistä ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneita 34,3 % (koko maan keskiarvo 33,3 %).

Työpaikkaomavaraisuuteen vaikuttaa väestönkasvu ja nopean väestönkasvun aikana työpaikkaomavaraisuus laskee. Myös Oulun läheisyys vaikuttaa Limingassa merkittävästi työpaikkaomavaraisuuteen, sillä Oulun ja sen lähiympäristön tarjoamat työpaikat ovat myös liminkalaisten helposti saavutettavissa.

Vuoden 2023 lopussa Limingan kunnan työttömyysaste oli 7,5 % (6,5 % vuonna 2022). Syyskuussa 2024 Limingan kunnan työttömyysaste 6,3 %, mikä on Pohjois-Pohjanmaan toiseksi alhaisin työttömyysaste

kuntien vertailussa. Koko maan työttömyysaste oli samaan aikaan 10,4 % ja Pohjois-Pohjanmaan 10,9 %. Työttömiä työnhakijoita Limingassa oli yhteensä 286, joista pitkäaikaistyöttömiä on yhteensä 73.

Avoimia työpaikkoja kunnassa oli 2024 syyskuussa 14 kappaletta (35 syyskuussa 2023).

2.1.3 MAANKÄYTTÖ JA ASUNTORAKENTAMINEN

Maankäytön tulevat suuntaviivat on esitetty kuntastrategiaan sisältyvässä kasvualuetarkastelussa. Asuntorakentamista ei ole vuoden 2024 aikana tarve merkittävästi lisätä, sillä tontteja on rakentamisen vauhtiin nähden hyvin myytävänä. Kuntastrategian talousarvion mukainen asuntotuotantotavoite on noin 80 asuntoa vuodessa. Kuten kahtena edellisellä vuotena, kuntastrategian mukaiseen tavoitteeseen ei todennäköisesti tulla pääsemään.

2.2 TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT

2.2.1 TALouden KEHITYSNÄKYMÄT

Vuoden 2024 aikana talouden kehitysnäkymät ovat edelleen jatkaneet vakautumistaan ja taloudellinen toimintaympäristö alkaa sekä toipumaan viimeaikojen nopeista shokeista, sekä toisaalta tottumaan talousympäristön nopeisiin vaihteluihin. Venäjän sotatoimet Ukrainan maaperällä ovat vuoden 2024 kuluessa laajentuneet Venäjän omalle maaperälle Ukrainan Kurskin alueelle kohdistaman vastahyökkäyksen seurauksena. Venäjän johto on reagoinut tilanteeseen hyvin hitaasti, mutta aika näyttää, miten tilanteen kehittyminen etenee. Syksyllä 2023 realisoitunut terroristijärjestö Hamasin yllättävä ja laaja sotilaallinen hyökkäys Israelia kohtaan näkyy edelleen alueella käynnissä olevina sotatoimenpiteinä, jossa myös Iranin ja Israelin välisen yhteenoton todennäköisyys on kasvanut erilaisten eskalaatioiden myötä. Myös energia ja vesilaitoksiin kohdistunut epämääräinen liikehdintä, Itämeren alueen epävakaa tilanne ja epäillyt kaasuputkiin ja datakaapeleihin kohdistuvat sabotaasitoimenpiteet tulevat pitämään turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön epävakana, joka tulee lisäämään myös taloudellista epävarmuutta, sekä pakottaa valtiot satsaamaan merkittävästi turvallisuuden lisäämiseen, varautumiseen ja sotatoteellisuuteen. Taloudellisen kasvun näkökulmasta tilanne on edelleen kaikkea muuta kuin helppo.

Inflaation kasvu on alkanut vaimentumaan loppuvuotta 2024 kohti mennessä. Ainoastaan korkeana pysynyt energia- ja elintarvikehinnoista puhdistettu pohjainflaatio on pysynyt korkeana kovana pysyneen palvelukysynnän vuoksi. Palvelut ja asumisen kustannukset ovat tällä hetkellä voimakkaimmin nousevia kustannuksia. Keväällä 2023 toteutunut palkkaratkaisu alkaa palauttamaan yksityishenkilöiden ostovoimaa lähemmäs koronaa edeltävää tasoa vuoden 2024 aikana, mutta julkisten toimijoiden tilannetta nousevat palkkakustannukset ei helpota.

Maailmantalouden kehitys on tällä hetkellä positiivista, inflaation hidastumisen ja palkkakehityksen aiheuttaman ostovoiman vahvistumisen myötä. Yhdysvaltojen vahva veto taloudessa on jatkunut, jonka odotetaan tuovan pienellä viiveellä positiivisia vaikutuksia myös euroalueen talouteen. Talouden kehitysnäkymiin nohdistuu tällä hetkellä riskejä pääosin geopolitiikan kehittymiseen. Maailmantalouden kasvuksi ennustetaan 3,1 % vuosille 2024 ja 2025. Euroalueella tapahtuva talouden kasvu keskittyy lähinnä eteläisen euroopan maihin. Finanssipolitiikan ennakoidaan olevan lievästi elvyttävää 2024 ja neutraalia vuonna 2025. Euroaluen talouskasvuksi ennustetaan 0,8 % vuonna 2024 ja 1,6 % vuonna 2025.

Suomen bruttokansantuotteen ei ennakoida kasvavan kuluvan vuoden aikana. Reaaliansioiden ennakoidaan jatkavan vahvistumistaan loppuvuoden aikana, jonka odotetaan lisäävän kysyntää ja alkamaan näkymään yksityisten investointien lisääntymisenä. Inflaation kasvuvauhti on alkanut hidastumaan samalla kun palkkoihin ja muihin etuuksiin on tehty korotuksia. Tämän hetken ennuste on, että 2025 bruttokansatuote kasvaa 1,7 % ja 2026 kasvun ennustetaan olevan 1,5 %.

Talouden positiivisena puskurina on toiminut hyvänä pysynyt työllisyystilanne. Myös Limingan kunnan työttömyysaste pysyi matalana syyskuussa, ollen maakunnan toiseksi alhaisin 6,3 %. Rakenteellisesta työvoimapulasta johtuen työllisyyden uskotaan pysyvän kansallisesti hyvänä, vaikka kaikkia yksityisen kysynnän heikentymisestä johtuvia vaikutuksia ei voida vielä tarkasti ennustaa. Yritysten resilienssiä koetellaan edelleen etenkin rakennusteollisuuden puolella, vaikka valonpilkahduksia rakentamisen käynnistymiseen onkin alkanut jo näkymään. Työllisyystilanne voi alueellisesti vaihdella voimakkaasti etenkin, jos kysynnän

heikentyminen kohdistuu selkeästi sellaisiin teollisuudenaloihin, jotka ovat alueellisesti keskittyneitä. Talousennusteen povaavat vuodelle 2025 talouden kasvua, joten työllisyystilanteen ennakoidaan lähtevän vahvistumaan 2025 aikana.

Inflaatio on lähtenyt rahapolitiikan kiristämisen myötä laskuun ja hintojen kasvu on alkanut asettumaan pitkän aikavälin keskitasolle. Ainoastaan palveluiden hintojen kasvu on ollut vielä kovaa 2024 vuoden aikana, muilta osin hintojen kasvu on käytännössä rauhoittunut. Euroopan keskuspankki on toteuttanut koronlaskuja ja pitkät euribor -korot ovat tulleet 2023 vuoden yli neljän prosentin huippulukemista lähemmäksi kahden prosentin tasoa. Tämän hetken odotusten mukaan lainojen korkotasot tulevat asettumaan 2,25 %:n tasolle vuoden 2025 loppuun mennessä, mikä on pitkän aikavälin korkoennuste. Nollakorkojen, saati miinuskorkojen aikakauteen ei näytä olevan paluuta.

Lähde: VM, Kuntaliitto

2.2.2 KUNTATALOUS

Maakuntauudistuksen jälkeinen aika on ollut ja tulee myös olemaan kunnille vaikeaa. Ennusteiden mukaan negatiivisten vuosikatteiden kuntien määrä tulee kasvamaan, mikäli kunnan eivät pysty tasapainottamaan talouttaan vallitsemaan tilanteeseen, jossa kunnan tulorahoitus pohja joko ei kasva, tai supistuu. Kunnat myös eriytyvät voimakkaalla vauhdilla, mikä näkyy mm. siinä, että kolmasosa kuntien positiivisesta tuloksesta syntyi Helsingin ja Espoon kaupungeissa ja tämän lisäksi merkittävä osuus muissa suurissa kaupungeissa. Käytännössä suuret kaupungit tulevat jatkossakin menestymään ja pitämään mm. tuloverotaset erittäin houkuttelevina suhteessa muihin Suomen kuntiin. Maakuntauudistuksesta huolimatta kuntien investointitasot näyttävät tulevinakin vuosina pysyvän uudistusta edeltävällä tasolla siitä huolimatta, että vuosikatteen kokonaistaso on tullut merkittävästi alaspäin. Tämä näkymä tulee toteutuessaan johtamaan kuntien velkaantumisen nopeaan kasvuun. Koko kuntakentän rahoitusaliäämän ennakoidaan olevan tulevan neljän vuoden aikana 1,6-2,0 miljardia euroa vuodessa. Mikäli kuntakentän rahoitusnäköy pysyy lähivuosina näin heikkona, täytyy tilanteeseen reagoida kansallisella tasolla. Toteutuneista suurien muutoksien vuosista huolimatta nykytilanne ennakoi sitä, että suuria uudistuksia tullaan näkemään myös lähitulevaisuudessa.

Tällä hetkellä tiedossa oleva muutos on 2025 vuoden alusta toteutuva TE-palveluiden uudistus, jossa kunnille siirretään pääosa nykyisin TE-toimistojen vastuulla olevista henkilöasiakas- sekä työnantaja- ja yritys-palveluista. TE-palveluiden siirtyessä kuntiin myös TE-toimistojen henkilöstö siirtyy kuntien palvelukseen liikkeenluovutuksella. Palvelut siirretään kunnille tai useammasta kunnasta muodostuville yhteistoiminta-alueille, joiden työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Kunnat ovat laatineet yhteistoimintasopimukset kuluvan vuoden loppuun mennessä. Näiden sopimusten pohjalta muodostuvat työllisyysalueet, joiden toiminta käynnistyy vuoden 2025 alussa. Vuosien 2025-2026 aikana kuntien on tehtävä ratkaisut sote-kiinteistöjen osalta, koska kunnat eivät pysty kyseisiä kiinteistöjä hyvinvointialueelle siirtymäajan 3+1 vuotta (vuoden 2023 alusta lähtien laskettuna) jälkeen. Muutoksesta puhutaan kuntakentällä nimellä "kiinteistötsunami". Oletettavaa on, että osa nykyisistä sote-kiinteistöistä tulee jäämään kuntien käsiin

siten, ettei hyvinvointialueet ole niitä kiinnostuneita vuokraamaan. Vuosien 2026-2027 välissä on suunniteltu toteutettavan valtionosuusuudistus ja kiinteistöverouudistus, joilla on myös merkittävä vaikutus kuntien taloudellisiin toimintaedellytyksiin.

Kuntatalouden kehittämisessä suurimmat riskit ovat kuntien onnistuminen toimintojen sopeuttamisessa olemassa olevaan taloudelliseen tilanteeseen, jossa tulorahoitus pohjalla on ollut haastavaa pysyä menojen kasvun, kuten palkankorotusten perässä. Tämä tulee edellyttämään sekä toiminnan tehokkuuden lisäämistä palveluiden tuotantotapoja kehittämällä, että säästöjen tekemistä tarkastelemalla uudelleen tuotettujen palveluiden laatua ja kattavuutta. Lähivuodet näyttävät, miten kunnat onnistuvat tässä haasteessa. Joka tapauksessa kriisikuntien määrä tulee hyvin todennäköisesti kasvamaan.

2.2.3 LIMINGAN KUNNAN KEHITYSNÄKYMÄT

Limingan kunta on kasvanut ja kehittynyt pitkäjänteisellä työllä elinvoimaiseksi ja vireäksi kasvukunnaksi. Kunnan kasvun myötä myös sen palvelutoiminnan on ollut välttämätöntä kasvaa, mikä on näkynyt toimintakulujen ajoittain suurena kasvuna. Kunnan kiinteistöissä ilmenneet sisäilmaongelmat ovat lisänneet investointimenoja viime vuosien aikana. Haasteisiin on vastattu ripeästi ja avoimesti. Tällä hetkellä Limingan kunnan kiinteistökanta on keskimäärin hyvässä kunnossa ja kuntalaisille pystytään tarjoamaan terveelliset ja turvalliset tilat. Kunnan velkamäärä on pysynyt viime vuosina hallinnassa mittavasta menokasvusta huolimatta kohtalaisen maltillisen investointimäärän johdosta, mutta verotulojen vähentyminen ja negatiiviseksi muuttunut vuosikate pakottaa lainakannan nopeaan kasvattamiseen vuodesta 2024 alkaen. Jotta kunta ei velkaannu hallitsemattoman nopeasti, vaatii talous merkittäviä tasapainottamistoimenpiteitä, joka tarkoittaa vaikeita päätöksiä tulevien vuosien talousarvioon.

Kiinteistöjen sisäilmaongelmia varten on luotu erillinen sisäilmaohjelma, joka koostuu neljästä isommasta kokonaisuudesta, jotka liittyvät läheisesti toisiinsa ja muodostavat yhtenäisen sisäilmaohjelmakokonaisuuden. Nämä neljä kokonaisuutta ovat sisäilmaongelmien ennaltaehkäisy, viestintä sisäilma-asioissa, toimintamalli sisäilmaongelmia havaittaessa sekä rakennushankkeisiin liitettävät puhtaudenhallinta- ja kosteudenhallinta-asiakirjat. Lukion saneerauksen jälkeen koko kunnan rakennuskanta joko korjattu tai rakennettu uudelleen. Lähivuosina ei ole taloudellisesti mahdollista investoida merkittäviä määriä. Panostukset teiden ja alueiden ylläpitämiseen ja rakentamiseen ovat kuitenkin välttämättömiä kasvun mahdollistamiseksi. Lähivuosien taloudellisena haasteena tulee olemaan myös kunnan omistamien yhtiöiden pääomittamistarpeet, jotka tulevat vaikuttamaan myös kunnan lainamäärää kasvattavasti.

Elinvoiman vahvistaminen on ollut keskiössä muutaman valtuustokauden ajan. Panostukset näkyvät työpaikkamäärien ja yritysten määrien voimakkaana kasvuna. Työllisyystilanne vuoden 2024 kesäkuussa on kohtalaisen hyvä, työttömien työnhakijoiden osuuden ollessa 7,7 %:n tasolla koko työvoimasta. Viime aikojen talousnäkymät etenkin rakennusteollisuuteen liittyen tulee todennäköisesti heikentämään työllisyyslannetta vuoden 2024 aikana. Suomessa myönnettyjen rakennuslupien määrä on ennätyskellisen alhainen kesän 2024 tilanteessa, mikä ennakoii sitä, ettei rakennusteollisuuden tuotantomäärän pohjaa ole vielä nähty.

Kunnan kansainvälistymisohjelmaa on toteutettu laajalti ja sen mukaisesti olemme mukana kaupunkiseudun yhteisissä matkailun kansainvälistymishankkeissa. Kiinnostus kunnassa tarjottaviin kohteisiin ja tuotteisiin mm. koulutusviennin osalta on kasvussa. Kunnanvaltuuston hyväksyttyä Matkailu Master Planin myös Liminganlahden osalta kehitystyötä voidaan jatkaa sen suunnassa. Ruutikankaan alue heräsi julkisemmin eloon, kun alueella järjestettiin kivääripracticalin maailmanmestaruuskisat kesällä 2024. Kisat toivat koko Oulun seudulle lisää kansainvälistä matkailua. Kisojen osallistujien palaute on ollut erittäin positiivinen, joten merkittäviä ampumaurheiluun liittyviä kansainvälisen tason kisoja ja tapahtumia tullaan todennäköisesti näkemään enemmän lähivuosien aikana.

Lähtökohtana kunnan toiminnan kehittämisessä on tarjota asukkaille kuntastrategian mukaiset palvelut siten, että kunnan talous pysyy pitkällä aikavälillä tasapainossa ja kuntalaisten verorasitus kohtuullisena. Maa-kuntauudistuksen jälkeisenä aikana on nähtävillä Limingan kunnan, kuten monen muun kunnan osalta 1-1,5 %:n korotuspainetta kunnallisveroihin. Tästä johtuen kunnan talousarvion yhteydessä on valmisteltu talouden tasapainottamisohjelmaa, jonka tarkoituksena on estää tulevien vuosien alijäämäisen talouden realisoituminen kokonaisuudessaan kunnallisveron kasvuna. Palvelutuotannon toimintatapojen ja prosessien kriittinen arvioinnin seurauksena toimintatapojen jatkuva kehittäminen on välttämätöntä, jotta kunta pystyy jatkossakin tarjoamaan laadukkaat ja kattavat palvelut lähellä kuntalaisia käytettävissä olevilla resursseilla. Palvelutuotannon kehittämisessä muun muassa digitalisaatiota ja automaatiota tullaan hyödyntämään kuntastrategian linjausten mukaisesti. Tulevina vuosina on tärkeää hioa eri toimintojen prosessit mahdollisimman tehokkaiksi, tehdä sopeuttamista niiltä osin kuin toiminta supistuu.

Kunnan verotulot ovat pienentyneet merkittävästi verohäntien poistumisen myötä. Kesäkuun tilanteessa verotulojen vähentymä on 2,2 milj. euroa, joka vastaa kokonaisuudessaan noin yhden tuloveroprosentin supistumista. Myös valtionosuuksissa kehitys on ollut erittäin vaatimatonta, hyvin lähellä nollakasvua. Verotulot ja valtionosuudet eivät mahdollista toimintamenojen kasvua vuosina 2025-2027, vaan mieluummin edessä on toimintojen sopeuttaminen nykyiseen verotulotasoon.

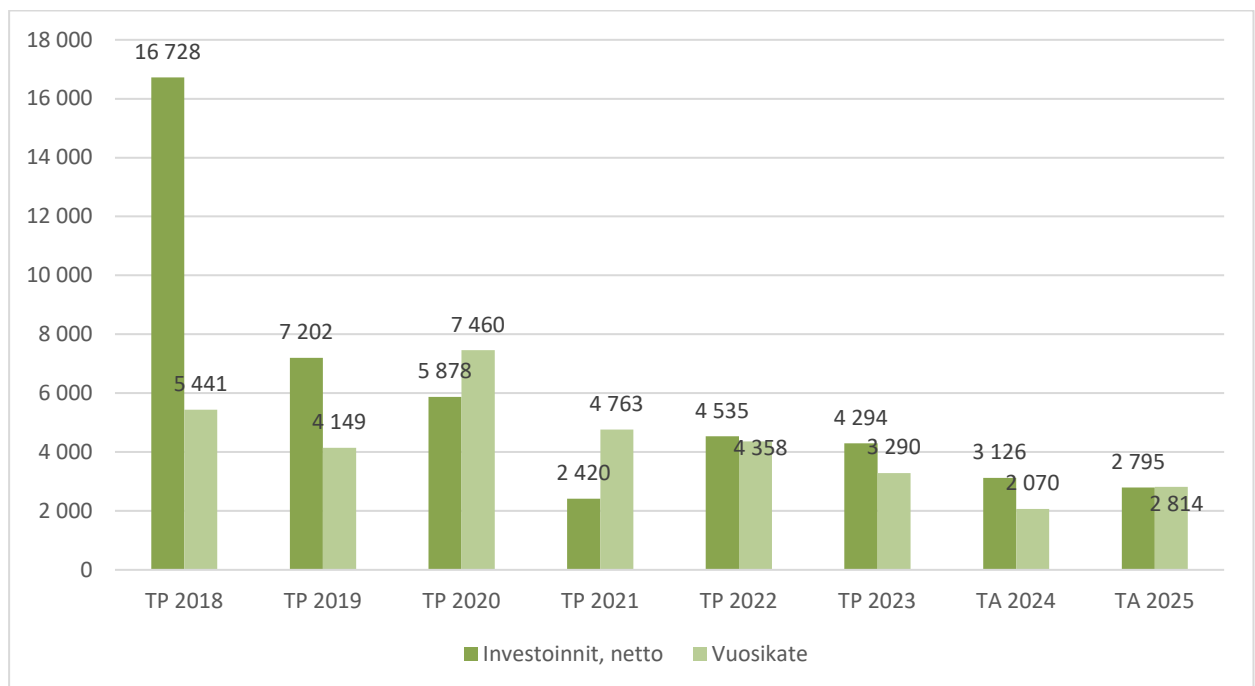
Kunnan ja kuntakonsernin talousarvion taloudenhoitoon liittyvät tavoitteet talousarvion suunnitteluvuosille ovat:

- **toimintakatteen kasvu on pienempi kuin verorahoituksen kasvu** = tulot kasvavat nettomenoja nopeammin
- **vuosikate kattaa poistot** = tilikauden tulos on positiivinen
- **konsernin lainamäärä ei kasva yli maan keskiarvion**
- **taseessa on ylijäämää valtuustokauden päättyessä**

Voimassa olevan lainsäädännön (sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansäätöä) perusteella kunta pystyy vuokraamaan kiinteistöjä hyvinvointialueelle 3+1 vuoden ajan vuoden 2023 alusta lähtien, jonka jälkeen vuokrasopimukset ovat todennäköisesti toistaiseksi voimassa olevia. Hyvinvointialueen tilatarpeista ei ole käynnistynyt neuvotteluita hyvinvointialueen kanssa, joten tilojen tarve on tällä hetkellä kysymysmerkki. Tieto tarvitaan joka tapauksessa lähitulevaisuudessa, sillä mikäli hyvinvointialueella on tarve tiloille, täytyy niiden osalta tehdä yhtiöittäminen vuokraamisen mahdollistamiseksi. Vastaavasti, mikäli hyvinvointialue ei tiloja tarvitse, ei yhtiöittämistä kannata todennäköisesti tehdä.

Limingan kunnan talouden kehitys

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Asukasluku 31.12.	10 154	10 191	10 241	10 218	10 258	10 253	10 200	10 240
kasvu-%	0,2	0,4	0,5	-0,2	0,4	0,0	-0,5	0,4
Tuloveroprosentti	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5	8,86	8,9	9,4
Verotulot	32 098	33 743	35 312	37 316	39 187	21 943	21 066	23 178
Valtionosuudet	24 187	24 598	29 025	26 557	29 200	20 710	20 909	21 411
Verorahoitus yhteensä	56 285	58 341	64 337	63 873	68 387	42 653	41 975	44 589
muutos %	-0,6	3,7	10,3	-0,7	7,1	-37,6	-1,6	6,2
e/asukas	5 543	5 725	6 282	6 251	6 667	4 160	4 115	4 354
Toimintamenot	59 258	62 338	64 064	68 875	74 037	44 025	44 505	45 455
muutos %	0,8	5,2	2,8	7,6	7,5	-40,5	1,1	2,1
Toimintakate	50 722	54 054	56 757	59 036	63 907	38 767	39 211	40 898
muutos %	0,1	6,6	5,0	4,0	8,3	-39,3	1,1	4,3
e/asukas	4 995	5 304	5 542	5 790	6 230	3 781	3 844	3 994
Vuosikate	5 441	4 149	7 460	4 763	4 358	3 290	2 070	2 814
e/asukas	536	407	728	454	425	321	203	275
vuosikate/poistot %	142,8	85,9	164,9	121,5	104,0	79,0	51,9	72,2
Tilikauden tulos	1 630	100	2 936	843	165	-875	-1 923	-1 085
Investoinnit, netto	16 728	7 202	5 878	2 420	4 535	4 294	3 126	2 795
e/asukas	1648	708	574	237	442	419	306	273
Investointien tulorahoitus-%	28,5	50,3	51,3	196,8	96,1	76,6	66,2	100,7
Lainakanta	30 550	38 750	31 450	31 159	28 350	30 050	31 511	35 150
e/asukas	3 009	3 009	3 071	3 049	2 761	2 931	3 089	3 433
Omavaraisuusaste, %	55,6	51,5	54,2	56,1	57,1	58,0	-	-
Kertynyt ylijäämä	8 264	8 365	8 442	8 955	10 304	12 012	11 068	9 941
e/asukas	814	821	824	837	1004	1 172	1 085	970

3. LIMINGAN KUNNAN STRATEGISET LINJAUKSET JA TAVOITTEET

Limingan kunnanvaltuusto päivitti kuntastrategian (2018 – 2025) 13.6.2022 (§ 51). Hallintokuntien toiminnalliset tavoitteet talousarviossa 2025 on johdettu kuntastrategiaan kirjatusta päämääristä.

3.1 LIMINGAN VISIO JA TOIMINTAA OHJAAVAT ARVOT

VISIO: HYVÄ, PAREMPI, LIMINKÄ

Linnuista ja luonnosta kansainvälisesti tunnettu Liminka on vetovoimainen ja vireä kasvukunta, jossa on tekemistä, näkemistä ja kokemista kaikenikäisille.

LUPAUKSEMME

Teemme yhdessä

Toimintamme pohjautuu kumppanuuteen ja verkostoihin

Toimimme mahdollistajana ja kumppanimme menestys on meidän menestys

Luomme yhdessä avointa, luottamuksellista ja kannustavaa ilmapiiriä

Uskomme omaan tekemiseen

Olemme yhdessä ylpeitä kunnastamme ja uskomme siihen, mitä teemme

Päättäjinä ja työntekijöinä sitoudumme vetovoimaisen kuntakuvan vahvistamiseen

Uudistumme ja kokeilemme rohkeasti

Ymmärrämme muutoksen välttämättömyyden maailman muuttuessa

Rohkaisemme avoimeen keskusteluun ja tuemme uusia toimintatapoja

Kokeilemme uusia toimintatapoja ja olemme entistä ketterämpiä

HYVÄ, PAREMPI, LIMINKA!

3.2 STRATEGISET TAVOITTEET

ELINVOIMAINEN KUNTAYMPÄRISTÖ

Lähtökohtana on kunnan elinvoiman lisääminen tukemalla yritysten kasvua, kehittymistä ja työpaikkojen lisäämistä. Elinvoiman kehittämisessä olennaista on myös työllisyys ja vetovoimainen kuntabrändi. Profiloimme kansainvälisen matkailun kohteena ja tavoitteenamme on nostaa Liminka yhdeksi luonto- ja teemamatkailun kärkikohteeksi Pohjois-Suomessa.

Tavoite	Mittari	Tavoite TA2025
Työpaikkojen ja yritysten määrä kasvaa	Uudet perustetut yritykset (kpl)	yli 60 yritystä
	Vuokratut ja myydyt yritystontit (kpl)	yli 9 luovutettua tonttia
	Yrityksille myönnettyjen rakennuslupien määrä	2 rakennuslupaa
	Keskimääräinen yritystonttien varausaika	
	Yhteisöverotulojen kehitys	kasvu +5 % / vuosi
Pohjois-Suomen paras työllisyysaste ja alle 25-vuotiaiden täystyöllisyys	Työttömyysaste (6,3 % 9/2024)	< 6 %
	Pitkäaikaistyöttömien määrä (73, 9/2024)	< 50 henkilöä
	Nuorten työttömien määrä (43 henkilöä 9/2024)	< 30 henkilöä
	Kunnan osuus työmarkkinatuen kustannuksista (2023, 233 teur)	< 525 000 €
Liminka yhdeksi luonto- ja teemamatkailun kärkikohteeksi Pohjois-Suomessa	Koulutusvientiryhmät	> 3 ryhmää / vuosi
	Ruutikankaalla pidettyjen kisojen määrä	> 5 kilpailua
	Ruutikankaalla pidettyjen muiden tapahtumien määrä	> 2 tapahtumaa
	VisitLiminka -sivuston kävijämäärä	> 20 000

MAANKÄYTTÖ JA KUNTAKUVA

Maapolitiikkaa toteutetaan erillisen valtuuston hyväksymän maapoliittisen ohjelman mukaisesti. Keskeistä on kunnan vetovoiman ja kunnan keskusta-alueen kehittäminen, hyvät liikenneyhteydet ja julkinen liikenne, kestävä kehitys ja uusien innovaatioiden hyödyntäminen, sekä riittävän tonttitarjonnan varmistaminen.

Tavoite	Mittari	Tavoite TA2025
Riittävä tonttitarjonta asukkaiden ja yritysten tarpeisiin	Vuosittainen tonttireservi (kaavallinen valmius) - asuntotontit - yritystontit joista rakentamiskelpoiset tontit - asuntotontit, kpl - yritystontit, kpl	150 kpl 50 kpl 50 kpl 20 kpl
Kunnan muuttotase on positiivinen	Muuttotase	Muuttotase on positiivinen
Kuntakeskuksen vetovoima kasvaa	Ydinkeskustan uusi kaava: valmis/ei valmis Meijerikorttelin suunnitelmat: valmis/ei valmis Tupoksen koulukorttelin kaava: valmis/ei valmis Myönnetyt rakennusluvut uusille asunnoille	Ydinkeskustan uusi kaava valmis Meijerikorttelin osalta suunnitelmat valmiit Tupoksen koulukorttelin kaava valmis > 30 kpl
Saavutettavuus ja liikenneyhteydet paranevat	Joukkoliikenteen nousijamäärät MAL-hankkeet Lähijunayhteys ja kaksoisraide.	Käyttäjien määrä kasvaa Yksi hanke toteutetaan Lähijunaliikenteen käyttökustannuksista ja palvelutarpeesta on sovittu

HYVINVOIVAT KUNTALAISET

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on Limingassa kuntajohtamisen ytimessä. Se on kiinteä osa kuntastrategiaa sekä talouden ja toiminnan suunnittelua. Kunta luo toiminnallaan kuntalaisille hyvät edellytykset huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan.

Tavoite	Mittari	Tavoite TA2025
Osallistumista ja yhteisöllisyyttä tukevat toimintamallit on otettu käyttöön	Osallistava budjetointi: osallistuneiden kuntalaisten määrä	> 300 hlö
	Osallistava budjetointi: voittaneiden investointien toteutusaste	100 %
	Kuntalaisfoorumeja järjestetään vuosittain	> 2 kpl
	Kuntalaisten kokema hyvinvointi kuntalaiskyselyssä. Hyvinvoinnin mittaamisen mallin valmiusaste	Vuonna 2024 luodun hyvinvoinnin mittaamismallin käyttöönotto.
Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen	HYTE-kerroin: sijoittuminen tuloksissa Pohjois-Pohjanmaalla	Pohjois-Pohjanmaalla TOP 3:ssä
Tekemistä, näkemistä, kokemista	Isot, säännöllisesti järjestettävät tapahtumat säilyvät ja kehittyvät: Tapahtumia järjestetään yhteistyössä eri tahojen kanssa	Limingassa järjestetään: Lintukuvafestarit Kamarisoitto Limmi-festivaali Limingan suurmarkkinat Niittypäivät Viikateniiton MM-kisat Äxön-tapahtuma Pöllöfestivaalit Joulun avaus Wanhan Ajan Joulukuukokous + 1 uusi iso, säännöllinen tapahtuma
	Pieniä tapahtumia järjestetään ja uusia kehitetään: tapahtumia järjestetään yhteistyössä eri tahojen kanssa. Tapahtumien lkm.	Vähintään 10 pientä tapahtumaa vuoden aikana
	Tasokkaita kulttuuri-esityksiä / produktiota	Vähintään 10 esitystä vuoden aikana

hankitaan kannattavasti
tai yhteistyössä. Esityksien lkm.

Kirjastojen lainausmäärä / asukas

Lainausmäärä / asukas
> 20

TALouden TASAPAINO JA JOHTAMINEN

Kunnan perustehtävien hoitaminen ja strategisten päämäärien saavuttaminen edellyttää suunnitelmallista ja pitkäjäteistä taloudenhoitoa. Palvelut järjestetään palveluiden järjestämissuunnitelmien ja talouden reunaehdot huomioiden. Johtamisessa ja taloudenhoidossa huomioidaan yhä enemmän konsernin kokonaisuus. Kunta kehittää asiointipalveluita entistä sähköisempään muotoon. Yhteisöllisyyttä ja kuntalaisten osallistumista vahvistetaan ottamalla käyttöön uusia toimintamalleja, jotka tukevat kuntalaisten kohtaamisia ja vuoropuhelua sekä eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja aktiivista toimintaa.

Tavoite	Mittari	Tavoite TA2025
Kuntakonsernin talous on tasapainossa	Toimintakate Verorahoitus	Toimintakatteen kasvu ≤ verorahoituksen kasvu
	Investointien tulorahoitus %	Yli 80 %
	Konsernin lainamäärä € /asukas	< koko maan keskiarvo
	Vuosikate	Vuosikate kattaa poistot
	Taseen ylijäämä	Taseessa on ylijäämää
Omistajaohjauksella toteutetaan kuntastrategiaa	Omistajapoliittisten linjausten toteutuminen	Tavoitteiden toteutuminen
	Konserniohjauskeskusteluiden käyttöönotto	Konserniohjauskeskustelut vähintään 2 x / vuosi. Haetaan omistajan omistajaohjausta tarvittaessa konserniohjauskeskusteluiden perusteella.
	Yhtiökohtaisten tavoitteiden toteutuminen	Tavoitteiden toteutuminen
	Omistajapoliittisten linjauksien ja omistajapoliittisen toimenpideohjelman päivittäminen vuoden 2024-2025 aikana.	Omistajapoliittiset linjaukset hyväksytyt kunnanvaltuustossa ja omistajapoliittinen toimenpideohjelma hyväksytyt kunnanhallituksessa.

Hyvinvoiva, osaava, sitoutunut ja kehityshakuinen henkilöstö

Sairauspoissaolopäivät /
työntekijä

Sairauspoissaolojen määrä <
15 pv/tt

Keskimääräinen eläköitymisikä

> 64 vuotta

Henkilöstön kehityskeskustelut

Toteutunut 100 %

Henkilöstön osaaminen

Osaamisen kehittyminen koulutussuunnitelman mukaisesti. Koulutussuunnitelman toteutuminen.

4. TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN KONSERNIJOHDOLLE JA KUNNAN EDUSTAJILLE TYTÄRYHTEISÖISSÄ

Kuntalain 47 §:n mukaan kunnan tulee omistajaohjauksella huolehtia siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön tai yhteisön hallintoon ja toimintaan. Limingan kunnan omistajapolitiittiset linjaukset (valtuusto 12.11.2018) ja Konserniohje (Valtuusto 7.9.2015) sisältävät tarkemmat ohjeet omistajaohjauksen toteuttamisesta.

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Omistusosuusien tarkistus 31.12.2023	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %
Tytäryhteisöt ja niiden omistukset			
Limingan Kehitys Oy:	Liminka	100	100
Park Hotel Liminka Oy	Liminka	0	100
Limingan Vesihuolto Oy	Liminka	100	100
Limingan Asunnot Oy:	Liminka	100	100
Kiinteistö Oy Limingan Vanamo	Liminka	75	75
Kiinteistö Oy Limingan Lakeustalo	Liminka	100	100
Kuntayhtymät			
Oulun Seudun Koulutuskuntayhtymä (OSEKK), Liminka-konserni	Oulu	3,85	3,85
Pohjois-Pohjanmaan liitto, Liminka-konserni	Oulu	1,33	1,33
Osakkuusyhteisöt			
Limingan asunnot Oy:			
As Oy Karintie	Liminka	0	27,86
As Oy Limingan Koti	Liminka	0	29,46
As Oy Veteraanipuisto	Liminka	0	36
Limingan Kehitys Oy:			
Ruutikunnat Oy	Liminka/Lumijoki	0	42,5
Limingan Kuitu Oy	Liminka	0	49
Ruutikangas Oy	Liminka	0	14,29
Limingan Vesihuolto Oy			
Lakeuden Keskuspuhdistamo Oy	Kempele	0	23,57

Konsernijohdolle ja kunnan edustajille asetetut tavoitteet

	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot /toimintamenot, %	29,1	27,6	19,4	>30	>30
Vuosikate % poistoista	107,2	89,5	78,3	>100	>100
Omavaraisuusaste, %	45,3	44,1	49,3	>50	>50
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	74,2	72,1	99,0	<60	<60
Lainamäärä € / asukas	4 874	4 928	4 134	<5 500	<5 500
	1-2 x				Väh. 2 x
Raportointi toiminnasta ja taloudesta ennen kokouksia	vuosi	1-2 x vuosi	2 x vuosi	2 x vuosi	vuosi

4.1 LIMINGAN KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN TULOSTAVOITTEET

4.1.1 LIMINGAN VESIHUOLTO OY

Yhtiö vastaa vesihuoltolain mukaisena vesihuoltolaitoksena toiminta-alueensa vesihuollosta.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	TA2025
Tilikauden tulos	+
Toiminnan tuotot / toiminnan kulut %	> 60
Omavaraisuusaste %	> 40
Vesihuollon maksujen taso on tasapainossa pitkän tähtäimen investointien ja korjausvelan kanssa	
Vesihuollon huoltovarmuus on turvattu riittävällä tasolla	
Ajantasainen ja varautumis- ja valmiussuunnitelma, päivitetty vuoden 2024 aikana	
Kustannustehokas organisaatio	
Kestävän kehityksen mukaiset tavoitteet on huomioitu	
Talous vs. investoinnit tasapainossa	

4.1.2 LIMINGAN ASUNNOT OY

Yhtiön tehtävänä on toteuttaa kunnan asuntopolitiikkaa ylläpitämällä Limingassa monipuolista ja kohtuuhintaista vuokra-asuntokantaa.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	TA2025
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste %	> 40
Sijoitetun pääoman tuotto %	> 2
Vuokra-asuntojen vuokrausaste %	> 95
Tyhjillään olevien asuntojen määrä %	< 2
Vuokra-asuntojen tarjonta vastaa kysyntää	
Raportointi kiinteistöjen kunnosta ja korjausvelan määrästä	
Vuokrataso on tasapainossa pitkän tähtäimen saneeraus- ja investointitason kanssa	
Uusinvestointien omarahoitus osuuden kasvattaminen	
Asuntojen 5 vuoden PTS suunnitelma	

4.1.3 LIMINGAN KEHITYS OY

Limingan Kehitys Oy:n tehtävänä on toimia kunnan elinvoiman kehittämisen välineenä.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	TA2025
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste %	> 50
osakaslainan lyhentäminen	
Limingan Kuitu Oy:n omistusstrategian tekeminen 2024 aikana	
- Tavoitteena markkinaehtoinen hinnoittelu kuituverkolle	

4.1.4 KIINTEISTÖ OY LAKEUSTALO LIMINKA

Kiinteistöyhtiö hallinnoi loppuvuonna 2018 valmistunutta Lakeustalon kiinteistöä Limingan keskustassa.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	TA2025
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste %	> 40
Tilojen vuokrausaste %	100 %
Vuokrahinnoittelu on yhtiön kulurakenteen mukainen	
Kiinteistön arvon säilyminen	
Kiinteistön energiatehokkuus	
Oman pääoman vahvistaminen	

4.1.5 KIINTEISTÖ OY LIMINGAN VANAMO

Kiinteistöyhtiö hallinnoi Tupoksesa sijaitsevaa Vanamon kiinteistöä. Kunnan osalta tila on päiväkotikäytössä.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	TA2025
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste %	> 50
Sijoitetun pääoman tuotto %	> 2
Vuokrahinnoittelu on yhtiön kulurakenteen mukainen	
Kiinteistön arvon säilyminen	
Kiinteistön tilatehokkuuden lisääminen	
Kiinteistön energiatehokkuus paranee	

5. TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio on valtuuston tärkein toiminnan ja talouden ohjauksen väline. Talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi turvataan. Talousarvio jakaantuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan.

Käyttötalousoassa palvelualueita sitoo toimintakate (=ulkoiset nettomenot). Johtavilla viranhaltijoilla on oikeus tehdä tulo- ja menomäärärahojen muutoksia palvelualueensa sisällä, mikäli ne eivät muuta toimintakattetta. Valtuuston tulee hyväksyä toimintakatteeseen vaikuttavat sekä palvelualueiden väliset muutokset. Vastuu käyttötalousohjelmojen määrärahojen riittävydestä on kunkin palvelualueen johtavalla viranhaltijalla.

Rahoitusosan sitova erä on pitkäaikaisten lainojen lisäys.

Investointiosan menot ja tulot ovat sitovia hanke tasolla. Hankkeet voivat olla yksilöityjä tai suurempia kokonaisuuksia. Vastuu investointihankkeiden määrärahojen riittävydestä on kunkin palvelualueen johtavalla viranhaltijalla.

Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöhoito sekä kunnallistekniikan palvelut sisältyvät ko. palveluita ostavien tulosalueiden talousarvioihin kumppani ostoina ao. liikelaitokselta.

Konsernipalveluista sisäisinä palveluina myydään ne toimisto- ja IT-palvelut, jotka kohdistuvat suoraan jollekin tulosyksikölle. Sisäiset palvelut on hinnoiteltu omakustannusperiaatteella.

Laskennallisia kustannuksia ovat suunnitelman mukaiset poistot sekä ne talous- ja hallintopalvelut, jotka eivät kohdistu selkeästi jollekin tulosyksikölle.

Talousarviomuutokset tulee tehdä talousarviovuoden aikana.

Talousarvion seuranta: Talousarvion toteumasta raportoidaan kuukausittain kunnanhallitukselle ja toteuma saatetaan valtuustolle tiedoksi kokousaikataulun mukaisesti. Vuonna 2025 osavuositarkastukset laaditaan 31.3. ja 30.6. ja 30.9. kirjanpidon tilanteen mukaan. Konsernitaloudesta raportoidaan mahdollisuuksien mukaan osavuositarkastusten yhteydessä. Talousarvio edellyttää palvelualueilta säännönmukaista talousarvion seuranta kuukausittain ja raportointia hallitukselle ja valtuustolle osavuositarkastusten yhteydessä. Hallintokuntien edellytetään ennakoivan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja omaa toimintaansa, jotta ne pystyvät tarvittaessa sopeuttamaan toimintaansa talousarvion tavoitteiden mukaisesti.

Valtuutus lainanottoon: Valtuusto oikeuttaa talousjohtajan nostamaan tilapäisluottoa enintään 25 milj. euroa maksuvalmiuden turvaamiseksi. Lisäksi valtuusto oikeuttaa talousjohtajan hallintosäännön mukaisesti ottamaan uutta pitkäaikaista lainaa enintään rahoituslaskelman kohdan pitkäaikaisten lainojen lisäys mukaisesti. Lainanotto lyhyt- tai pitkäaikaisena lainana voidaan toteuttaa markkinatilanteen mukaan.

6. TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelma	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Limingan kunta ulkoiset, 1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Varsinainen toiminta					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	924	780	537	542	548
Maksutuotot	786	823	822	830	839
Tuet ja avustukset	1 119	1 066	812	812	812
Muut tuotot	2 336	2 550	2 385	2 385	1 402
Toimintatuotot yhteensä	5 165	5 219	4 557	4 570	3 600
Valmistus omaan käyttöön	93	75	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-27 134	-26 884	-26 892	-26 980	-27 069
Palvelujen ostot	-9 259	-9 304	-10 298	-10 504	-10 662
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 379	-3 485	-3 565	-3 618	-3 673
Avustukset	-1 125	-1 238	-1 402	-1 423	-1 444
Muut toimintakulut	-3 128	-3 593	-3 298	-3 047	-2 793
Toimintakulut yhteensä	-44 025	-44 505	-45 455	-45 573	-45 941
Toimintakate	-38 767	-39 211	-40 898	-41 003	-42 341
Verotulot	21 943	21 066	23 178	24 870	25 778
Valtionosuudet	20 710	20 909	21 411	21 500	21 500
<i>Verorahoituksen kasvu</i>					
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	17	5	15	20	20
Muut rahoitustulot	51	51	51	15	15
Korkokulut	-657	-740	-935	-951	-903
Muut rahoituskulut	-6	-10	-6	-4	-4
Vuosikate	3 290	2 070	2 816	4 447	4 065
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 165	-3 993	-3 900	-3 900	-3 900
Lisäpoistot	0				
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-875	-1 923	-1 085	547	165
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)	984	979	984	984	984
Varausten lis. (-) tai väh. (+)	1 600				
Tilikauden yli-/alijäämä	1 708	-944	-101	1 531	1 149

Tuloslaskelmassa esitetään tulo- ja rahoituksen riittävyys käyttötalouden menoihin ja poistoihin. Kunnan omat tulot ja valtion rahoitus muodostavat kunnan rahoitusjärjestelmän. Kunnan tärkeimmät tulolähteet ovat verotulot ja valtionosuudet. Vuonna 2025 kunnan verotuloihin on laskettu mukaan 0,5 %-yksikön korotus kunnan tuloveroprosenttiin.

Toimintatuotot

Limingan kunnan ulkoiset toimintatuotot vuonna 2025 ovat 4,6 milj. euroa. Toimintatuotot sisältää myyntituottoja 1,4 milj. euroa, tukia ja avustuksia 0,8 milj. euroa, vuokratuottoja 2,0 milj. euroa ja muita toimintatuottoja 0,3 milj. euroa.

Toimintakulut

Limingan kunnan ulkoiset toimintakulut vuonna 2025 ovat 45,5 milj. euroa. Kunnan suurin yksittäinen menoerä on henkilöstökulut 26,9 milj. euroa. Joukkoliikenteen järjestämiseen, ympäristöterveydenhuoltoon, työllistämiseen, eläinlääkintahuoltoon yms. liittyviä yhteistoimintaosuuksia palveluiden ostoissa on 1,7 milj. euroa. Palvelujen ostoihin on talousarviossa varattu 10,3 milj. euroa, josta 2,4 milj. euroa liittyy päivähoidon palvelusetelillä hankittaviin varhaiskasvatuspalveluihin. Palvelusopimukseen ja ostojen suunnitteluun tulee kiinnittää huomiota ja toteuttaa ne mahdollisimman kustannustehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Henkilöstökulut

Limingan kunnan henkilöstökulut ovat 26,9 milj. euroa talousarviovuonna 2025. Henkilöstökulut kasvavat vuoden 2024 talousarvioon nähden 0,0 %. Palkankorotusten vaikutuksia tuleville vuosille ei vielä tiedetä, sillä uusi KVTES -päätetään todennäköisesti vuoden 2025 aikana. Lomapalkkavelka on budjetoitu siten, että lomapalkkavelan muutos vuoden aikana on 0. Henkilöstömenot pysyvät talouden tasapainottamisohjelman yhteydessä päätettyjen toimenpiteiden johdosta lähellä vuoden 2024 tasoa vuoteen 2027 saakka.

Henkilöstökulut palvelualueittain, 1.000 e	Palkat ja palkkiot	Henkilö-sivukulut	Yhteensä	Muutos 2024-2025	Muutos % 2024-2025
Keskusvaalilautakunta	9	2	11	-11	-50,0 %
Tilintarkastus	6	1	7	2	50,0 %
Konsernipalvelut	1 512	364	1 876	55	3,0 %
Elinvoimapalvelut	823	161	983	-185	-15,8 %
Sivistyspalvelut	16 790	3 544	20 334	453	2,3 %
Hyvinvointipalvelut	934	214	1 148	-35	-2,3 %
Kunnallistekniikka liikelaitos	373	88	461	-63	-12,0 %
Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelu liikelaitos	1 715	357	2 071	74	3,7 %
Yhteensä	22 162	4 730	26 892	291	1,10 %

Henkilöstö, HTV (henkilötyövuodet): päätoimisessa palvelusuh-
teessa olevat sekä työllistetyt ja oppisopimussuhteiset.

10/2024, tot. HTV TA2025, HTV Muutos -%

Konsernipalvelut	25	24,82	-0,72 %
Elinvoimapalvelut	17	15,02	-11,65 %
Sivistyspalvelut	396	371,91	-6,08 %
Hyvinvointipalvelut	22	19,5	-11,36 %
Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelut	50	48,55	-2,90 %
Kunnallistekniikka	9	10,25	13,89 %
Yhteensä	519	490,05	-5,58 %

Eläköitymisten yhteydessä virkojen ja tehtävien täyttö tarkastellaan aina tapauskohtaisesti palvelutuotannon tarpeista käsin. Suunnitelmavuosien henkilöstötarpeet tarkentuvat tulevissa talousarvioissa.

Verotulot

Verotulot, 1.000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos %	Muutos €
Kunnan tulovero	19 100	18 000	20 120	11,78 %	2 120
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 052	900	890	-1,11 %	-10
Kiinteistövero	1 792	2 166	2 168	0,09 %	2
Verotulot yhteensä	21 943	21 066	23 178	10,03 %	2 112

Limingan kunnan verotulot on arvioitu Kuntaliiton syyskuussa 2024 antaman veroennustekehikon pohjalta. Talousarvioesitys sisältää tuloveroprosentin 0,5 %-yksikön korotuksen, joka on päätetty kunnanvaltuuston kokouksessa 13.11.2023. Verokertymän kokonaismäärään vaikuttaa väestömäärän kasvu, rakennuspaikkojen myynti ja työllisyyden kehittyminen. Kunnan omien elinvoima- ja työllisyyspanostusten myötä kunnan verotulojen ennakoidaan vahvistuvan tuloverojen korotusta lukuun ottamatta maltillisesti talousarviovuonna sekä suunnitelmavuosien aikana.

Kiinteistövero on kunnallinen vero ja se tilitetään kiinteistön sijaintikunnalle. Kiinteistöveron perusteena ovat kiinteistön verotusarvo sekä kiinteistöveroprosentit. Rakennukset ja maapohja verotetaan erikseen. Kunta päättää sovellettavista kiinteistöveroprosenteista kiinteistöverolaissa säädettyjen vähimmäis- ja enimmäismäärien rajoissa. Kiinteistöveroja korotettiin lähemmäs alueellista keskitasoa vuodelle 2024 samalla, kun hallitus päätti, että yleisestä kiinteistöverosta eriytettiin maapohjan verotus omaksi veroksi, jonka vähimmäismäärä asetettiin 1,30 %:in.

	Liminka 2025	Vaihteluvälit 2025
Yleinen kiinteistövero, maa-alueet	1,30	1,30 - 2,00
Yleinen kiinteistövero, rakennukset	1,10	0,93 - 2,00
Vakituiset asuinrakennukset	0,50	0,41 - 1,00
Muu asuinrakennus	1,10	0,93 - 2,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00	0,00 - 2,00
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	2,00 - 6,00
Voimalaitokset	3,10	0,93 - 3,10

Valtionosuudet

Valtionosuudet ovat kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jonka käytöstä kunta päättää itse. Valtionosuusjärjestelmä tasaa kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisen kustannuksissa sekä tulopohjissa. Valtionosuusrahoitus koostuu kahdesta osasta: 1) valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja 2) opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoituksesta.

Valtionosuuksiin on tehty viime vuosina useita muutoksia ja leikkauksia. Muutosten myötä kuntien tulopohja on heikentynyt merkittävästi. Vuoden 2023 alusta lähtien valtionosuusrahoituspohja muuttui täysin, kun osa valtionosuusrahoituksesta siirtyi hyvinvointialueiden toiminnan rahoitukseksi. Kilpailukyky sopimus on pitänyt sisällään kuntien menojen leikkauksia mutta samalla myös kuntien tulopohjaa on heikennetty

vähentämällä laskennalliset säästöt kuntien valtionosuuksista. Esimerkiksi julkisen sektorin 30 %:n lomarahaleikkaus pienensi kuntien menoja mutta säästöä vastaava määrä leikattiin pois valtionosuuksista. Samoin työajan pidennyksestä arvioitu laskennallinen kustannussäästö leikataan valtionosuuksista. Kuntien arvioiden mukaan työajan pidennyksestä ei todellisuudessa ole saatu laskennallista kustannushyötyä.

Kuntaliiton ennakkollisen laskelman mukaan Limingan kunnan valtionosuuden kasvavat 2,4 % (502 000 euroa) vuonna 2025 verrattuna vuoden 2024 valtionosuuksiin.

Valtionosuudet, 1.000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Verotulojen tasaus	5 637	5 145	5 407
Peruspalveluiden valtionosuus	12 977	13 784	14 710
Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	922	800	800
Veromenetysten kompensaatiot	1 175	1 180	495
Valtionosuudet yhteensä	20 710	20 909	21 411

Toimintakate

Yhdeksi taloudenhoidon tavoitteeksi on Limingassa asetettu, että toimintakatteen kasvun tulee olla verorahoituksen kasvua pienempi. Vuonna 2025 verorahoituksen (verotulot + valtionosuudet) kokonaistaso kasvaa 6,2 % ja toimintakate kasvaa 4,3 %. Verorahoituksen kasvuun merkittävin vaikuttava tekijä on kunnallisveroprosentin nostaminen 0,5 %-yksikköä vuodelle 2025.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut on arvioitu maltillisesti ja lainojen korkokuluihin on varauduttu talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella. Rahoituskulut tulevat nousemaan vuosien 2025–2026 aikana, jonka jälkeen niiden kasvun on ennakoitu kääntyvän laskuun.

Poistot

Poistot on laskettu investointikohteiden arvioidun valmistumisajankohdan mukaan. Limingan kunnan taloustavoitteena on, että vuosikate kattaa poistot. Talousarviovuonna 2025 vuosikate ei riitä poistoihin.

Tilikauden tulos

Talousarviovuoden 2025 tilikauden tulokseksi muodostuu -1 084 588 euroa. Kunnan tuloksenmuodostumisessa on keskeistä rajoittaa toimintakulujen kasvua ja pyrkiä vahvistamaan toimintatuottojen ja verotulojen kertymää, sekä noudattaa talouden tasapainottamisesta päätettyjä toimenpiteitä.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$. Tunnusluku osoittaa kuinka paljon käytötalouden toimintakuluista katetaan myynti- ja maksutuotoilla.

Vuosikate € /asukas

Vuosikatteen tavoitearvo saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen nettoinvestointitaso (investointimenot - investointitulot) asukasluvulla. Talousarviossa 2025 vuosikate on 275 €/asukas.

Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista

$100 * \text{vuosikate} / \text{poistonalaisten investointien omahankintamenot}$.

Tasapainossa olevan talouden tavoite on kattaa poistot vuosikatteella, jolloin tilikauden tulos pysyy positiivisena.

Kertynyt ylijäämä e/asukas

$(\text{Edellisten tilikausien yli-/alijäämä} + \text{Tilikauden yli-/alijäämä}) / \text{Asukasmäärä}$. Tavoitearvo pitkällä aikavälillä vähintään 300 - 400 euroa asukasta kohden (valtakunnallinen tavoite).

TUOSLASKELMA SISÄISET JA ULKOISET

Tuloslaskelmassa mukana liikelaitosten palvelujen myynnit ja ostot, sekä talous-, hallinto- ja IT-palvelujen myynnit ja ostot.

Limingan kunta, tuloslaskelma (ulkoiset ja sisäiset)	TP 2020	Muutettu TA2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
VARSINAINEN TOIMINTA					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	12 786 286	13 694 800	14 052 080	11 929 824	11 979 745
Maksutuotot	2 045 329	2 297 200	2 172 900	944 000	951 500
Tuet ja avustukset	872 339	970 600	1 349 863	593 103	593 143
Muut toimintatuotot	3 377 397	3 498 600	3 447 550	3 217 008	3 246 610
Toimintatuotot yhteensä	19 081 351	20 461 200	21 022 392	16 683 935	16 770 998
Valmistus omaan käyttöön	0	0	101 220	102 232	103 255
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-30 112 666	-32 651 200	-34 126 936	-25 137 591	-25 178 125
Palvelujen ostot	-29 159 156	-29 388 470	-32 321 968	-12 921 084	-13 013 427
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 865 732	-3 961 000	-4 196 760	-3 215 496	-3 234 653
Avustukset	-4 688 183	-4 094 400	-2 207 400	-1 082 422	-914 044
Muut toimintakulut	-7 981 338	-8 831 657	-9 949 897	-8 830 501	-8 868 843
Toimintakulut yhteensä	-75 807 075	-78 926 727	-82 802 961	-51 187 094	-51 209 093
TOIMINTAKATE	-56 757 264	-58 465 527	-61 679 349	-34 400 927	-34 334 841
Verotulot	35 312 431	35 210 000	37 910 000	19 264 000	19 224 000
Valtionosuudet	29 025 308	28 117 000	28 016 892	19 238 000	19 238 000
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	13 445	5 000	30 000	30 000	30 000
Muut rahoitustuotot	34 351	15 000	31 000	31 000	31 000
Korkokulut	-163 963	-160 000	-160 000	-200 000	-200 000
Muut rahoituskulut	-4 078	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
VUOSIKATE	7 460 230	4 716 473	4 143 543	3 957 073	3 983 159
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	-4 524 075	-3 829 900	-4 067 340	-4 065 000	-4 065 000
TILIKAUDEN TULOS	2 936 155	886 573	76 203	-107 927	-81 841
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	385 883	0	0	0	0
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	-3 000 000	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALI-JÄÄMÄ)	322 040	886 573	76 203	-107 927	-81 841

7. RAHOITUSOSA

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelma osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Rahoitusosa, 1 000 €	TP 2023 1 000 €	TA 2024 1 000 €	TA 2025 1 000 €	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	3 290	2 070	2 814	4 447	4 065
Tulorahoituksen korjaukset	-150	-350	-100	-100	-100
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-4 990	-3 999	-3 265	-3 525	-1 825
Rahoitusosuudet investointeihin	496	398	345	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	200	475	125	125	125
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 154	-1 406	-81	947	2 265
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten väh.	178	5	5	5	5
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	4 801	4 576	3 549	3 230
Pitkäaikaisten lainojen väh.	-3 300	-3 400	-4 500	-4 500	-5 500
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 000	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 802	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	76	1 406	81	-947	-2 266
Rahavarojen muutos	-1 078	0	0	0	0
Rahavarat 31.12.	2 106	2 106	4 007	4 007	4 007
Rahavarat 1.1.	3 149	2 106	4 007	4 007	4 007
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 154	-1 406	-81	947	2 265
Lainanhoitokate	1,0	0,7	0,7	1,0	0,8
Kassan riittävyys, pv	16	15	27	27	27
Investointien tulorahoitusprosentti	73,2	57,5	96,4	126,2	222,7

Lainakanta

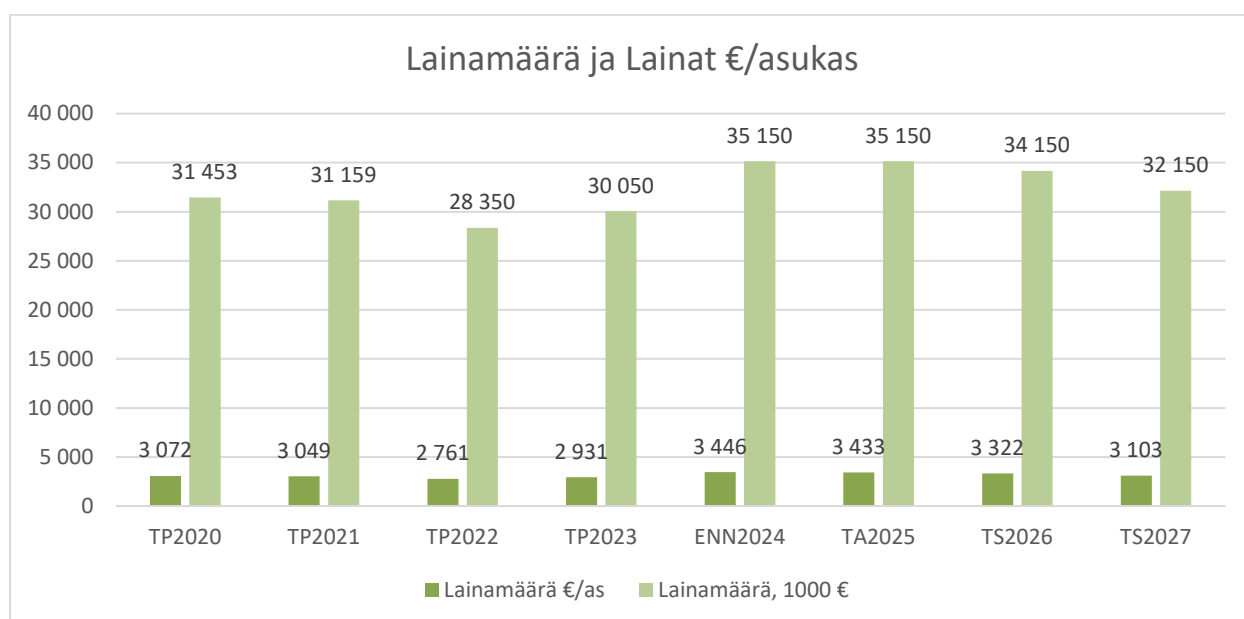
Hallintosäännön mukaan talousjohtaja päättää pitkäaikaisen vieraan pääoman sekä lyhytaikaisen vieraan pääoman ottamisesta valtuuston talousarviossa asettamissa rajoissa. Vuonna 2025 uuden lainarahoituksen tarve on 4,5 milj. euroa ja vuoden lopussa lainamäärän arvioidaan olevan 34,3 milj. euroa (3 317 euroa/asukas). Tämä voidaan kattaa joko pitkäaikaisella tai lyhytaikaisella lainalla rahamarkkinoista riippuen. Kunta lyhentää vuonna 2025 pitkäaikaisia lainoja yhteensä 4,5 milj. euroa. Korkeiden voimakkaan nousun myötä kunnan korkomenot ovat kasvaneet merkittävästi viimeisen kahden vuoden aikana. Korkomenojen

ennakoidaan kuitenkin lähtevän laskuun vuoden 2025 aikana, kun lyhy aikaista lainaa kilpailutetaan pitkäaikaisiin kiinteän koron matalakorkoisempiin lainoihin.

Suunnitelmakaudella toteutettavien investointihankkeiden osalta tulee käyttää tarkkaa harkintaa, jotta lainamäärä pysyy hallituna. Mikäli investointeja päädytään rahoittamaan esim. leasing-rahoituksella, tulee asian vaikutukset arvioida tarkoin käyttötalouden menoihin ja sitä kautta vuosikatteen riittävyyteen.

Rahamarkkinoiden kehitys vaikuttaa korkokustannuksiin. Talousarviossa ja suunnitelmakaudella on ennakoitu, että pitkän aikavälin korot tulevat nykyhetkeen nähden alaspäin ja asettuvat noin 2,25 %:n tasoon vuoden 2025 loppuun mennessä, joka on myös pitkän aikavälin korkoennuste. Lainanhoitokate (vuosikatteen riittävyys lainojen lyhennysten ja korkojen maksuun) on talousarviovuonna 0,52.

	TP2021	TP2022	TP2023	ENN2024	TA2025	TS2026	TS2027
Lainanotto, 1000 €	3 000	0	5 000	9 000	4 500	3 500	3 500
Lainojen lyhennys 1000 €	3 291	2 809	3 400	3 400	4 500	4 500	5 500
Lainamäärä, 1000 €	31 159	28 350	30 050	35 150	35 150	34 150	32 150
Lainamäärä €/as	3 049	2 761	2 931	3 446	3 433	3 322	3 103
Lainojen korot, 1000 €	134	177	657	740	935	951	903
Lainojen hoitokustannukset, €/as	335	291	386	455	531	530	618

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Lainanhoitokate

= (Vuositake + Korkokulut) / (Korkokulut + lainanlyhennykset). Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, mikäli tunnusluku on 1,0 tai suurempi. Mikäli tunnusluvun arvo on alle 1,0, joudutaan lainan hoitoon ottamaan uutta lainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kassan riittävyys

= 365 pv * Rahavarat varainhoitovuoden lopussa / Kassasta maksut varainhoitovuonna. Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Investointien tulorahoitusprosentti

= 100 * Vuosikate / (Investointimenot – Investointien rahoitusosuudet)

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella

8. KÄYTTÖTALouden SITOVUUS PALVELUALUEITTAIN

Peruskunnan hallintokunnat ovat valtuustoon sitovia ulkoisten ja sisäisten tulojen ja menojen toimintakateen osalta.

Vaalit	TP 2023	TA 2024	TA 2025
tulot	15 530	27 000	0
menot	- 11 083	- 26 499	- 12 156
toimintakate	4 447	501	- 12 156
Tarkastustoimi	TP 2023	TA 2024	TA 2025
tulot	0	0	0
menot	- 30 725	- 19 778	- 23 071
toimintakate	- 30 725	- 19 778	- 23 071
Konsernipalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
tulot	3 984 086	4 198 450	3 858 376
menot	- 7 592 034	- 7 894 813	- 7 778 995
toimintakate	-3 607 949	- 3 696 363	- 3 920 619
Sivistyspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
tulot	1 468 186	985 700	973 799
menot	- 33 582 875	- 33 588 622	- 33 856 388
toimintakate	- 32 114 689	- 32 602 922	- 32 882 589
Hyvinvointipalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
tulot	255 647	366 300	307 800
menot	- 3 050 363	- 3 408 893	- 3 383 447
toimintakate	- 2 794 717	- 3 042 593	- 3 075 647
Elinvoimapaalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
tulot	262 128	453 000	255 000
menot	- 1 703 462	- 2 009 615	- 2 896 888
toimintakate	- 1 441 334	- 1 556 615	- 2 641 888
Peruskunta, käyttötalous yhteensä	TP 2023	TA 2024	TA 2025
tulot	5 985 577	6 030 450	5 394 975
menot	- 45 970 542	- 46 948 221	- 47 950 945
toimintakate	- 39 984 965	- 40 917 771	- 42 555 970

Liikelaitokset ovat valtuustoon sitovia liikeylijäämän/-alijäämän osalta.

Tilikauden liikeylijäämä/-alijäämä	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Ateria- puhtaus ja kiinteistöpalvelujen liikelaitos	-483 304	39 157	11 510
Tekninen liikelaitos	63 328	25 079	-35 835

8.1 KONSERNIPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Konsernihallinto:

Yleistavoitteena on kunnan toiminnan ja talouden ohjaus sekä yhteensovittaminen kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Painopisteenä koko talousarviokaudella ovat kuntastrategian toteuttaminen ja talouden tasapainon toteuttaminen kuntaorganisaatiossa.

Maan käyttö ja omaisuudenhallinta:

Rakennamme ja ylläpidämme vireää, vihreää ja elinvoimaista kyläkuvaavaa asukkaiden ja yritysten tarpeisiin. Parannamme rakennetun ympäristön kokonaisvaltaista kestävyttä. Toteutamme kuntalaisille palvelut ketterästi ja oikea-aikaisesti.

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Konsernihallinto:

Konsernipalvelut jakantuu seuraaviin alueisiin: johtaminen, hallinto- ja henkilöstöpalvelut, yhteistoimintaosuudet, talouspalvelut, IT-palvelut ja konsernipalveluiden hankkeet. Konsernipalvelut ohjaa kuntastrategian mukaisesti kuntakonsernin toimintaa ja koordinoi kunnan sidosryhmätyötä. Kunta hankkii taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut Monetralta. Lisäksi kunta ostaa tietoliikenneyhteyksiin ja tietotekniikkaan liittyviä palveluita Joki ICT:ltä.

Maan käyttö ja omaisuudenhallinta:

Maanhankinnan valmistelu ja maaomaisuuden hallinta:

Maaomaisuuden hallinta vastaa maanhankinnasta, tonttimyynnistä sekä niihin liittyvien sopimusten hallinnasta. Kunta hankkii maata kaavoitettavaksi asuin- ja yrityskäyttöön. Alueet sijoittuvat pääosin olemassa olevaan taajamaan ja sen läheisyyteen. Maata hankitaan ensisijaisesti vapaaehtoisin kaupoin tai vaihtamalla ja kunta käy aktiivisesti neuvotteluja maanomistajien kanssa. Maapolitiikan tavoitteet on määritetty kunnanvaltuuston hyväksymässä kaavoituksen ja maanhankinnan periaatteet- ohjelmassa.

Kaavoitus:

Kaavoituksen tehtävänä on ylläpitää riittävää kaavavarantoa. Kaavoitus mahdollistaa kunnan hallitun kasvun sekä toimintojen järkevän sijoittumisen kunnassa. Kaavoitusta toteutetaan kunnanvaltuuston hyväksymien Kaavoituskatsauksen 2024-2026 ja Limingan kasvualueet 2020-2040 -ohjelman mukaisesti.

Rakennusvalvonta:

Rakennusvalvonta valvoo, ohjaa ja neuvoo rakentamista. Limingassa rakennusvalvonta on asiakaslähtöistä ja lupakäsittelyt ovat ketteriä sekä oikea-aikaisia. Rakennusvalvonnalla on tärkeä rooli kaavan toteuttamisessa sekä kaavoitusmahdollisuuksien ja kunnan kasvumahdollisuuksien säilyttämisen kannalta vielä kaavoittamattomilla alueilla. Työtä ohjaa lait, asetukset ja kunnan linjaukset.

Jätehuoltoviranomanen:

Lakeuden EKO-lautakunta toimii jätehuoltoviranomaisena Limingan kunnan alueella. Lakeuden EKO kehittää yhdessä jäteasemien palveluntuottajan kanssa alueen jätehuoltoa ja kestävästä kehityksestä sekä antaa neuvontaa ja opastusta.

Rakennuttaminen:

Rakennuttaminen on rakennushankkeiden johtamista, organisointia, budjetointia, kustannusseuranta ja sopimusten hallintaa sekä suunnittelunohjausta. Rakennuttaja toimii kunnan edustajana hankkeissa osapuolien välillä ja huolehtii, että hankkeen päätökset tehdään oikeaan aikaan ja perustuvat oikeaan tietoon.

Yhtiöiden ja vuokraloyhtiön ohjaus:

Limingan kunnan omistamat yhtiöt toimivat kuntakonsernin laatimien omistajapoliittisten linjausten mukaisesti. Omaisuuden hallinta seuraa ja ohjaa talousarvion ja -suunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Omaisuuden hallinnan organisaatio vastaa yleisesti kunnan omaisuuden hallinnasta ja niihin tarvittavien palveluiden tilaamisesta.

Toimintaympäristöanalyysi

Konsernihallinto:

Tulevan talousarviovuoden 2025 ja suunnitteluvuosien 2026-2027 keskeisin tavoite on kunnan talouden tasapainottaminen suunnittelukauden aikana. Tasapainottamistyö on jatkunut vuoden 2023 syksystä saakka ja edennyt suunniteltujen konkreettisten toimenpiteiden osalta siten, että talous saadaan lähelle tasapainotilaa talouden suunnittelukaudella. Tavoitteellista vuosikatetasoa ei aivan saavutettu, joten mikäli taloussuhdanteiden ennakoitu kääntyminen positiiviseen ei helpota kunnan taloudellista tilannetta, jotain lisätoimenpiteitä voidaan vielä tarvita. Optimistinen toive kuitenkin on, että tasapainottamistyötä olisi nyt tehty riittävästi joksikin aikaa.

Merkittävin riski kunnan tulopohjaan muodostuu hyvinvointialueiden alijäämien ja kuntien valtionosuuksien kautta. Odotettu peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistaminen siirtyi vuodelle eteenpäin, mikä on Limingan kunnan kannalta todennäköisesti huono asia. Ennakollisia kuntakohtaisia uudistettuja valtionosuuslaskelmia ei ole missään kohden julkistettu, mutta oletuksena on, että Limingan kunta Suomen nuorimpana kuntana hyötyy valtionosuusjärjestelmän uudistuksesta, jossa ikäryhmätekijöiden painopistettä on luvattu vahvistaa. Tämän hetken tiedon perusteella sekä uusi valtionosuuslaskenta, että kiinteistöverojen uudistaminen, ollaan ottamassa käyttöön vuoden 2027 alusta lähtien.

Työ- ja elinkeinopalvelut (TE-palvelut) siirtyvät vuoden 2025 alusta kuntien järjestämisvastuulle. Tämä on merkittävä muutos strategisella tasolla ja korostaa kuntien roolia elinvoiman edistäjänä.

Yleinen turvallisuusympäristö on muuttunut laajasti Ukrainan ja Gazan sotien ja johdosta. Euroopassa on ollut näkyvillä liikennöintiin, energiahuoltoon ja vesihuoltoon kohdistuvia hybrdivaikuttamisoperaatioita, joiden toteuttajaksi on epäilty Venäjää, tai jotain muuta kansallisen tason toimijoita. Huoltovarmuus ja varautuminen korostuvat sekä valtion, että myös kuntien toiminnan suunnittelussa. Konsernipalveluissa on vuoden 2024 aikana parannettu mm. kyberturvaa ottamalla käyttöön SIEM- (Suojaustiedot ja tapahtumien hallinta) ja SOC- (Security Operations Center) palvelut. Lisäksi kunnan johto on ollut aktiivisesti mukana erilaisissa varautumisharjoituksissa.

Maan käyttö ja omaisuudenhallinta:

Kunnan tulo- ja kassavarojen muuttuessa ja kaventuessa maankäytön ja omaisuuden hallinnan palvelualueen suunnittelussa ja taloudenhoidossa tulee ottaa entistä paremmin huomioon pidemmän aikavälin kestävyys ja tutkittuun tietoon perustuvan tilannekuvan hyödyntäminen päätöksen teossa.

Suunnitelmallisella vuosittain toteutettavalla kiinteistöjen ja kunnallistekniikan kunnossapidolla peruskorjausinvestointien toteutusaikaa voidaan ohjata hallitusti.

Asuin- ja yritystonttitarjonta tulee kohdistaa niille asemakaavoitetuille alueille, joissa kunnallistekniikka on jo rakennettu. Rakennettu infra tulee käyttöönottaa mahdollisimman nopeasti investoinnin jälkeen.

Toiminnan kehittäminen

Konsernihallinto:

Limingan kunta on mukana Kuntaliiton ja FCG:n USO -uuden sukupolven organisaatiot verkostoprojektissa (USO 2025-2026), jossa keskiössä on uuden valtuustokauden sujuva käynnistäminen sekä luottamusta rakentava ja pitkäjänteinen johtaminen. USO-verkostoprojektiin osallistuminen tukee kunnan tulevalle valtuustokaudella käynnistyvää strategiatyötä ja tähän liittyvää muutosten sekä uudistusten ennakkointia.

Tiedolla johtamisen ja raportoinnin kehittämistä jatketaan. Talouden seurantarjestelmän ja raportoinnin osalta tilanne on hyvä ja myös henkilöstöraportointi on edistynyt. Henkilöstöraportoinnin kuntoon saattamisen jälkeen tullaan siirtymään toimialajohdon tietojohdantamisen kehittämiseen jo olemassa olevan Johdon työpöytä -sovelluksen avulla. Henkilöstösuunnitteluohjelma otettiin käyttöön talousarviovuoden 2025 valmistelussa. Ohjelmaan on tulossa suunnittelutyökalu, jota voidaan hyödyntää henkilöstösuunnittelua tehtäessä esimerkiksi taloussuunnittelukaudelle.

Henkilöstöohjelma on laadittu vuosille 2025 - 2027. Henkilöstöohjelma tukee osaltaan kuntastrategian tavoitteiden toteutumista. Henkilöstöohjelma ohjaa kunnan johtamista, esihenkilötyötä sekä tapojamme toimia osana tätä työyhteisöä. Henkilöstöohjelma on valmisteltu henkilöstön edustajien ja toimialojen yhteistyönä. Rinnalla on päivitetty työhyvinvointiohjelma vuosille 2025 - 2027. Työhyvinvointiohjelmaan on tiivistetyä koottu henkilöstöä koskevia keskeisiä työhyvinvointia tukevia ohjeita ja toimenpiteitä. Lisäksi on laadittu turvallisemman tilan ohjeet. Jalkauttaminen palvelualueille toteutetaan vuoden 2025 aikana.

Henkilöstölle on toteutetaan työhyvinvointikysely joka toinen vuosi. Edellisen kerran kysely on toteutettu vuonna 2023. Kysely on kuntien eläkevakuutusyhtiö Kevan tuottama ja se toteutetaan keväällä 2025. Henkilöstön työhyvinvoinnin tukemiseksi on haettu ESR+ -hanketta. Hankkeessa tavoitteena on uusien toimintamallien kehittyminen, jotka parantavat työntekijöiden työhyvinvointia, tehokkuutta ja vähentävät poissaoloja. Hankkeen teemoina ovat aivoystävällinen työnantaja, liike on lääke, naistyyppilliset oireet ja hyvinvointia tukevat toimintamallit. Hanketta on valmisteltu yhteistyössä Oulun yliopiston ja Työterveyslaitoksen kanssa. Kuntakumppaneina osallistuvat linnun kunta, sekä Utajärven ja Vaalan kunnat. Limingan kunta on ryhmähankkeen päätoteuttaja. Päätoteutuksessa ovat mukana kuntakumppanit. Lisäksi Oulun yliopisto ja Työterveyslaitos osallistuvat hankkeeseen omilla osahankkeillaan. Hanketta haetaan ajalle 1.1.2025 - 30.6.2027.

Työterveyshuollon tämän hetkinen ostopalvelusopimus päättyy 31.5.2025. Limingan kunta on mukana Oulun kaupungin kilpailuttamassa työterveyshuollon kilpailutuksessa ja palveluntuottaja selviää vuoden 2024 loppuun mennessä.

IT-toimintojen osalta jatketaan oman tietohallinto-osaamisen vahvistamista resursoinnin, koulutuksien ja osaamisen vahvistamisen kautta. IT-toimintojen etätukipalveluiden hankkimista pilotoitiin vuoden 2024 aikana ja hyväksi todetun mallin käyttöä jatketaan tästä eteenpäin. Etätukipalveluiden hankkimisella omaa henkilöstöä ei tarvitse sitoa päivystysluonteisiin työtehtäviin, joissa työmäärä on pääsääntöisesti vähäinen.

Käytännössä etätukea on ostettu heinäkuun ja vuodenvaihteen ajankohtiin, joissa kunnan oma palvelutuotanto on vähäistä.

Maan käyttö ja omaisuudenhallinta:

Keskeisimmät palvelualueen kehittämisen toimenpiteet ovat

- henkilöstön osaamisen päivittäminen lainsäädännön muuttuessa Maankäyttö- ja rakennuslain sekä jätelain osalta,
- palvelualueen pääprosessien kuvaaminen tehtävineen ja rajapintatehtävien selkiinnyttäminen,
- digitalisaation hyödyntäminen nykyistä laajemmin palvelualueen viranomaistehtävissä kuten asiakaspalvelun kehittämisessä, tiedon hallinnassa ja tekoälyn hyödyntämisessä.

Talous

Konsernipalvelut yhteensä:

Käyttötalous (sis./ulk.)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
TOIMINTATUOTOT	3 984 085	4 198 450	3 858 376	3 862 129	2 883 583
MYYNTITUOTOT	1 254 234	1 174 250	975 146	976 218	977 599
MAKSUTUOTOT	186 727	252 000	280 750	283 431	286 504
TUET JA AVUSTUKSET	309 477	256 000	263 100	263 100	263 100
MUUT TOIMINTATUOTOT	2 233 647	2 516 200	2 339 380	2 339 380	2 339 380
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-7 592 035	-7 894 813	-7 778 995	-7 849 603	-7 939 656
HENKILÖSTÖKULUT	-1 800 001	-1 820 646	-1 875 863	-1 913 367	-1 951 593
PALKAT JA PALKKIOT	-1 465 400	-1 471 000	-1 512 128	-1 542 360	-1 573 174
HENKILÖSIVUKULUT	-334 601	-349 646	-363 735	-371 007	-378 419
PALVELUJEN OSTOT	-4 393 244	-4 737 200	-4 604 805	-4 662 448	-4 706 625
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-194 896	-157 167	-172 305	-174 885	-177 544
AVUSTUKSET	-6 723	-1 000	-1 000	-1 015	-1 030
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 197 171	-1 178 000	-1 125 022	-1 097 887	-1 102 864
TOIMINTAKATE	-3 607 949	-3 696 363	-3 920 619	-3 987 474	-5 056 073

Konsernihallinto:

Käyttötalous (sis./ulk.)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
TOIMINTATUOTOT	1 533 899	1 253 100	1 130 046	1 130 136	1 130 253
Myyntituotot	1 132 038	997 100	861 946	862 036	862 153
Maksutuotot	116				
Tuet ja avustukset	309 477	256 000	263 100	263 100	263 100
Muut toimintatuotot	92 267		5 000	5 000	5 000
TOIMINTAKULUT	-4 414 474	-4 495 422	-4 250 261	-4 299 072	-4 367 633
Henkilöstökulut	-1 281 965	-1 288 422	-1 287 200	-1 312 935	-1 339 165
Palkat ja palkkiot	-1 028 939	-1 025 400	-1 019 573	-1 039 957	-1 060 734
Henkilösivukulut	-253 025	-263 022	-267 627	-272 978	-278 432

Palvelujen ostot	-2 515 860	-2 567 600	-2 451 485	-2 499 910	-2 537 022
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-42 212	-34 800	-30 350	-30 805	-31 273
Avustukset	-6 723	-1 000	-1 000	-1 015	-1 030
Muut toimintakulut	-567 715	-603 600	-480 226	-454 407	-459 143
TOIMINTAKATE	-2 880 576	-3 242 322	-3 120 215	-3 168 936	-3 237 380

Maan käyttö ja omaisuudenhallinta:

Käyttötalous (sis./ulk.)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
TOIMINTATUOTOT	2 450 187	2 945 350	2 728 330	2 731 993	1 753 330
Myyntituotot	122 196	177 150	113 200	114 182	115 446
Maksutuotot	186 611	252 000	280 750	283 431	286 504
Muut toimintatuotot	2 141 379	2 516 200	2 334 380	2 334 380	1 351 380
TOIMINTAKULUT	-3 177 560	-3 399 391	-3 528 733	-3 550 531	-3 572 023
Henkilöstökulut	-518 036	-532 225	-588 662	-600 432	-612 427
Palkat ja palkkiot	-436 460	-445 600	-492 555	-502 403	-512 440
Henkilösivukulut	-81 576	-86 625	-96 107	-98 029	-99 987
Palvelujen ostot	-1 877 384	-2 169 600	-2 153 320	-2 162 538	-2 169 603
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-152 684	-122 367	-141 955	-144 081	-146 271
Muut toimintakulut	-629 456	-575 200	-644 796	-643 480	-643 722
TOIMINTAKATE	-727 374	-454 041	-800 403	-818 539	-1 818 693

Toimintatuotot muodostuvat tonttien myyntituotoista, tonttien vuokratuloista, maatalouden peltovuokrista, metsähoidon myyntituotoista sekä tilojen vuokratuloista.

Suurin riski talousarvion toteutumiseen on rakentamisen edelleen hiipuminen ja energianhinnan nousu, jotka hillitsevät tonttien rakentamisen määrän kääntymistä kasvuun.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

Konsernihallinto:

- Kuntavaalit järjestetään keväällä 2025 ja uusi valtuustokausi alkaa 1.6.2025.
- Valtuustokauden vaihtuminen näkyy olennaisesti konsernipalveluiden toiminnassa. Luottamushenkilöorganisaation muutoksen myötä konsernipalveluiden toiminta muuttuu olennaisesti, koska konsernipalveluiden kokonaisuuteen kuuluva omaisuuden hallinta siirtyy uuden elinympäristölautakunnan alaiseksi elinympäristöpalvelut kokonaisuudeksi.
- Uusien kuntavaaleissa valittujen luottamushenkilöiden kouluttaminen tehtäviinsä.
- Uuden valtuustokauden alusta voimaan tuleva hallintosääntö on valmistelussa ja se hyväksytään alkuvuodesta 2025.
- Kunnan tilintarkastusyhteisö vaihtuu vuoden 2025 alusta. Valtuusto on valinnut kunnan tilintarkastusyhteisöksi BDO Oy:n.
- Henkilöstöraportoinnin edelleen kehittäminen
- Työhyvinvointikysely henkilöstölle
- Konserniohjeen ja omistajapolitiinisen toimenpideohjelman päivittäminen

- Sähköinen kokous -työkalun (CloudMeeting) ja Dynastyn täysimääräinen hyödyntäminen osana kunnan päätöksentekoprosessia
- Valmistellaan sähköisen arkistointiratkaisun käyttöönottoa
- Työterveyshuollon palveluiden tuottaja 1.6.2025 alkaen
- Konserniohjeen, sisäisen valvonnan ja riskien hallinta ohjeiden päivittäminen

Maan käyttö ja omaisuudenhallinta:

Maankäytön ja omaisuuden hallinnan palvelualueen toimintoja ohjaavat lakimuutokset

- Rakentamislaki (1.1.2025)
- Alueidenkäyttölaki (HE kevät 2025)
- Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmistä (1.1.2024, siirtymäaika 2028 loppuun)
- Yhdyskuntakehittämislaki (valmistelussa, lausunnoille 2025)
- Yhdyskuntarakentamislaki (valmistelussa, lausunnoille 2025)
- Jätelain uudistaminen kolmessa osassa:
  - I osa: kunnan vastuuta rajataan (HE 2024)
  - II osa: kilpailuneutraliteettia parannetaan (HE 2025)
  - III osa: jätelaista kiertotalouslakiin (HE 2026).

Limingan sotavammaisten tukiyhdistys ry:n kiinteistön mahdollinen siirtäminen Limingan kunnalle.

Elinympäristölautakunnan toiminnon käynnistyminen 1.6.2025.

Toimintasuunnitelma

Konsernihallinto:

Kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät sekä toimintapojen kehittäminen ovat palvelualueen vastuulla. Kunnanhallitus kokoontuu vuoden 2025 aikana arviolta 25 kertaa ja kunnanvaltuusto yhdeksän kertaa.

Kuntavaalit järjestetään keväällä 2025 ja uusi valtuustokausi käynnistyy 1.6.2025. Konsernipalveluiden henkilöstö osallistuu vaalien käytännön järjestelyihin sekä vastaa vaalitoimintien toiminnasta. Uuden valtuuston toiminnan käynnistäminen näkyy konsernipalveluiden toiminnassa mm. luottamushenkilöiden koulutusten osalta sekä toimielinten työskentelyn käynnistämisessä.

Tiedonhallintalaki edellyttää, että kunnassa on ylläpidettävä organisaation toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevä ja kuvaava tiedonhallintamalli. Tiedonhallintamalli auttaa organisaatiota hallitsemaan lisääntyvää tietomäärää ja tiedon elinkaarta sekä tunnistamaan ja hallitsemaan tiedon hallintaan liittyviä riskejä. Tiedonhallintamallin laatiminen on aloitettu sitä jatketaan vuonna 2025. Tiedonhallintamallin laatiminen vaatii laajaa toimialan henkilöstön valmistelutyötä sekä syvällistä paneutumista organisaation toimintaan. Tiedonhallinta on keskeisessä roolissa tiedolla johtamisen kehittämisessä. Tiedonhallintamallin laatiminen kuuluu kunnan kaikille palvelualueille.

Konsernipalveluiden määrärahaa kohdistetaan vuonna 2025 yhteensä 25 000 euroa osallistavaan budjetointiin. Määrärahan käytöstä järjestetään kysely kuntalaisille alkuvuodesta 2025.

Maan käyttö ja omaisuudenhallinta:

Toteutetaan kunnan edunvalvontaa seudullisten yhteishankkeiden kuten lähijuna- ja kaksoisraide-hankkeissa.

Toteutetaan kaavoitusta kaavoituskatsauksen ja kunnan kasvusuunnitelman 2040 mukaisesti olemassa olevaan palvelu- ja kuntarakenteeseen tukeutuen sekä mahdollistaen palveluiden saavutettavuus kaikilla liikkumismuodoilla. Tiivistetään kuntarakennetta kyläkeskuksissa ja joukkoliikenteen pääreittien varrella lähiluonnon saavutettavuudesta huolehtien.

Kehitetään matkaketjuja, edistetään seudullista yhteiskäyttöpölkupyörähankintaa ja laadukasta pyöräpysäköintiä junaseisakkeiden ja keskeisten bussipysäkkien tuntumassa.

Toteutetaan asiakaslähtöistä ja ketterää lupakäsittelyä sekä joustavaa rakennusvalvontaa huomioiden laista ja asetuksista tulevat määräykset.

Jäteaseman ja siirtoaseman toiminnot kilpailutetaan vuoden 2025 alussa siten, että uusi sopimuskausi alkaa 1.1.2026. Kunta osoittaa jäteaseman paikan toimijalle ja rakentaa perusinfraan. Uusi jäteasema rakennetaan vuoden 2025 aikana.

Kaikille kiinteistöille, jotka kunta jatkossa omistaa lasketaan vuosittainen korjausvastuu ja 10 vuoden kunnossapito-ohjelmat päivitetään kiinteistöittäin. Katualueille päivitetään vuosittainen korjausvastuu ja laaditaan 10 vuoden kunnossapito-ohjelma. Ohjelmat laaditaan yhdessä yhtiöiden ja liikelaitosten vastuhenkilöiden kanssa.

Palvelualueen strategiset tavoitteet

Konsernihallinto:

Näkökulma	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoite 2025
Talous	Kuntakonsernin talous on tasapainossa	Aktiivinen talouden ohjaaminen siten, että konsernipalveluiden alkuperäisen talousarvion vuosikate ei vaadi muutoksia 2025 aikana Talouden tasapainottamisohjelman toimenpanon mukaiset toimenpiteet	Toteutunut: kyllä/ei Kunnan tilikauden ylijäämä taloussuunnittelukaudella 2026-2027 ≥ 0 €	Alkuperäisen talousarvion vuosikatetason pääseminen Kunnan talouden tasapainottamistoimenpiteet viedään käytäntöön siten, että suunnittelukaudella 2026-2027 päästään tilikauden tuloksessa positiiviselle tasolle

			Kunnan investoinnit ≤ vuosikate talous- suunnittelukaudella 2025-2027	Tasapainottamisohjel- man mukainen ta- voite: investoinnit enintään vuosikatteen tasolla.
Henkilöstö	Hyvinvoiva, osaava ja kehi- tyshakuinen henkilöstö	Henkilöstön työhyvin- vointia tuetaan ja kor- vaavan työn mallin käyttöä edistetään ak- tiivisesti Kehityskeskustelut to- teutetaan 100 %:sti Koulutuspäivien luku- määrä ≥ 3/henkilö	Sairauspoissaolo-% Kehityskeskustelui- den toteuma-% Koulutuspäivien keskimääräinen lu- kumäärä/henkilö	Sairauspoissaolojen määrä vähentyy vuo- den 2025 aikana Kehityskeskustelujen toteuma 100 % Koulutuspäivien luku- määrä ≥ 3/henkilö.
Toiminta	Henkilöstön tie- toturvaosaami- sen ja yleisen tietoturvan ta- son vahvistami- nen vastaa- maan nykyisiä turvallisuusym- päristön vaati- muksia	Navisec tietoturva- ja tietosuojakoulutuksen toteuttaminen henki- löstölle ja luottamus- henkilöille	Koulutuksen to- teuma-%	Kaikki kunnan henki- löstö ja luottamus- henkilöistä ovat käy- neet koulutuksen hy- väksytysti, toteuma 100 %.

Henkilöstö ja koulutussuunnitelma

Konsernihallinto:

Henkilöstömäärä 31.12.	2022	2023	2024	2025
Vakinaiset, lkm	13,69	13,86	13,86	13,86
Määräaikaiset, lkm	0	1	0	0
Sijaiset, lkm	0	0	0	0
Työllistetyt (vuoden aikana), lkm	0	0	0	0
Henkilöstö yhteensä	13,69	14,86	13,86	13,86

Eläkkeelle jäänti (tehtävä)	2023	2024	2025
toimistosihiteeri	1		
koulusihteeri		1	1

Uudet vakinaiset virat/tehtävät	2023	2024	2025
hallintosihteeri	1		

toimistosihiteeri (varhaiskasvatus)		1	
-------------------------------------	--	---	--

Työvoiman saatavuuden ongelma-alueet ja suunnitelmat osaamisen ja saatavuuden varmistamiseksi

Kunnan tulee edelleen panostaa työnantajaimagon kehittämiseen, henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtimiseen, kouluttautumismahdollisuuksiin sekä henkilöstöetuuksiin, jotta kunta saa myös jatkossa osaavaa työvoimaa avoimeksi tuleviin tehtäviin sekä henkilöstön vaihtuvuus on vähäistä.

Maan käyttö ja omaisuudenhallinta:

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen vaatii koko maankäyttö- ja omaisuuden hallinnan henkilöstön koulutusta lain soveltamiseen.

Hallintomenettelyn soveltava koulutus viranhaltijoille.

Henkilöstömäärä 31.12.	2022	2023	2024	2025
Vakinaiset, lkm.	7	8	8	8
Määräaikaiset, lkm	1	1	1	1
Sijaiset, lkm	0	0	0	0
Työllistetyt (vuoden aikana), lkm	0	0	0	0
Henkilöstö yhteensä	8	9	9	9

Työvoiman saatavuuden ongelma-alueet ja suunnitelmat osaamisen ja saatavuuden varmistamiseksi:

Maankäytön ja omaisuuden hallinnan vastuutehtävien asiantuntijoiden saatavuudessa on ollut haasteita jo usean vuoden ajan valtakunnallisesti. Asiantuntijoiden tehtäväkuvien selkiinnyttäminen ja osaamisprofiilien laajentaminen sekä ostopalvelujen hyödyntäminen taloudellisesti kestäväällä tavalla varmistavat resurssien riittävyyden. Myös myönteisen kuvan ylläpitäminen työnantajana Limingan kunnasta varmistaa työvoiman saantia.

8.2 ELINVOIMAPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Limingan kunnan elinvoimapalvelut huolehtii kunnan elinvoimaan vaikuttavien toimenpiteiden suunnittelusta, koordinoinnista ja toteutuksesta sekä toimenpiteiden yhteensovittamisesta kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi (Elinvoimaa vahvistavat strategiset kärjet). Vuonna 2025 alue koostuu neljästä palvelukokonaisuudesta: elinkeinopalvelut, työllisyyspalvelut, viestintäpalvelut ja kehitys- ja hankepalvelut. Painopisteenä koko talousarviokaudella ovat elinkeinorakenteen monipuolistaminen ja työpaikkojen luominen, työllisyyden hoito ja työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuuden lisääminen, kunnan matkailutoiminnan kehittäminen, ulkoisen viestinnän kehittäminen sekä kuntabrändin vahvistaminen ja hanke- ja kehityspalveluiden toteuttaminen koko kunnan osalta.

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Elinvoimapalvelut tuottaa elinkeino-, viestintä-, markkinointi-, työllisyys-, kehittämisen ja hanketoiminnan palvelut. Elinvoimapalvelut toimii kuntastrategian linjausten mukaisesti, vastaa sidosryhmätyöstä omalta osaltaan ja koordinoi kunnan hankesalkkua.

Toimintaympäristöanalyysi

Vuoden 2024 aikana toimintaympäristö on säilynyt haastavana, mutta tulevaisuuden näkymä vuotta 2025 kohti vaikuttaa valoisemmalta. Toki sodat Ukrainassa ja Lähi-Idässä vaikuttavat edelleen globaaliin markkina-tilanteeseen ja nähtäväksi jää, millaiseksi USA:n markkina kehittyvät vuoden 2025-2027 aikana. Ennusteen mukaan korot ovat laskusuunnassa, mikä helpottaa varsinkin yrityspuolella toimintaympäristön tilannetta, mikäli isompia haasteita ei nyt takavasemmalta ilmaannu.

Toimintaympäristö vuodelle 2025 tulee siis olemaan elinkeinopalveluiden osalta olemaan toiveikkaampi, kuin parin edellisen vuoden tilanne, mutta tietenkään tulevaisuutta ei voi aukottomasti ennustaa. Limingan elinkeinorakenne on edelleen kohtuullisen monipuolinen, joten se kestää paremmin isojakin yhteiskunnallisia muutoksia, jos sellaisia olisi tulossa.

Toiminnan kehittäminen

Toimintaa kehitetään kuntastrategian sekä talousarvion linjausten mukaisesti.

Käyttötalous (sis./ulk.)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
TOIMINTATUOTOT	262 128	453 000	255 000	255 000	255 000
Myyntituotot	23 335				
Tuet ja avustukset	226 668	445 000	245 000	245 000	245 000
Muut toimintatuotot	12 125	8 000	10 000	10 000	10 000
TOIMINTAKULUT	-1 703 462	-2 009 615	-2 896 888	-2 949 077	-2 996 816
Henkilöstökulut	-969 698	-1 167 915	-983 139	-1 002 795	-1 022 829
Palkat ja palkkiot	-826 479	-979 500	-822 628	-839 075	-855 838
Henkilösivukulut	-143 219	-188 415	-160 511	-163 720	-166 991
Palvelujen ostot	-389 438	-492 800	-1 292 757	-1 318 300	-1 337 875
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 718	-1 700	-1 750	-1 776	-1 803
Avustukset	-249 989	-260 000	-530 000	-537 862	-545 799
Muut toimintakulut	-68 619	-87 200	-89 242	-88 345	-88 509
TOIMINTAKATE	-1 441 334	-1 556 615	-2 641 888	-2 694 077	-2 741 816

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

- Elinkeinotoiminnan kehittäminen ja -rakenteen monipuolistaminen
- Työpaikkaomavaraisuuden kasvattaminen
- Uusyrityspalveluiden tarjoaminen ja kehittäminen
- Uusien yritysten ja yrittäjien houkuttelu sijoittumaan kunnan alueelle
- Olemassa olevien yritysten liiketoiminnan kehittymisen tukeminen
- Matkailun MasterPlanin uusiminen/päivittäminen vuoden 2025 aikana
- VisitLiminka -toimijoiden (kunnan alueen matkailutoimijoiden) tukeminen ja toiminnan kehittäminen
- Oulun Matkailu Oy:n ja Visit Arctic Coast -yhteistyön hyödyntäminen matkailussa
- Ruutikankaan viestinnän siirtäminen ja koordinointi VisitLiminka -tiimin toimesta
- Työllisyyspalveluiden siirto kunnan vastuulle ja vastuukunnan tarjoamien palveluiden käyntiin saaminen
- Neljän henkilön siirtyminen Business Oulusta (alunperin TE-palveluista) kunnan työllisyyspalveluihin
- Vastaavan työhönvalmentajan nimikkeen muutos työllisyyspäälliköksi ja työllisyyspalveluiden henkilöstön siirtäminen hänen alaisikseen 1.1.2025 alkaen
- Kehityshankkeet:
  - KASVA - Kestävää kasvua ja kilpailukykyä mikro- ja pk-yrityksiin (yhteishanke Oulun eteläinen ja Pohjois-Pohjanmaan polikset - JTF-rahasto)
  - KV-kiihdyttämö -hanke (Liminka & Lumijoki - Maaseuturahasto)
  - Kosteikkopolku kehittämishanke ja Kosteikkorakentajat investointihanke (Liminganlahden luontokeskus, yhteistyössä Liminganlahden Ystävät ry:n kanssa - Maaseuturahasto)
  - Ruutikankaan liikennealuiden investointihanke (Liminka & Lumijoki - PP-Liiton EAKR)
  - Monien Mahdollisuuksien Ruutikangas (Ruutikunnat Oy:n investointihanke yhteistyössä kunnan kanssa - Maaseuturahasto)
  - Älykäs ja uudistava matkailu Oulun seudulla (STORe) -hanke (kumppanuushanke, päätoteuttaja BusinessOulu)
  - Matava -Maaseutumaisen alueen tavaraliikenteen kehittäminen (kumppanuushanke, päätoteuttaja Micropolis Oy),
  - uusi matkailuhanke,
  - sekä muut mahdolliset kehitys-, digi- ja erilaiset infrahankkeet ja valtionavustukset
- Muun hankerahoituksen hyödyntäminen

- Yritystonttimarkkinoinnin kehittäminen
- Asuintonttimarkkinoinnin kehittäminen yhteistyössä omaisuuden hallinnan kanssa
- Kunnan ulkoisen viestinnän brändin vahvistaminen
- Tapahtumatiimin rakentaminen ja koordinointi Limingan Kehitys Oy:n tapahtumatuottajan tueksi
- Urheilusponsoroinnin hakukierroksen läpivienti yhdessä liikuntapalveluiden kanssa
- Investointiosan vaatimat toimenpiteet
- Lähijunan edistämistyö
- Kirkkonkylän asemakokonaisuuden kehittäminen

Toimintasuunnitelma

Valtio korostaa ja edellyttää kunnilta elinvoimaa ja omaa kehittämis- ja rahoitusresurssia. Vain elinvoimaisella kunnalla on tulevaisuudessa edellytykset selviytyä. Kunnan strategian mukaisesti vuonna 2025 tullaan panostamaan elinkeinopalveluiden ohella vahvasti työllisyyteen, matkailuun, viestintään ja kehittämishankkeisiin.

Liminka on onnistunut hoitamaan työllisyyttä erityisen hyvin Työttömien HUB –hankkeessa syntyneen työllisyysmallin mukaisesti viime vuosien aikana. Viimeisen viiden vuoden ajan Limingassa on ollut Oulun kaupunkiseudun paras työllisyys. Työttömyyden 5 %:n haamuraja on alitettu ensimmäisen kerran jo vuonna 2022 ja Liminka on lähes ainoana kuntana Oulun seudun työllisyyden kuntakokeilussa saanut asiakasmääräänsä pienenemään. Vuoden 2025 aikana työllisyyspalveluiden henkilökunta kasvaa nykyisestä 3 henkilöstä 7 henkilöön, kun valtiolta siirtyy vanhoina työntekijöinä Limingan kuntaan 4 uutta työhönvalmentajaa. Lisäksi osana TE-palveluiden siirtoa kunnan vastuulle, työllisyyspalveluissa on 20%:n työpanoksella yrityskehittäjä, jonka vastuulla on Limingan ja Lumijoen kuntien uusyrityspalvelut. Työllisyyden hoitoon on syytä panostaa jatkossakin hyvin vahvasti, koska jokainen työllisyyteen käytetty euro poikii itsensä takaisin kunnalle moninkertaisena mm. verotulojen ja paikallisten palveluiden käytön kautta. Yksityistä palkkatukea ja työllistämisen kuntalisää on tarkoitus käyttää jatkossakin työllistämisen apuna.

Viestintäpuolella tullaan panostamaan asuin- ja yritystonttimainontaan mahdollisimman useassa eri kanavassa, huomioiden kohderyhmät, perinteisen kuntakuvaviestinnän rinnalla. Printtimainontaa pyritään vähentämään mahdollisimman paljon edelleen, edellisten vuosien tapaan. Matkailun yhteismarkkinoinnissa on vuonna 2025 käytössä uusi kanava (Visit Arctic Coast), joka pyritään saamaan hyvin haltuun vuoden 2025 aikana. Urheilusponsorointi pyritään pitämään vuoden 2024 tasolla ja sponsorihakemuskierron järjestetään normaalisti keväällä yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa.

Lähijunaliikennettä ja muita kunnalle tärkeitä suurhankkeita pidetään vuoden 2025 esillä eri kanavissa ja yhteistyöryhmissä. Näiden hankkeiden osalta on tärkeää saada myös koko organisaatio, luottamushenkilöitä myöden avuksi asioiden eteenpäin viemiseksi. Kunnalle tärkeät hankkeet ja elinvoiman kehittäminen tullaan muotoilemaan vuoden 2025 alussa kunnan uudeksi elinvoimaohjelmaksi.

Matkailun kehittämisen puolella on vuodelle 2025 tehtävää. Aiemmin tehdyt virtuaaliesittelyt on menetetty kilpailutetun toimittajan konkurssin myötä ja näitä sisältöjä on syytä lähteä rakentamaan uudelta pohjalta. Lisäksi Ruutikankaan viestinnän koordinointi on siirtymässä kunnan haltuun, jossa on paljon tehtävää mm. nettisivujen uusimisen osalta, kuin muutenkin viestinnän haltuunoton osalta. KV-Kiihdyttämö -hankkeen taas on tarkoitus kehittää Ruutikankaan ympärillä toimivien yrittäjien valmiuksia palveluilla Ruutikankaan kohderyhmää.

Vuoden 2025 alusta Limingan kunnan on tarkoitus siirtyä ostamaan tapahtumatuotanto konserniyhtiö Limingan Kehitys Oy:ltä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että elinvoimapalvelut on entistä enemmän mukana

tapahtumatuotannon kehittämisessä ja suunnittelussa. Vuonna 2025 täytyy kovaa kyytiä valmistautua vuoden 2026 kulttuuripääkaupunkivuoteen, joka tulee olemaan tärkeä kunnan matkailun, tapahtumatuotannon ja kulttuuritoiminnan kehittymisen kannalta. Lisäksi on hyvä huomata, että vuonna 2027 Limingan kunta täyttää isosti pyöreitä eli 550 vuotta. Myös tätä juhlavuotta täytyy alkaa valmistella vuoden 2025 aikana.

Limingan kunnan nykyinen matkailun MasterPlanin päättyy vuoteen 2025, joka tarkoittaa, että vuoden 2025 aikana on syytä lähteä tekemään uusi MasterPlan tai päivittää nykyistä. Nykyisen MasterPlanin kivijalat ovat Luontokeskus-Rantakylä, Abrahamin kulttuuripuisto ja Ruutikangas. Kaikkien kohteiden osalta nykyinen MasterPlan alkaa olla ns. loppusuoralla, joten päivitykselle/uusimiselle on ehdottomasti myös tarvetta tässä kohtaa.

Kunnan alueen matkailutoimijoiden kanssa pidetään aktiivisesti yhteyttä ja järjestetään erilaisia kokoontumisia ja muita tilaisuuksia matkailutoiminnan ja -liikevaihdon kvattamiseksi. Työssä hyödynnetään myös Oulun Matkailu Oy:n ja Visit Arctic Coast -yhteistyön jäsenyyttä sekä erilaisia myyntitapahtumia ja muita tilaisuuksia edistää matkailua.

Hanketoimintaa ja sisäistä kehitystoimintaa jatketaan vuoden 2024 tapaan, hyödyntäen mahdollisimman hyvin tarjolla olevat rahoitukset, kunnan strategiset tavoitteet huomioiden. Paukkuja laitetaan myös hanketoiminnan ja sen tulosten paremmin näkyväksi saamiseen.

Palvelualueen strategiset tavoitteet

Painopisteenä koko talousarviokaudella ovat elinkeinorakenteen monipuolistaminen ja työpaikkojen luominen, työllisyyden hoito ja työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuuden lisääminen, kunnan matkailutoiminnan kehittäminen, ulkoisen viestinnän kehittäminen sekä kuntabrändin vahvistaminen ja hanke- ja kehityspalveluiden toteuttaminen koko kunnan osalta.

Osavuosiskausten yhteydessä kunnanhallitukselle raportoidaan:

Elinkeinopalvelut:

- Kunnan viestinnässä esillä olleiden yritysten määrä: tavoite 50 kpl / vuosi
- Käynnissä olevat sijoittumisneuvottelut: tavoite 35 kpl / vuosi

Työllisyyspalvelut:

- Työllistetty palkkatuella liminkalaiseen yritykseen: hlöä
- Työllistetty kuntalisällä liminkalaiseen yritykseen: hlöä
- Työkokeilussa liminkalaisessa yrityksessä: hlöä
- Työllisyyspalveluissa tavatut henkilöasiakkaat: hlöä
- Työllisyyspalveluiden kontaktit liminkalaisten yritysten kanssa: kpl

Viestintäpalvelut ja brändi:

- Yrittäjien uutiskirjeen tilaajien määrä: tavoite 333 tilaajaa / vuosi
- Julkaistujen uutisten määrä: tavoite 300 kpl / vuosi
- Julkaistujen ilmasto- ja ympäristöblogien määrä: tavoite 12 kpl/vuosi

Hanke- ja kehittämisspalvelut:

- Hankerahoituksessa avustetut yritys- ja yhdistysasiakkaat: tavoite 15 kpl / vuosi
- Nouseva Rannikkoseudun Liminkaan myönnetyt hankkeet: tavoite yli 5 / vuosi
- Hanketoiminnan tukiosuus tarkastelukaudella: tavoite 300 000 € / vuosi

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstömäärä 31.12.	2022	2023	2024	2025
Vakinaiset, lkm.	7,5	7,5	8,5	12,5
Määräaikaiset, lkm.	9,5	9,5	10,5	3,5
Sijaiset, lkm.	0	0	0	0
Henkilöstö yhteensä	17	17	19	16

8.3 SIVISTYSPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Sivistyspalveluiden tavoitteena on lasten ja nuorten kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin vahvistaminen.

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Sivistyspalvelut koostuu varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluista, lukiokoulutuksesta ja musiikkiopiston palveluista. Varhaiskasvatuksen kokonaisuus käsittää päiväkotihoidon, vuorohoidon, esiopetuksen, erityisvarhaiskasvatuksen ja avoimen varhaiskasvatuksen palvelut. Syksyllä 2024 päättyi Limingassa perhepäivähoito. Lapsia oli perhepäivähoidossa alle kymmenen. Lapset sijoittuivat päiväkotipalveluihin, samoin perhepäivähoitajat työllistyivät päiväkoteihin.

Kunnallisen varhaiskasvatuksen vaihtoehtona perhe voi valita kotihoidon tai yksityisen varhaiskasvatuksen. Tukimuodot ovat kotihoidontuki tai yksityisen hoidon tuki ja sen kuntalisä sekä yksityisen päiväkotihoidon palveluseteli.

Perusopetus, perusopetuksen iltapäivätoiminta ja lukiokoulutus muodostavat kunnan opetuspalvelut. Vuonna 2025 perusopetusta järjestetään Liminganlahden, Tupoksen ja Ojanperän kouluissa. Erityisopetusta toteutetaan yleisopetuksen ryhmissä sekä pienryhmä- ja pienluokkaopetuksena. Osana perusopetusta järjestetään myös vaativaa erityistä tukea seitsemässä opetusryhmässä eli kahdessa VETO-ryhmässä ja pidennetyn oppivelvollisuuden ryhmissä. Koulupudokkaita opetetaan pienryhmänä Luoto-ryhmässä, joka toimii erityisopettajan johdolla. Työtä tukevat osa-aikaiset koulunkäynninohjaaja ja kouluvalmentaja.

Limingan lukio on vetovoimainen, vahva lähilukioyksikkö, jonka kantava ajatus on toimia hyvinvointikouluna. Painotettavat toiminta-alueet ovat kaksikielinen opetus, yrittäjyyskasvatus, yhteisöllinen toiminta ja STEAM-minitiedepolku. Lukio on nelisarjainen oppilaitos, ja opiskelijamäärät pysynevät korkeina vielä 2030-luvulle saakka.

Paikallisina painotuksina Limingan sivistyspalveluissa järjestetään kaksikielistä suomi-englanti-opetusta, matematiikkapainotusta ja STEAM-pedagogiikkaa. Kaksikielinen opetus muodostaa jatkumon esiopetuksesta lukiokoulutuksen loppuun. Matematiikkapainotteinen opetus ja STEAM-pedagogiikka toteutuvat Tupoksen koulussa. STEAM-pedagogiikka muodostaa jatkumon Limingan lukioon.

Limingan seudun musiikkiopisto tarjoaa korkeatasoista, opetussuunnitelmaan perustuvaa taiteen perusopetusta musiikin laajan oppimäärän mukaisesti. Musiikkiopistossa opiskelee 235 lasta ja nuorta Limingasta ja lähikunnista. Lukuvuodelle 2024-25 oli 103 uutta hakijaa.

Toimintaympäristöanalyysi

Lasten, nuorten ja perheiden tuen tarve on lisääntynyt viime vuosina. Jatkuvaa, monenlaista, räätälöityä tukea tarvitaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa entistä enemmän. Tämä näkyy (koulunkäynnin)ohjaajien ja joustavien ryhmittelyjen tarpeen kasvuna. Kun mieli kuormittuu ja jaksaminen on koetuksella, se heijastuu nopeasti oppimiseen ja käyttäytymiseen. Nämä konkretisoituvat koulupoissaoloina ja -pudokkuutena,

mielenterveyden haasteina ja niistä johtuvina käyttäytymisen haasteina, kuten aggressiivisena käytöksenä. Limingassa joudutaan jatkossakin panostamaan räätälöityihin ryhmittelyihin, kuten Luoto-ryhmä koulupudokkaille ja VETO-ryhmät vaativaa erityistä tukea tarvitseville oppilaille.

Erilaisia tuen muotoja ja opetuksen tukihenkilöiden resursointia on pystytty aikaisemmin järjestämään valtionavustuksilla ja valtion erityisavustuksilla. Nämä tukimuodot ovat jäämässä pois. Talousvuoden ja suunnittelukauden haasteena on toimivien opiskeluhoitopalveluiden saaminen hyvinvointialue Pohteelta. Koulukuraattoriressursseja on riittävästi, mutta koulupsykologipalveluita ei ole lainkaan.

Kuntatalouden haasteet synnyttävät säästötarpeita. Sivistyspalveluissa haetaan säästöä tilakustannuksista ja henkilöstökuluista. Jo talousvuoden lopussa luovutaan Tupoksen Vilske-moduulista, mikä aiheuttaa tilahaasteita Tupoksessa. Tilahaasteet tulevat helpottumaan jo suunnittelukaudella lapsimäärän vähentyessä. Näköpiirissä on myös rekrytointiin liittyvien haasteiden väheneminen varhaiskasvatuksessa, kun lapsimäärä vähenee koko alueella vähentäen työntekijätarvetta. Vakinaisten virkojen ja työsuhteiden arvo tulee kasvamaan entisestään.

Digitaalisuudessa tekoälyn käyttö yleistyy huimaa vauhtia ja haastaa myös yleissivistävän koulutuksen henkilökunnan osaamista sekä ohjelmistojen ja laitekantojen ajantasaisuutta. Toisaalta lasten ja nuorten elämään ja arkeen kaivataan entistä enemmän hyvän elämän eväitä, kuten liikuntaa, ulkoilua, riittäviä yöunia, harrastuksia ja kavereita. Sosiaalinen media luo erityisesti nuorille ulkonäköpainottunutta ihmiskuvaa aiheuttaen riittämättömyyden tunteita. Medialukutaidon merkitys vahvistuu, jotta osataan erottaa muokattu todellisuus oikeasta ja arvioida kriittisesti sosiaalisen median välittämiä viestejä ja maailmankuvaa. Järjestämällä laadukkaita, maksuttomia harrastusmahdollisuuksia, mm. HaLi-toiminnalla, saadaa lapsia ja nuoria ruudun äärestä touhuamaan kavereiden kanssa ohjatussa toiminnassa.

Toiminnan kehittäminen

Sivistyspalveluiden painoalueita ovat Limingan kuntastrategian kärjet: kansainvälisyyden ja kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistaminen sekä digitaalisuuden kehittäminen.

Kunnan vetovoimaa ja kuntakuvaa vahvistetaan tiedottamalla tehokkaasti varhaiskasvatukseen ja opetuksen painoalueista. Kaksikielinen koulupolku esiopetuksesta lukion loppuun on yksi kansainvälisyyden kärjistä. Kaksikielistä opetusta kehitetään vahvistamalla opettajien osaamista ja CLIL-pedagogiikkaa (Content and Language Integrated Learning) kansainvälisissä verkostoissa. CLIL-pedagogiikan mukaisesti kieltä opitaan samanaikaisesti oppisisältöjen kanssa.

Euroopan unionin Erasmus-hankkeita toteutuu vuosittain. Liminka sai Erasmus+ -akkreditoinnin vuosiksi 2024-2027, joten kansainvälisten hankkeiden resursointi on turvattu suunnittelukauden loppuun. Opettajille ja oppilaille avautuu kansainvälistymisen verkostoja ja opettajille myös täydennyskoulutustilaisuuksia. Erasmus+ -hankkeissa on sataprosenttinen hanketuki, joten ne eivät rasita omavastuilla sivistyspalveluiden taloutta. Kansainvälisyyden vahvistamiseen on käytössä myös Opetushallituksen kansainvälisyshankerahaa, jolla Limingan kaksikielistä koulupolkua on toteutettu usean vuoden ajan.

Digitaalisuuden vahvistaminen jatkuu myös vuonna 2025. Yläkoulujen vanhentunut av-laitteisto on korvattu vuokralaitteilla, joiden kulut jakautuvat viidelle vuodelle. Digi-pedagogiikan ja opettajien digi-tuen järjestämiseksi on päivitetty digi-tukihenkilöiden tehtäväkuvat syksyn 2025 alusta. Lisäksi panostetaan koko sivistyspalveluiden tietosuojaan ja -turvaan. Lukiossa ja perusopetuksessa jatkuu luonnontieteitä, teknologiaa, insinööritaitoa, taidetta ja matematiikkaa yhdistävä STEAM-pedagogiikan kehittäminen vertaiskehittämällä alueellisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä STEAM-verkostoissa.

Lasten ja nuorten hyvää elämää vahvistetaan muun muassa UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -toimintamallilla. Liminka sai Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen maaliskuussa 2024. Uusi toimintasuunnitelma valmistuu heti vuoden 2025 alussa, ja sitä toteutetaan vuosina 2025-26 yhteistyössä lasten ja nuorten, kunnan eri palvelualueiden ja kolmannen sektorin kumppaneiden kanssa. Painoalueina ovat lapsen oikeuksien jalkauttaminen sekä työntekijöille että luottamushenkilöille sekä lasten hyvän elämän vahvistaminen kehittämällä uudenlaisia matalan kynnyksen toimintamalleja mielenterveyden haasteisiin, vahvistamalla harrastusmahdollisuuksia ja kannustamalla päihteettömään elämään. Kunnan tavoitetta — jokaisella kuntalaisella on vähintään yksi harrastus — tuetaan peruskoululaisten osalta Harrastava Liminka eli HaLi-hankkeella. HaLi-hankkeessa on meneillään viides hankekausi vuonna 2025.

Talous

Käyttötalous (sis./ulk.)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
TOIMINTATUOTOT	1 468 186	985 700	973 799	980 671	988 955
Myyntituotot	432 904	311 300	331 725	334 602	338 307
Maksutuotot	491 792	457 900	418 400	422 395	426 975
Tuet ja avustukset	519 829	211 700	211 050	211 050	211 050
Muut toimintatuotot	23 661	4 800	12 624	12 624	12 624
TOIMINTAKULUT	-33 582 875	-33 588 622	-33 856 388	-33 882 771	-33 928 143
Henkilöstökulut	-20 976 551	-20 081 122	-20 334 423	-20 290 973	-20 246 338
Palkat ja palkkiot	-17 260 186	-16 579 400	-16 790 060	-16 754 183	-16 717 328
Henkilösivukulut	-3 716 364	-3 501 722	-3 544 364	-3 536 790	-3 529 010
Palvelujen ostot	-7 490 792	-7 303 100	-7 492 011	-7 573 325	-7 635 643
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-733 594	-774 300	-769 780	-781 309	-793 186
Avustukset	-674 967	-755 000	-655 000	-664 716	-674 526
Muut toimintakulut	-3 706 970	-4 675 100	-4 605 174	-4 572 449	-4 578 451
TOIMINTAKATE	-32 114 689	-32 602 922	-32 882 589	-32 902 100	-32 939 188

Sivistyspalveluiden vuoden 2025 talousarvion toimintakate nousee edellisen vuoden talousarviosta alle prosentilla. Toimintakulut nousevat noin 268 000 eurolla. Toimintakuluja nostavat pääasiassa henkilöstökuluissa ja palveluiden ostoissa tapahtuvat maltilliset kasvut. Sen sijaan toimintatuotot pysyvät suurin piirtein ennallaan.

Henkilöstökulut nousevat vuoden 2024 talousarviosta 250 000 eurolla. Vuoden 2025 talousarviossa henkilöstökulut ovat kuitenkin 220 000 euroa vähemmän kuin vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Sivistyspalveluiden henkilöstöä on vähentynyt syksyllä 2024 ja vähenee edelleen syksyllä 2025 lasten määrän vähentyessä. Tämä on otettu huomioon henkilöstökulujen budjetoinnissa. Sivistyspalveluiden henkilöstökulujen arviointi on vaikeaa, koska kouluvuosi ja määräaikaiset työntekijät vaihtuvat kesken talousvuotta. Ennusteen mukaan vuodelle 2024 on tulossa ylitys henkilöstökuluihin. Vuoden 2025 palkat on kuitenkin käyty läpi henkilöittäin ja syötetty jokaisen työntekijän palkka erikseen talousjärjestelmään. Perusopetuksen tuntimäärä kasvaa syksystä 2025 alkaen kolmella vuosiviikkotunnilla, mikä kasvattaa henkilöstökuluja. Muutos on huomioitu talousarviossa syyslukukauden viiden kuukauden osalta.

Rakennusten ja huoneistojen vuokratulot kasvoivat runsaasti vuodesta 2023 vuoteen 2024. Taulukossa näkyvät Muut kulut ovat käytännössä lähes kokonaan kiinteistöjen vuokratuloja. Vuokratuloihin sisältyvät kiinteistönhuolto, siivous ja energiakulut. Vuokratulot nousivat vuodesta 2023 vuoteen 2024 yli 20 %. Vuokratuloja kasvatti lukion ja Sarvela-salin vuokra, jota liikelaitos ei ollut budjetoinut vuoden 2023 talousarvioon.

Perimättä jääneitä vuokratuloja perittiin vuonna 2024. Vuokratulot kasvavat 68 000 eurolla vuonna 2025, vaikka sivistyspalveluissa on luovuttu Koivulan päiväkodista ja VETO-luokat ovat syksyllä 2024 siirtyneet omiin, edullisempiin vuokratiloihin.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

---

Merkittävimmän muutokset suunnitelmakaudella 2026-2027 ovat kuntatalouden haasteet ja lasten määrän väheneminen. Taloustilanteen vaikeutumisen vuoksi sivistyspalveluiden toiminnan tulee olla entistä tehokkaampaa. Tämä tarkoittaa henkilöresurssin käytön tarkkaa suunnittelua ja yhteistyön lisäämistä erityisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä.

Lasten määrän väheneminen vaikuttaa tila- ja työntekijätarpeisiin. Tarvitaan vähemmän toimitiloja ja henkilöstöä. Tämänhetkisen tilanteen perusteella varhaiskasvatuksen työntekijämäärä vähenee kymmenellä työntekijällä ja perusopetuksen yhdeksällä opettajalla suunnitelmakauden lopussa eli lukuvuoden 2027-2028 alussa. Perusopetuksessa opettajien määrä vähenee alakoululuokilla.

Oppilasmäärän väheneminen tarkoittaa pienempiä valtionosuuksia. Varhaiskasvatuksen lakimuutokset haastavat jo tällä hetkellä sivistyspalveluiden taloutta. Lakimuutosten seurauksena varhaiskasvatuksen toimintatulot ovat laskeneet merkittävästi. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotot ovat jatkossakin alhaiset lakimuutoksista johtuen. Varhaiskasvatuksen osallisuusaste on Limingassa jo korkealla tasolla, joten toimintatuottojen vähenemiseen pyritään vastaamaan käyttöastetta nostamalla.

Myös perusopetuksen oppilasmäärä vähenee suunnitelmakaudella. Oppilaita on vuoden 2024 tilastointipäivänä 2 101, mutta suunnitelmakauden lopussa enää 1 883. Tämä noin 10 % vähennys tarkoittaa 212 peruskoululaista vähemmän.

Oppilasmäärän väheneminen pienentää opettajatarvetta ensimmäisenä Tupoksen alueella. Limingan oppilasalueella voidaan tarkastella ja suunnata oppilasvirtoja Liminganlahden ja Ojanperän koulujen välillä tehokkaan henkilöstösuunnittelun näkökulmasta. Suunnitelmakauden rekrytoinneissa pyritään huolehtimaan, että vakinaisille työntekijöille löytyy työtä tulevina vuosina. Tämä tulee näkymään uusien vakainaisten työntekijöiden ehtymisenä.

Suunnitelmakaudella Limingan lukion oppilasmäärä nousee huippuunsa, kun tämän hetken suuret yläkoulu-luokat siirtyvät toiselle asteelle. Keväällä 2023 sivistyslautakunnassa onkin päädytty nelisarjaistamaan lukio muutamaksi vuodeksi. Suunnitelmakaudella koko lukio toimii nelisarjaisena. Lukiossa nuorten määrän väheneminen alkaa näkyä 2030-luvun alkupuolella.

Sivistyspalveluissa varaudutaan tuleviin muutoksiin tilasuunnittelulla. Jo vuonna 2024 on luovuttu osasta ulkopuolisia vuokratiloja. Vuoden 2025 lopussa luovutaan Tupoksen Vilske-moduulista vuokrasopimuksen päättyessä. Tämä edellyttää opetustilojen järjestämistä kuudelle alakoululuokalle. Riittävästi tilaa löytyy Taikatalo-moduulista. Taikataloon pyritään sijoittamaan myös kunnan Luoto-ryhmä, jonka vuokrasopimus yksityisissä tiloissa päättyy kesällä 2025.

Taikatalon siirtyessä perusopetuksen käyttöön Tupoksen kolme esiopetusryhmää tarvitsee tilat suunnitelmakaudeksi. Jo lukuvuoden 2025-2026 alusta on tarkoitus tarjota huoltajille mahdollisuus hakea lapsille esiopetuspaikkaa Tupoksen Loimu-päiväkodistä, jossa tiedepainotteinen varhaiskasvatus jatkuisi tiedepainotteisena esiopetuksena. Tavoitteena on, että Loimun tiedepainotteinen esiopetusryhmä jatkaa Tupoksen alakoulussa

tiedepainotteisena luokkana muodostaen jatkumon yläkoulun matematiikkapainotukseen. Yläkoulun matematiikkapainotus on toteutunut Tupoksessa jo usean vuoden ajan.

Mikäli Loimuun syntyy tiedepainotteinen esiopetusryhmä, tarvitaan Tupokseen yhdelle ja puolelle esiopetusryhmälle tilat vuoden 2026 alusta suunnitelmakauden loppuun. Suunnitelmakauden aikana tarkastellaan myös Taikatalo-vuokramoduulin ja Tuomiaron päiväkodin tarvetta. Huolehditaan myös siitä, että kunnan yksityisille varhaiskasvatusyksiköille voidaan turvata riittävä määrä asiakkaita.

Taloudellisten resurssien tiukentuessa on tärkeää huolehtia henkilökunnan hyvinvoinnista. Limingassa on käytössä lukuisia työntekijöiden hyvinvointia tukevia toimintamalleja, kuten kunnan maksuttomat liikuntaryhmät ja -vuorot, Smartum-kortti ja henkilöstön virkistysrahat. Sivistyspalveluissa on palvelualueen omia toimintamalleja, joilla pyritään tarjoamaan tukea mm. haastavien oppilaiden kanssa toimimiseen. Näitä ovat jo aikaisemmin mainitut koulupudokkaiden Luoto-ryhmä ja vaativan erityisen tuen VETO-ryhmät. Lisäksi mentoriopettaja on ratkomassa luokissa syntyviä haasteita yhdessä opettajien kanssa ja kouluvalmentaja tukemassa oppilaita, jotka eivät selviydy kouluun ilman apua.

Toimintasuunnitelma

- Varhaiskasvatuksessa hallinnollista resurssia suunnataan kasvatustyöhön. Apulaisjohtajat tekevät 1.1.2025 lähtien kaksi päivää viikossa eli 40 % työajasta työtä lapsiryhmissä ja ovat osa varhaiskasvatusryhmän henkilöstömitoitusta. 1.8.2026 alkaen hallinnollisen työn osuus apulaisjohtajien työssä laskee 40 %:iin ja työskentely lapsiryhmissä nousee 60 %:iin.
- Esiopetuksessa ja perusopetuksessa valmistaudutaan oppimisen tukeen tuleviin muutoksiin, niin että lakisäätöiset muutokset voidaan ottaa huomioon opetuksessa elokuun 2025 alusta.
- Uudistetut digi-tuen tehtäväkuvat otetaan käyttöön lukuvuoden 2025-26 alusta.
- Ojanperän koulun oppilasmäärää kasvatetaan niin, että yksi 4. luokan ryhmä kaksikielisen ryhmän lisäksi jää opiskelemaan 5. ja 6. luokan Ojanperän kouluun.
- Iltapäivätoimintaa kehitetään Liminganlahdella lukuvuonna 2024-25 pilotoidun mallin mukaan. Iltapäiväohjauksesta vastaavat iltapäivätoiminnanohjaajat, jotka toimivat osittain myös HaLi-harrastustoiminnan ohjaajina. Sivistyspalveluiden suunnittelija, HaLi-koordinaattori, toimii iltapäiväohjaajien lähiesihenkilönä.
- HaLi-harrastustoimintaa kehitetään etsivän harrastustoiminnan suuntaan. Oppilaita osallistetaan HaLi-agenteiksi. HaLi-agentti- eli harrastuskaveritoiminnalla pyritään tavoittamaan entistä enemmän peruskoululaisia harrastustoiminnan pariin.
- Valtioneuvoston panostukset perusopetukseen näkyvät vahvimmin vuonna 2025. Alaluokkien tuntimäärä lisääntyy viidellä vuosiviikkotunnilla. Vuosiluokille 1 ja 2 tulee tunti lisää sekä äidinkieltä ja kirjallisuutta että matematiikkaa. Vuosiluokille 3-6 tulee yksi vuosiviikkotunti lisää äidinkieltä ja kirjallisuutta.
- Perusopetuksen tuntijakomuutokset viedään kunnan opetussuunnitelmaan keväällä 2025, jotta tuntijakolain mukainen viiden vuosiviikkotunnin vaikutus voidaan ottaa huomioon opetuksessa 1.8.2025 alkaen vuosiluokilla 1-6.
- Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelmaa vuosille 2025-26 toteutetaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kanssa.
- Koulupudokkaiden Luoto-ryhmälle vuokratuista ulkopuolisista tiloista luovutaan vuokrasopimuksen päättyessä kesällä 2025. Luoto-ryhmäläisille järjestetään opetustila kunnan omista tiloista.
- Limingan lukio on mukana yksinäisyyden vähentämiseen tähtäävässä School to Belong -ohjelmassa. Ohjelman takana on sitoutumaton järjestö, Helsinki Missio. Ohjelmaan kuuluu yksinäisyyden vähentämiseen, kiusaamisen ehkäisemiseen ja kaveritaitoihin liittyviä oppitunteja opiskelijoille.

Yhteistyön myötä järjestö kerää aiheesta hyvinvointitietoa tutkimustarkoituksiin, ja oppilaitos saa hyödyntää aineistoa.

Musiikkiopistossa panostetaan edelleen orkesteritoiminnan vahvistamiseen.

Palvelualueen strategiset tavoitteet

Sivistyspalveluiden strategiset tavoitteet perustuvat lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä henkilökunnan hyvinvoinnin, kansainvälisyyden ja digitaalisuuden vahvistamiseen sekä opetuksen laadun parantamiseen. Sivistyspalveluiden talouden vahvistaminen liittyy kunnan keskeisiin tavoitteisiin.

Alla olevassa taulukossa tavoitteet on kuvattu tarkastelunäkökulmittain, jotka ovat talous, henkilöstö ja laatu. Kansainvälisyyden vahvistaminen ja oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin parantaminen nähdään laatuun liittyvinä tavoitteina.

Näkökulma	Tavoite	Toimenpide	Valtuustoon sitova mittari
Talous	Sivistyspalveluiden vastuualueiden talous toteutuu talousarvion mukaan. - varhaiskasvatus - perusopetus - lukiokoulutus - musiikkiopisto	Työntekijöiden työpanoksen ja tilojen joustava, tehokas käyttö. Yksityisistä vuokratiloista luovutaan. Kestävän kehityksen mukainen energian ja materiaalien käyttö. Varhaiskasvatuksen käyttöaste kasvaa 80 %:iin.	Sivistyspalveluiden toimintakate (%) 1-3/2025 1-6/2025 1-9/2025 1-12/2025
Henkilöstö	Henkilöstön työhyvinvointi paranee.	Työntekijöiden hyvinvointiin ja työolosuhteisiin panostetaan. Henkilöstön osaamista ja työn imua vahvistetaan koulutuksella.	Sairauspoissaolopäivät/sivistyspalveluiden työntekijä
Laatu	Koulukiusaaminen vähenee.	Toteutetaan vuonna 2023 käyttöön otettua kiusaamiseen puuttumisen suunnitelmaa. Vahvistetaan KiVa-mallin toteutusta. Otetaan käyttöön 1-3 uutta kiusaamiseen puuttumisen mallia.	Oppilaiden poissaolot vähenevät 31.12.2024 poissaolomääristä. - Poissaolopväät/oppilas - Poissaolopväät/opiskelija Toteutunut. Kyllä/Ei.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstömäärä 31.12.	2022	2023	2024	2025
Vakinaiset, lkm	315	307	285	284
Määräaikaiset, lkm	94	99	98	94
Sijaiset, lkm	50*	15	16	16
Työllistetyt (vuoden aikana), lkm	3	2	0	0
Henkilöstö yhteensä	462	423	399	394

*Luku on Personecista. Ohjelma ottaa mukaan myös lyhytaikaisten sijaistajien (3-5 päivää) tekijät. Vuoden 2023 työntekijämäärä on laskettu kustakin yksiköstä henkilöittäin.

Eläkkeelle jäänti (tehtävä)	2023	2024	2025
	3	3	1

Sijaistyövoiman tarve	2023	2024	2025
Tehtävä	15	16	16

Työvoiman saatavuuden ongelma-alueet ja suunnitelmat osaamisen ja saatavuuden varmistamiseksi. Varhaiskasvatuksessa on ollut viime vuosina haasteita koulutetun henkilökunnan rekrytoinnissa. Varhaiskasvatuksessa henkilöstön tarve laskee 4-6 työntekijällä vuodessa, joten työvoiman saatavuuden ongelmat vähenevät. Tilanne on sama muissakin kunnissa, mikä helpottaa tilannetta myös Limingassa.

8.4 HYVINVOINTIPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Hyvinvointipalveluiden tavoite on tarjota monipuolista vapaa-ajantoimintaa sekä terveyttä ja hyvinvointia edistäviä palveluita yhdenvertaisesti kaikille kuntalaisille yhteisöllisyyttä edistäen. Hyvinvointipalveluiden tavoite on lisätä Limingan kunnan vetovoimaisuutta asuinpaikkakuntana.

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Hyvinvointipalveluiden toiminta lähtee kuntalaista, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on määritelty kunnan tehtäväksi. Hyvinvointipalvelut koostuvat nuorisopalveluiden, kirjasto- ja kulttuuripalveluiden, liikuntapalveluiden ja kansalaisopistopalveluiden yksiköistä.

Hyvinvointi on käsitteenä laaja, joten sen edistäminen kuntatasolla vaatii usein poikkihallinnollista toimintaa ja poikkihallinnollisia toimia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee hyvinvoinnin kolmeen ulottuvuuteen: terveyteen, materiaaliseen hyvinvointiin ja koettuun hyvinvointiin tai elämänlaatuun. Hyvinvointi-käsite viittaa suomen kielessä sekä yksilölliseen hyvinvointiin että yhteisötason hyvinvointiin. Yhteisötason hyvinvoinnin ulottuvuuksia ovat mm. elinolot, työllisyys ja työolot sekä toimeentulo. Yksilöllisen hyvinvoinnin osatekijöiksi taas luetaan sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma.

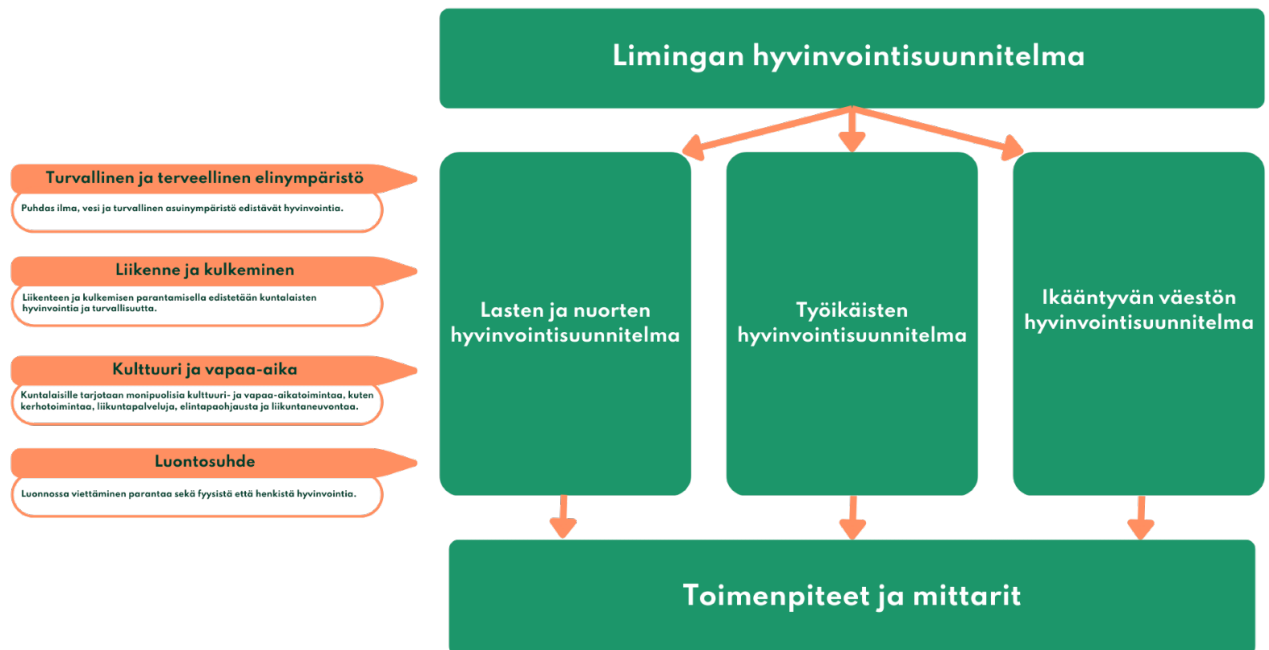
Limingassa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen lähtee kuntastrategiasta – hyvinvoiva kuntalainen ja osallisuus sekä kokemisen, näkemisen ja tekemisen mahdollisuus ovat toiminnoissamme keskeisiä kärkeä. Toimintamme painopiste on varhaisessa tuessa ja ennaltaehkäisevissä palveluissa –tavoitteenamme on tarjota laadukkaat ja monipuoliset liikunta- ja vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet ympäri vuoden eri-ikäisille.

Vahvistamme kuntalaisvaikuttamista ja -osallistamista erilaisin yhteiskehittämisen menetelmin. Vahvistamme osallisuutta ja yhteisöllisyyttä luomalla mahdollisuuksia kohtaamiseen ja vuoropuheluun sekä tukemalla eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja vapaaehtoisjärjestöjen aktiivista toimintaa. Sidosryhmätyötä ohjaavat merkittävästi osallisuusfoorumit, nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvosto

Limingan kunta pyrkii aktiivisesti edistämään hyvinvointia ja terveyttä kaikissa elämänkaaren vaiheissa ja tarjoamaan laaja valikoima palveluja ja toimintaa sen tukemiseksi. Kunnan poikkihallinnollisella toiminnalla on jokaisella oma roolinsa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Teknisellä toimella on merkittävä rooli kaavoituksessa ja rakentamisessa, kun taas kunnossapidon toiminta keskittyy väylien kunnossapitoon ja yleisten alueiden hoitamiseen. Ruoka-, puhtausta- ja kiinteistöpalvelut tuottavat terveellistä ruokaa lapsille ja nuorille eri ikävaiheissa sekä turvalliset ja puhtaat tilat arjen toimintoihin.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen ja mahdollistaminen on Limingassa hyvin keskeistä, sillä onhan väestörakenne nuori. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistyötä tehdään paljon arjessa sivistyspalveluissa ja tällä työllä on kokonaisuudessa hyvin suuri merkitys. Sivistyspalveluiden arjessa tekemää työtä täydennetään lasten ja nuorten osalta hyvinvointipalveluiden tuottamalla palveluilla, jotka kohdentuvat pääasiassa vapaa-aikaan. Vaikka jako ajallisesti on varsin selkä, tarvitaan sujuvien palveluiden järjestämiseen hyvää yhteistyötä hyvinvoinnin ja sivistyksen hallintoalojen kesken.

Limingan kunnan hyvinvointityö pohjautuu elämänkaaren mukaisen hyvinvointisuunnitelmaan. Suunnitelma rakentuu lasten ja nuorten, työikäisten ja ikääntyvän väestön suunnitelmaosiosta ja se seuraa kuntastrategisiaan määriteltyjä strategisia kärkiä.

Limingan kunta hyödyntää HYTE-kerrointa kehittäessään ja arvioidessaan hyvinvointia ja terveyttä edistäviä toimenpiteitä. Tämä mittari auttaa varmistamaan, että kunnan asukkaat saavat mahdollisimman hyvät edellytykset terveelliseen ja hyvinvoivaan elämään. HYTE-kerroin (hyvinvointi- ja terveysindeksi) on suomalainen mittari, joka arvioi kuntien ja kaupunkien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön vaikuttavuutta.

THL) HYTE-kertoimen prosessi-indikaattorit pyrkivät vastaamaan siihen, millaista HYTE-työ on kunnassa. Prosessi-indikaattoreita päivitetään kahden vuoden välein siten, että osa indikaattoreista päivitetään parittomina ja osa parillisina vuosina.

Hyvinvointipalvelut koostuvat nuorisoi-, liikunta-, kirjasto-, kulttuuri- ja kansalaisopistopalveluista. Huolimatta hyvinvointipalveluiden pääasiallisesta suuntautumisesta vapaa-aikaan, ovat kaikki osa-alueista kunnan lakisääteisiä peruspalveluja. Limingan kunnan hyvinvointipalveluissa kulmakiviä ovat kuntalaislähtöisyys ja saavutettavuuden matala kynnyks. Hyvinvointipalvelut vastaavat suurilta osin kunnan ennaltaehkäisevien palveluiden järjestämisestä. Liminkalaiset yhdistykset ovat tärkeä sidosryhmä hyvinvointipalveluiden järjestämisessä. Nuorisopalveluiden järjestämisen perusta syntyy liminkalaisten nuorten kuulemisesta sekä osallistamisesta. Etsivä nuorisotyö ja nuorisotalotoiminta ovat esimerkkejä yksilöllisistä ja yhteisöllisistä nuorisopalveluista, joissa kohdataan nuoria matalalla kynnyksellä ja erilaisiin tarpeisiin vastaten. Yhteiskunnallisessa nuorisotyössä, joita ovat muun muassa nuorisovaltuustotoiminta sekä UNICEFin Lapsiystävällinen kunta - toiminta, on tavoitteena parantaa nuorten asemaa yleisesti ja tuoda nuorten ääni lähemmäksi kunnan päätöksentekoa. Nuorisopalveluissa tehtävä työ perustuu nuorisotyön perussuunnitelmaan. Nuorisopalveluiden toteuttamisessa lähtökohtana on nähdä nuorisotyö prosessina, jonka vaikuttavuus on mitattavissa osallistujamääriä laajemmin.

Liikuntapalvelut rakentuvat liikunnan olosuhdetyön lisäksi elintapaohjauksesta, soveltavan liikunnan palveluista ja yleisestä liikunnanohjaustyöstä. Liikuntapalveluiden järjestämisen lähtökohtana on tarjota jokaiselle kuntalaiselle aito mahdollisuus liikunnalliseen aktiivisuuteen. Vaikuttava liikunnanedistämistyö perustuu poikkitoiminnallisuuteen ja siksi eri hallintokuntien sekä hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö on liikuntapalveluiden toiminnassa merkittävässä roolissa. Liikuntapalveluiden toteuttaminen perustuu kuntastrategian tavoitteeseen edistää yhdenvertaisesti ja laadukkaasti kuntalaisten liikunnallisia mahdollisuuksia ja liikunnallista aktiivisuutta.

Kirjastopalveluiden tarkoituksena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin. Toiminnan keskiössä on turvata tiedon saatavuutta, kehittää lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa. Kirjastopalveluilla voidaan tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä edistää myös aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Kulttuuri- ja tapahtumatutuotanto tarjoaa laadukkaita ja monipuolisia kulttuuritapahtumia sekä yksin että yhteistyössä kumppanitoimijoiden kanssa. Kulttuuripalvelut toteuttaa kulttuurikasvatussuunnitelmaa, ylläpitää museotoimintaa ja vaalii paikkakunnan kulttuurihistoriaa. Kulttuuripalvelut tukee vuosittain avustustoiminnalla paikallisia kulttuurialan harrastajia ja yhdistyksiä.

Uutena omana osa-alueenaan on vuonna 2024 Museopalvelut. Vanhassa Limingan museoalueella on merkittävä ja poikkeuksellinen yhdistelmä taiteilijamuseoita (Abraham Ojanperä, Vilho Lampi) sekä kotiseutumuseon rakennuksia. Alue on merkittävä osa Limingan kulttuuri- ja yleishistoriaa ja alueen ja sen toimintojen kehittäminen vaatii oman pitkäjänteisen suunnittelunsa, mihin oma kustannuspaikka antaa paremman mahdollisuuden.

Kansalaisopistopalveluita tuotetaan yhdessä Tyrnävän ja Lumijoen kuntien kanssa. Kansalaisopisto pyrkii alueellisen toiminnan lisäksi tarjoamaan paikallisia mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Kansalaisopistotoiminta on matalan kynnyksen toimintaa, joka tarjoaa kaikille kuntalaisille osallistumisen ja yhteisöllisyyden mahdollisuuksia. Hyvin toteutettu kurssitoiminta lisää paikkakunnan elinvoimaa ja kuntalaisten elämänlaatua ja antaa mahdollisuuksia sosiaalisen verkoston ja henkisen hyvinvoinnin kasvattamiseen. Kansalaisopisto on lisäksi aktiivinen kulttuuritoimija, joka järjestää alueensa kunnissa esimerkiksi konsertteja, näyttelyitä ja tapahtumia.

Toimintaympäristöanalyysi

Limingan kunnan rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on lähtenyt rakentumaan poikkihallinnolliseksi kunnan toiminnaksi entistä vahvemmin. Limingan hyvinvointipalvelut mahdollistavat monipuolisen harrastustoiminnan kunnassa kaiken ikäisille. Kolmannen sektorin, järjestöjen sekä yhdistysten kanssa toimiminen on vahvistunut. Vanhus- ja vammaisneuvostojen järjestämä toiminta kuntalaisille alkaa vakiintumaan. Yhtenä esimerkkinä ikäihmisten hyvinvointipäivä. Lisäksi heitä on osallistettu muun muassa senioriasumista kehitettäessä. Seurakunnan kanssa pyritään tukemaan yhteistyössä haasteiden kanssa olevien kuntalaisten tilanteita. Päädyttiin tarttua mahdollisuuteen osallistua Oulun Diakonissalaitoksen hallinnoimaan Prikka Kierto -hankkeeseen. Hankkeessa kehitetään toimintamalleja hyötyruoan jakamista kuntalaisille. Vallitsevalla taloudellisella tilanteella voi olla vaikutusta myös kuntalaisten harrastustoimintaan siten, että näistä palveluista säästetään.

Yhteiskunnallisesti liikkumattomuus haastaa kuntien lisäksi myös muita toimijoita, kolmannesta yksityiseen sektoriin. Vaikka ilmiö ei ole täysin uusi, tulee liikuntapalveluiden järjestämisessä kohdistaa edelleen enemmän painopistettä liikkumattomuuden poistamiseen. Tämä painopisteen muutos luo painetta perinteiseen liikuntapalveluiden malliin, jossa lähtökohta on usein liikkeen lisääminen. Liikkumattomuuden syitä on tärkeää tunnistaa paikallisesti ja väestöryhmäkohtaisesti, jotta resurssien kohdistamista voidaan tehdä tehokkaasti sekä liikkumista edelleen lisäten. Liikuntapalveluiden toimintaympäristön voi nähdä muuttuvan haasteellisemmaksi, jossa perinteisten liikuttamiskeinojen lisäksi tarvitaan kykyä uudistautua ja kokeilla uusia toimintamalleja.

Tapahtumatuoannolla pyritään vahvistamaan kunnan veto- ja pitovoimaa tarjoamalla laadukkaita musiikki-, teatteri-, ja kulttuuriesityksiä, jotka tuovat Liminkaan vieraita myös kunnan ulkopuolelta. Tähän kunnassa on hyvät puitteet, joita täytyy hyödyntää edelleen. Hyvin suunnitellulla ja toteutetulla ohjelmistolla on mahdollista tuottaa kuntaan myös taloudellista hyötyä. Kirjasto-, kulttuuri- ja museopalvelut tarjoavat kaikille kuntalaisille osallistumis- ja oppimismahdollisuuksia matalan kynnyksen periaatteella.

Nuorisovaltuusto edustaa laajasti nuorten ääntä ja kokoontuu säännöllisesti. Nuorisopalveluissa pyritään osallistamaan lapsia ja nuoria eri tapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa. Tällä tavalla saadaan lisättyä nuorten osallisuutta ja järjestämään heitä kiinnostavia tapahtumia. Tapahtumia järjestetään eri ympäristöissä ja osa tapahtumista on kestoltaan pitempiä ja osa pienempiä esim. muutaman tunnin mittaisia tapahtumia.

Nuorten toiminnassa valtakunnalliset näkyvät ilmiöt ovat myös näkyvissä liminkalaisen nuorten toiminnassa ja näihin pyritään puuttumaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Nuorten suvaitsevaisuus ja rasistinen puhe liittyen eri kulttuureihin tai vähemmistö ryhmiin ovat kuuluneet nuorten keskusteluissa. Myös päihteissä on näkyä mm. sähkötupakka ja alkoholin käyttö. Päihteistä on myös nuoret itse nostaneet toivetta, että siihen puututaan. Näihin ilmiöihin pyritään puuttumaan keskustelemalla nuorten kanssa, mutta lisäämällä myös vanhempien tietoisuutta asioihin kutsumalla asiantuntijoita puhumaan niin nuorille, kuin aikuisillekin.

Toiminnan kehittäminen

Lakeuden alueen matalan kynnyksen palvelupiste -hanke on kolmen kunnan (Kempele, Liminka, Tyrnävä) toteuttamaa toimintaa, jossa kehitetään yhdenvertaista palvelua erityisesti kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asetuksessa oleville henkilöille. Limingassa hankkeen toimenpiteiden kohderyhmää ovat 15-65-vuotiaat kuntalaiset. Hankkeen päätoteuttajana on Kempeleen kunta ja yhteistyöstä on sovittu Limingan ja Tyrnävän kanssa. Hankkeen yhteistyö on kokoaikaista ja yhdessä kehitetään kaikkien kuntien toimintaa. Hankeajaksi on 1.1.2024-31.12.2026. Hankkeen tavoitteena on tarjota matalan kynnyksen palvelupisteet (Kempele, Liminka ja Tyrnävä), joista mahdollistetaan erilaisten palvelujen saanti siirryttäessä koulutukseen tai työelämään. Jokaisessa palvelupisteessä hyödynnetään sekä lähipalveluja että digipalveluja.

Limingassa palvelupiste avattiin toukokuussa 2024. Palvelupisteessä toimii nuorten ohjaamo, joka vastaa laissa säädettyyn nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalveluun. Laki tulee voimaan 1.1.2025 ja Limingassa ollaan hankkeen ansiosta hyvin ajan tasalla yhteispalvelun järjestämisessä. Palvelupisteellä on tällä hetkellä edustettuna työllisyys-, nuoriso- ja liikuntapalvelut, hyvinvointialueelta sosiaalipalvelut, muista Oulun alueen hankkeista uravalmennus sekä Kelan etäpalvelupiste. Oulun talousneuvola tulee pitämään vuonna 2025 tarvittaessa useamman kerran pop up -vastaanottoa palvelupisteelle, jolloin talousneuvola on myös liminkalaisille helpommin saavutettavissa.

Hankkeessa pyritään kehittämään digitaalisia palveluja Lakeuden alueelle (esim. Kela ja Pohde). Ensimmäisenä hankevuonna digipalveluista eniten käytetty on ollut Kelan etäpalvelu, jota asiakas voi käyttää työntekijän avustuksella. Työntekijät ovat aloittaneet perehtymisen Pohteen digitaalisiin palveluihin ja vuonna 2025 on tarkoitus opastaa niiden käyttöä kuntalaisille.

Hankkeessa kehitetään uusia, yhteneväisiä toimintamalleja edistämään eri väestöryhmien vuorovaikutusta ja kolmen kunnan alueella asuvien liikkuvuutta kuntien välillä. Alueen asukkaille ja varsinkin syrjäytymisvaarassa oleville henkilöille pyritään luomaan paremmat mahdollisuudet saada palveluja ja tukea räätälöityyn työllistymiseen. Hankkeen tarkoituksena on tuottaa asiakkaille myös motivaatiota, osaamista ja kokemuksia, joiden kautta minäpystyvyys lisääntyy ja voimavarat vahvistuvat, mikä vähentää syrjäytymisen uhkaa ja parantaa mahdollisuuksia työllistyä.

Hankkeen aikana rakennetaan matalan kynnyksen palvelupistetyötavasta toiminto, jota voidaan jatkaa kaikissa hankekunnissa hankkeen jälkeen sekä mahdollisesti laajentaa koko Lakeuden alueelle. Hankkeen aikana tehdään tarvittavat päätökset toiminnan jatkumiselle ja päättymisen jälkeen toiminta on juurrutettu Lakeuden alueelle. Hankkeen päättymisen jälkeen toimintaan on mahdollista ottaa mukaan myös muita Lakeuden alueen kuntia.

Hyvinvointipalveluiden kehittämistyön tukemiseen on suunnitteilla hakea hankerahaa työllisyysrahastolta. Tavoitteena on mm. löytää uudenlaisia toteuttamistapoja ja yhteistyötapoja toimialueiden välille, kartoittaa mahdolliset sähköiset työvälineet työn tueksi sekä johtamisen tarkastelu muuttuvassa toimintaympäristössä. Hankeajankohta olisi 1 - 9. 2025.

Rantakylän virskitysalueen suunnitelmien kehittämistä viedään eteenpäin vuoden 2025 aikana.

Käyttötalous (sis./ulk.)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
TOIMINTATUOTOT	255 647	366 300	307 800	309 595	311 739
Myyntituotot	49 461	79 000	71 500	72 120	72 919
Maksutuotot	107 929	113 000	123 000	124 174	125 521
Tuet ja avustukset	54 332	153 000	90 500	90 500	90 500
Muut toimintatuotot	43 924	21 300	22 800	22 800	22 800
TOIMINTAKULUT	-3 050 363	-3 408 893	-3 383 447	-3 418 329	-3 456 690
Henkilöstökulut	-974 045	-1 183 093	-1 148 282	-1 171 240	-1 194 639
Palkat ja palkkiot	-794 614	-967 400	-934 460	-953 143	-972 185
Henkilösivukulut	-179 431	-215 693	-213 822	-218 097	-222 454
Palvelujen ostot	-822 762	-760 000	-733 803	-744 360	-752 450
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-118 049	-175 500	-183 455	-186 202	-189 033
Avustukset	-191 413	-220 000	-214 000	-217 174	-220 379
Muut toimintakulut	-944 094	-1 070 300	-1 103 907	-1 099 353	-1 100 188
TOIMINTAKATE	-2 794 717	-3 042 593	-3 075 647	-3 108 735	-3 144 950

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

- Palvelualueitten yhteisen vuosikalenteritoiminnan käytön kehittäminen toiminnoissa
- OULU2026-kulttuuripääkaupunkihankkeen mahdollisuuksien huomioiminen alueen kulttuuritoiminnan kehittämisessä
- Vilho Lampi -kulttuurikeskuksen valmistelun jatkaminen sen tuomien mahdollisuuksien esiin tuominen
- Vanhan Limingan museoalueen toimintojen kehittäminen ja kulttuurihistoriallisten rakennusten ylläpito
- Hyte-indikaattoreihin vastaaminen palvelutuotannossa
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelman valmistelu
  - o Liikuntavaikutusarvioinnin käyttöönoton jalkauttaminen päätöksentekoon
- Soveltavan liikunnan mahdollisuuksien laajentaminen eri ikäisille
- Kansalaisopiston kurssitoimintojen kehittäminen ja yhteistyöverkoston rakentaminen
- Kuntalaisille ja yhdistyksille toimintatilojen selvittely
- Uuden hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpide-ehdotusten huomioiminen toiminnassa
- Hyvinvointialueen kanssa olevien yhdyspintatoimintojen rakentamisen jatkaminen ja sujuvuuden varmistaminen
- Osallisuustoiminnan kehittäminen: urheiluseurafoorumista seuraparlamenttiin ja kuntalaisten liikuntafoorumiin
- Nuorisopalveluiden resurssien pienentyessä, kehitetään sidosryhmätyötä
- Nuorisopalveluiden olemassa olevaa resurssia priorisoidaan erityisesti nuorten kohtaamiseen, ennalta ehkäisevän päihdetyön sekä nuorten positiivisen mielenterveyden edistämisen toimiin
- Matalan kynnyksen palveluohjaus Ohjaamo -hankeen käynnistäminen 18-64 vuotiaille
- Harrastuspolkujen kuvaaminen

- Hyvinvointipalveluiden toimintoja ohjaavat suunnitelmat
  - o Liikunta ja liikkumishjelman tekeminen
  - o Kulttuuriohjelman tekeminen
- Soveltavan liikunnan suunnitelma

Toimintasuunnitelma

Vuoden 2023 alussa toiminnan aloittanut hyvinvointialue Pohde tulee vielä vuosia vaikuttamaan kunnan toimintojen kehittämistyössä ja yhdyspintojen rakentamisessa. Kunnan ennaltaehkäisevän työn rooli on alkanut hahmottumaan osana kunnan lakisääteisiä peruspalveluita. Vallitseva toimintaympäristön muutos tulee näkymään matalan kynnyksen ja ennalta ehkäisevän toiminnan kasvun tarpeena liikunta-, kulttuuri ja nuorisopalveluissa. On tärkeää tunnistaa ne kohdat, jotka voivat pudottaa kuntalasen palveluketjusta ja siten vahvistaa toimintaprosesseja ennakoivasti.

Nuorisopalveluiden työn keskiössä on toimia kasvatuskumppanina ja tehdä kohtaavaa työtä nuorten parissa. Toiminta tapahtuu vapaa-ajalla eri toimintaympäristöissä ja eri menetelmillä. Nuorille pidetään nuorisotiloja auki sekä keskustassa Linulla, että Tupoksessa Huiskeella.

Nuorisopalvelut ovat mukana myös eteläisissä ryhmätoiminnoissa ja vetää myös Hali-kerhoja. Kohtaamistyötä tehdään päivisin koululla, jossa pyritään tukemaan nuorten jaksamista koulussa ja tukemaan yhteisöllisyyttä. Nuorisotyöntekijät ovat mukana koulujen opiskeluhoitoryhmissä ja tämän kautta osallistuvat nuorten hyvinvoinnin tukemiseen kouluissa. Loma-aikoina järjestetään erilaisia toimintoja nuorten toiveiden pohjalta ja pyritään antamaan uusia elämyksiä vapaa-ajalle.

Sillat-hankkeen kautta tarjotaan matalankynnyksen toimintaa nuorille aikuisille Lakeustalolla, johon on keskitetty useampia palveluja saman katon alle. Etsivät nuorisotyöntekijät kohtaavat tämän toiminnan lisäksi nuoria eri pienryhmissä ja näissä toiminnoissa tehdään yhteistyötä Rantalakeuskuntien etsivien kanssa.

Liikuntapalveluissa on tavoitteena parantaa liikkumisen mahdollisuuksia ja kehittää edelleen olosuhteiden lisäksi matalan kynnyksen palveluita, kuten elintapaneuvontaa, liikuntaneuvontaa ja soveltavan liikunnan mahdollisuuksia. Elintapoihin liittyviä neuvontapalveluita kehitetään edelleen hyödyntämällä mm. etäneuvontaa ja muita joustavia sekä kuntalaislähtöisiä malleja.

Taloudellisen tilanteen haastaessa myös liikuntapalveluita, pyritään toiminnan järjestämisessä huomioida yhä enemmän vaikutusten arviointia. Vaikutusten arviointia tarvitaan erityisesti olemassa olevien resurssien kohdentamisessa ja tätä hyödyntämällä liikuntapalveluiden tarjonnasta voidaan kehittää entistä eheämpi ja sujuvampi kokonaisuus.

Liikuntapalveluiden järjestämisessä hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhdyspintatyö on tärkeässä roolissa varsinkin työikäisten ja ikääntyvän väestön ryhmissä. Yhdyspintatyön toimivuudella on suuri merkitys kuntalaisen yhdenvertaisten palveluiden saatavuuteen, joten tätä vahvistamista on tärkeää jatkaa edelleen.

Vaikka soveltavana liikunnan mahdollisuuksia on pystytty kehittämään edellisten toimintakausien aikana, on liikuntapalveluiden yhtenä tärkeänä painopisteenä kehittää näitä palveluita edelleen. Toisena vuoden 2025 painopisteenä on edelleen kehittää viestintää, jotta yhä useampi kuntalainen löytäisi tarjottavien ja jo olemassa olevien palveluiden piiriin.

Kirjastopalveluissa keskeisin asia on palveluiden kehittäminen kaikkia kuntalaisia ajatellen. Keskustan ja Tupoksen alueella kirjasto tarjoaa omatoimikirjaston lisäpalveluajan lisäksi yhteisiä kokoontumistiloja

yhdistyksille kuin vapaasti järjestyville kuntalaisillekin. Yleisesti entistä tiiviimpi yhteistyö muiden alueen kirjastojen kanssa tarjoaa mahdollisuuksia myös liminkalaisille (esim. Puolen Suomen e-kirjasto). Demokratia ja kuntalaisten kuuleminen korostuu entisestään kirjastopalveluissa.

Hyvinvointipalveluiden strategiset tavoitteet

Näkökulma	Strateginen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Laatu/ Toiminta	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön vaikuttavuus	HYTE-kerroin	Pohjois-Pohjanmaan alueella kärjessä
	Kuntalaisten osallisuus	Järjestetään sidosryhmille sekä kuntalaisille osallisuutta lisäävien foorumien määrä sekä monipuolisuus Liminkalaisten yhdistysten kanssa tehtävien kumppanuussopimusten määrä	seuraparlamentti- (urheiluseuroille) kuntalaisten liikuntafoorumi, yhdistysilta, nuorten vaikuttamispäivä Vuosittain 1–3 sopimusta
	Palveluiden kehittäminen ja digitalisaatio	Kehitetään sähköisten infonäyttöjen käyttötapoja palveluiden viestinnässä Liikunnan edistämisen poikkihallinnoinnin kehittämisen	Sähköisten infonäyttöjen käyttäminen palveluiden markkinoinnissa poikkihallinnollisesti Liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollisen työryhmän perustaminen
	Tekemistä, näkemistä ja kokemista	Keskeisten tapahtumien kävijämäärät: - ÄXÖN - Nollavisio - Limmi fest	Jokaiselle ikäryhmälle järjestetään vähintään yksi tapahtuma / vuosi

	<ul style="list-style-type: none"> - kirjastojen tapahtumat - museon kävijämäärä - ikäihmisten hyvinvointipäivä - perhepäivä - Unelmien liikuntapäivä - tapahtumat <p>Virkistysalueiden kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa</p> <p>Kirjaston lainausmäärät 23 lainausta per asukas vuonna 2022</p>	<p>Rantakylän virkistysalueen uudet toiminnot käytössä. Lähivirkistysalueiden ylläpidosta ja kehittämisestä on olemassa selkeä suunnitelma.</p> <p>Lainausmäärät kasvavat</p>
--	---	---

Henkilöstö ja koulutussuunnitelma

Henkilöstömäärä 31.12.	2022	2023	2024	2025
Vakinaiset, lkm.	17	17,5	18,5	18,5
Määräaikaiset, lkm	2	1	1	3
Sijaiset, lkm	0	0	0	0
Työllistetyt (vuoden aikana), lkm	1	1	2	1 (2 kk)
Henkilöstö yhteensä	20	19,5	21,5	21,2

Työvoiman saatavuuden ongelma-alueet ja suunnitelmat osaamisen ja saatavuuden varmistamiseksi: Lyhytaikaisiin sijaistuksiin vaikea saada henkilöstöä.

9. INVESTOINTIOSA

Investointiohjelma TA 2024 ja TS 2025-2026						
Toimielin/Investointiryhmä	TA 2024	TA2024 muutokset	Muutettu TA2024	TA 2025	TS2026	TS2027
Konsernipalvelut						
Irtain ja aineeton käyttöomaisuus						
menot	-20 000	0	-20 000	0	0	0
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	-20 000	0	-20 000	0	0	0
Arvopaperit						
menot	-1 400 000	134 802	-1 265 198	-2 080 000	-2 000 000	0
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	-1 400 000	134 802	-1 265 198	-2 080 000	-2 000 000	0
Luontokeskus						
menot	-30 000	0	-30 000	0	0	0
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	-30 000	0	-30 000	0	0	0
Konsernipalvelut, Investoinnit yhteensä						
Investointimenot	-1 420 000	134 802	-1 285 198	-2 080 000	-2 000 000	0
Investointitulot	0	0	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit yhteensä	-1 420 000	134 802	-1 285 198	-2 080 000	-2 000 000	0
Konsernipalvelut, maankäyttö ja omaisuudenhallinta						
Kiinteä omaisuus						
menot	-100 000	0	-100 000	-175 000	-175 000	-175 000
tulot	475 000	0	475 000	125 000	125 000	125 000
netto	375 000	0	375 000	-50 000	-50 000	-50 000
Mal-hankkeet						
menot	0	0	0	-200 000	-500 000	-1 000 000
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	0	0	0	-200 000	-500 000	-1 000 000
Teiden ja alueiden rakentaminen						
menot	-415 000	0	-415 000	-240 000	-350 000	-350 000
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	-415 000	0	-415 000	-240 000	-350 000	-350 000

*Kirkonranta						
menot	-50 000	0	-50 000	0	0	0
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	-50 000	0	-50 000	0	0	0
*Kotiranta						
menot	-230 000	0	-230 000	0	0	0
tulot	20 000	0	20 000	0	0	0
netto	-210 000	0	-210 000	0	0	0
* Ekokortteli						
menot	0	0	0	-270 000	-150 000	0
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	0	0	0	-270 000	-150 000	0
* Linnukkatien kevyenliikenteenväylä						
menot	0	-1 050 000	-1 050 000	-110 000	0	0
tulot	0	278 226	278 226	345 000	0	0
netto	0	-771 774	-771 774	235 000	0	0
Tupoksen koulu- ja liikunta-alueiden rakentaminen						
menot	-1 070 000	0	-1 070 000	0	0	0
tulot	131 000	0	131 000	0	0	0
netto	-939 000	0	-939 000	0	0	0
Lintutornin uusiminen						
menot	-50 000	0	-50 000	0	0	0
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	-50 000	0	-50 000	0	0	0
Tupoksen kevyen liikenteen olosuhteiden parantaminen						
menot	-494 000	0	-494 000	0	0	0
tulot	247 000	0	247 000	0	0	0
netto	-247 000	0	-247 000	0	0	0
Kuormatien peruskorjaus						
menot	0	0	0	-80 000	0	0
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	0	0	0	-80 000	0	0
Ruutikankaan EAKR-hanke						
menot	0	-134 802	-134 802	0	0	0
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	0	-134 802	-134 802	0	0	0
Investointimenot	-2 409 000	-1 184 802	-3 593 802	-1 075 000	-1 175 000	-1 525 000
Investointitulot	873 000	278 226	1 151 226	470 000	125 000	125 000
Nettoinvestoinnit yhteensä	-1 536 000	-906 576	-2 442 576	-605 000	-1 050 000	-1400000

Hyvinvointipalvelut, irtaimistohankinnat yhteensä	TA 2024	TA2024 muutokset	Muutettu TA2024	TA 2025	TS2026	TS2027
menot	0	0	0	-10 000	0	0
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	0	0	0	-10 000	0	0
Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelut liikelaitos, rakennusinvestoinnit						
	TA 2024	TA2024 muutokset	Muutettu TA2024	TA 2025	TS2026	TS2027
Kiinteistöjen purkutyöt						
menot	-20 000	0	-20 000	0	-250 000	-200 000
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	-20 000	0	-20000	0	-250 000	-200000
Pienet peruskorjaushankkeet						
menot	-100 000	0	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	-100 000	0	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Linnukkahallin peruskorjaus						
menot	-20 000	0	-20 000	0	0	0
tulot	0	0	0	0	0	0
netto	-20 000	0	0	0	0	0
Investointimenot	-170 000	0	-170 000	-100 000	-350 000	-300000
Investointitulot	0	0	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit yhteensä	-170 000	0	-170 000	-100 000	-350 000	-300000
Limingan kunta, Investoinnit yhteensä						
	TA 2024	TA2024 muutokset	Muutettu TA2024	TA 2025	TS2026	TS2027
Investointimenot	-3 999 000	-1050000	-5 049 000	-3 265 000	-3 525 000	-1 825 000
Investointitulot	873 000	278226	1 151 226	470 000	125 000	125000
NETTOINVESTOINNIT YHTEENSÄ	-3 126 000	-771774	-3 897 774	-2 795 000	-3 400 000	-1700000

Konsernipalvelut, irtain ja aineeton käyttöomaisuus: Hallintokunnan vuosittaiset irtaimen omaisuuden sekä koneiden ja laitteiden hankintaan kohdistuvat määrärahat. Määrärahan käytöstä vastaa hallintojohtaja.

Konsernipalvelut, arvopaperit: Ruutikunnat Oy:n osakepääoma 2025: 300 000 €. Limingan Vesihuolto Oy:n pääomittaminen vesilaitoksen rakentamista varten 2025: 1 780 000 € ja 2026: 2 000 000 €.

Maankäyttö ja omaisuudenhallinta, kiinteä omaisuus: Pääasiassa maanhankintaan kohdistuvia määrärahoja. Maanhankinnasta vastaa kunnanhallitus. Sitovuuden investointitulot ovat tonttien myynneistä saatavia myyntituloja.

Kunta luovuttaa maata asuntorakentamista ja yritystoimintaa varten. Luovutusmuotona on tonttien myynti ja vuokraus. Kaavoitetulla alueella rivitalotontin hinta on kirkonkylällä 20-30 e/m² ja Tupoksessa 20-30 e/m², omakotitalotontin hinta kirkonkylällä 15-35 e/m², Tupoksessa 15-35 e/m² ja Alatemmeksellä 4-6 e/m². Kerrostalotontin hinta on 80-120 e/kerros-m². Tontteja voidaan luovuttaa myös tarjousten perusteella. Tonttien vuosivuokrat ovat olleet 5-10 % myyntihinnasta. Asuintonttien vuosivuokra on 6 % tontin kauppahinnasta ja samalla uusien sopimusten osalta luovutaan maksettujen vuokrien hyvittämisestä mahdollisen tonttikaupan yhteydessä. Hallitukselle annetaan valtuudet määrätä asunto-, teollisuus- ja liiketonttien myynti- ja vuokrataso suhdannetilanteen mukaan. Kunta lohkoo pääsääntöisesti tontit ja perii lohkomiskustannukset tontin myynnin yhteydessä. Määrärahan käytöstä vastaa kunnanhallitus.

Maankäyttö ja omaisuudenhallinta, Mal-hankkeet: 2025: Emäntäkoulun kiertoliittymä, 2026: Lumijoentien kiertoliittymä ja 2027: junaradan laiturirakenteiden rakentaminen.

Maankäyttö ja omaisuudenhallinta, Teiden ja alueiden rakentaminen: Katu- ja yleisten alueiden korjaukseen varattu investointiraha, jolla toteutetaan katujen peruskorjausta, päällysteiden uusimista, kuivatuksen ja valaistuksen parantamista sekä katusuunnittelua. Toteutus erillisen ohjelman mukaista.

Maankäyttö ja omaisuudenhallinta, Ekokortteli: Jätepisteiden järjestelyt ja jäteaseman infran rakentaminen.

Maankäyttö ja omaisuudenhallinta, Linnukatien kevyenliikenteenväylä: pieni osa pääosin 2024 aikana toteutettavan hankkeen kustannuksista siirtyy vuodelle 2025. Myös hankkeeseen saatu rahoitus realisoituu vasta hankkeen päättyessä 2025.

Maankäyttö ja omaisuudenhallinta, Kuormatien peruskorjaus: Suunnittelumääräraha vuodelle 2025.

Hyvinvointipalvelut, irtaimistohankinnat: Liikuntapalveluiden välttämättömät kalustohankinnat.

Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelut liikelaitos, Kiinteistöjen purkutyöt: 2026: Tupoksen neuvolarakennuksen purku, Vesikarin koulun purettavat osat, 2027: Rantakylän koulun purkaminen, Alatemmeksen vanhainkotivanhainkoti.

Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelut liikelaitos, Pienet peruskorjaushankkeet: Liikelaitoksen johtokunnan päättämä investointimääräraha kiinteistöjen arvoa ylläpitäviin peruskorjaustarpeisiin.

10. LIIKELAITOKSET

10.1 KUNNALLISTEKNIikka LIIKELAITOS

Liikelaitoksen yleistavoite

Kunnallistekniikka -liikelaitos rakentaa ja ylläpitää kunnallistekniikkaa asiakaslähtöisesti, laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti. Moniammatillisen henkilöstön, muiden kunnan hallintoyksiköiden sekä yhteisöjen ja yritysten välisellä hyvällä yhteistyöllä. Vahvistamme omalla toiminnallamme kunnan vetovoimaisuutta.

Yleiskuvaus liikelaitoksen palveluista ja tarkoituksesta

Kunnallistekniikka liikelaitoksen tehtävänä on kehittää, rakentaa ja ylläpitää laadukkaasti liikenneväylät, puisto- ja muut yleiset alueet, luontoharrastuskohteet sekä tuottaa paikkatietopalveluja.

Limingassa on n. 200 ha Rams -kunnossapitoluokitukseen kuuluvia viheralueita, joista leikattavaa nurmialaa on lähes 50 ha ja avoimia viheralueita 7 ha. Leikkipuistoja Limingassa on 19 kpl. Viheralueiden hoito toteutetaan viheralueiden kunnossapidon luokituksen mukaisesti ja se on luettavissa kunnan nettisivuilta Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020 (liminka.fi). Viheralueiden kunnossapidon laatua voi seurata kunnan nettisivuilta (<https://liminka.fluentprogress.fi/LiminkaRoadInfo/>).

Asemakaava alueilla ylläpidettävää katuverkostoa on 80 km, kävelyn- ja pyöräilyväyliä 48 km ja useampia luontokohteita eri toimintoihin. Tilaajan kanssa tehdyn palvelusopimuksen mukaisesti kadut pidetään riittävän hyvässä ja turvallisessa kunnossa. Riittävällä tilaajan myöntämällä investointirahoituksella ja ulkopuolisella hankerahoituksella voidaan panostaa tiestön peruskorjauksiin ja niiden kuntoon. Talvikunnossapidon laatua voi seurata kunnan nettisivuilta (linkki edellä).

Yksityisteiden tiekunnille kunta järjestää ympärivuotista kunnossapitoa sekä erikseen haettavaa aurauspalvelua. Liikelaitos ylläpitää aurauspalvelurekisteriä ja huolehtii kunnossapitoon liittyvistä hallinnollisista ja käytännön tehtävistä. Yksityisille tarjottavaa asiantuntija apua on tarjolla peruskunnalla.

Paikkatietopalvelut tuottaa mittaus- ja kartoituspalveluita maankäytön ja rakentamisen sekä kunnallistekniikan tarpeisiin oikeilla lähtötiedoilla oikea aikaisesti. Kunnallistekniikan tuottamia palveluita ja sen laatua seurataan kahdesti vuodessa tehtävillä laatuksierroksilla yhdessä tilaajan kanssa.

Toimintaympäristöanalyysi

Liikelaitoksen toimintaympäristö analyysissä tiedostetaan seuraavat asiat:

- Liikelaitos huolehtii katuverkon, puisto- ja yleisten alueiden sekä luontokohteiden kehittämisestä, rakentamisesta ja näiden ylläpidosta. Ammattitaitoinen, tehokas ja taloudellinen kunnossapito luo vetovoimaisen yleiskuvan paikkakunnasta.
- Teknologian kehitys tarjoaa mahdollisuuksia palvelutuotannon prosessien kehittämisessä. Toimintakaudella pyritään hyödyntämään robotiikan tuomia mahdollisuuksia toiminnassa esim. viheralueiden hoidossa.

- Luontokohteiden huonokuntoisten rakenteiden uusiminen mm. Temmesjoella ja Liminganlahden luontokeskuksella mahdollistaa kohteiden paremman käytön matkailun ja kuntalaisten tarpeisiin.
- Investointi tarpeiden selvittämiseksi pitkän tähtäimen suunnitelmien (PTS) laatiminen ja päivittäminen mm. katujen sekä leikkipuistoverkoston peruskorjauksiin on nähty tarpeelliseksi
- Palveluiden kustannusten nousu. Toimintakauden kuluissa on huomioitu katujen kunnossapidon kulujen kasvaminen. Talousarviossa on varauduttu laadukkaamman talvihoidon järjestämisestä keskustan alueella sekä lumensiirtotöiden ja koululaisten käyttämien kävely- ja pyöräilyväylien parannuksiin talvihoidossa.
- Kestävän kehityksen periaatteet ohjaavat toimintaa, ja ympäristöystävälliset ratkaisut ovat yhä tärkeämpiä. Ympäristön monimuotoisuus ja kestävät ratkaisut ohjaavat suunnittelua ja kunnossapidon tavoitteita.
- Omistaja-asiakkaan investointien tilauskanta vähenee kunnallistekniikan liikelaitokselta vuoden 2025 aikana. Tilauskannan vähentyminen näkyy kunnallistekniikan tuottamissa palveluissa. Palvelujen tuottamisverkostoa arvioidaan ja sopeutetaan vastaamaan kysyntää ja tarvetta.

Palveluiden järjestäminen ja keskeiset toimenpiteet toimintavuoden 2025 aikana

Palvelu	Arvio palvelu- tarpeesta	Oman tuotan- non osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitel- makaudella
Katujen kun- nossapito	ennallaan	16 %	84 %	kilpailutus, omajoh- toinen työ ja tarvik- keet	Kilpailutettu urakoitsija- palvelut, talvikunnossa- pidon laadun nosto, ka- tuverkonkunnossapito paikkaukset
Aurauspal- velu	ennallaan	3%	97 %	kilpailutus	Kohteiden määrä vaih- telee vuosittain, kilpai- lutetut urakoitsijapalve- lut
Yksitystiet	ennallaan	3 %	97 %	kilpailutus, omajoh- toinen työ ja tarvik- keet	Kilpailutetut urakoitsija- palvelut
Puistot ja muut yleiset alueet	ennallaan	72 %	28 %	kilpailutus, omajoh- toinen työ ja tarvik- keet	Kalustohankinnat ja ro- botiikan käyttöönotto, alueiden laajeneminen ja hoitokortit, kilpailute- tut urakoitsijapalvelut, kausityö
Mittaus ja kartoitus	ennallaan	93 %	7 %	omajohtoinen työ	-

Alueiden laajeneminen ja palvelutason nosto näkyy suunnitelmakaudella kunnossapidon kasvavina kuluina. Talousarviossa on varauduttu laadukkaamman talvihoidon järjestämiseen keskustan alueella sekä koululaisten käyttämien kävely- ja pyöräilyväylillä. Katu- ja pyörätieverkosto on kasvanut vuonna 2024 maltillisesti. Uutta kävely- ja pyöräilyväylää on rakennettu n. 0,5 km. Suurimmista alueista Kirkonranta on saatu kokonaisuudessaan valmiiksi ja Kotirannan kokoojakatu viimeisteltyä. Katujen kunnossapidossa on varauduttu toisen

hoitokerran hankkimiseen kaava-alueella tehtäviin tienvarsiniittoihin. Investointitarpeiden selvittämiseksi pitkän tähtäimen suunnitelmien laatiminen (PTS) ja päivittäminen mm. katujen sekä leikkipuistoverkoston peruskorjauksiin on nähty tarpeelliseksi tehdä.

Puistojen hoidossa Kirkon- ja Kotirannan valmistuneet viheralueet lisäävät puistojen hoidon priorisoinnin ja kausityön tarvetta henkilöstöresursseihin. Kunnossapidon palvelun ostoa ja kalustohankintaa tehdään taloudellisten ja henkilö resurssien puitteissa. Toimintakaudella pyritään hyödyntämään ja jatkamaan robotiikan mahdollisuuksia viheralueiden kunnossapidossa. Robotiikasta saatuja hyötyjä ovat mm. henkilöresurssien käyttö muissa tehtävissä, ajankäytön tehostuminen sekä laatutason ylläpitäminen. Investoinneilta vapautunut oma työn osuutta lisätään kunnossapidon eri tehtävissä. Puistometsien hoitoon laaditaan pitkän tähtäimen (PTS) kunnossapito-ohjelma metsäsuunnitelman pohjalta.

Luontokohteiden huonokuntoisten rakenteiden uusiminen mm. luontokeskuksella ja Temmesjoella mahdollistaa kohteiden paremman ja turvallisen käytön matkailun ja kuntalaisten tarpeisiin. Suunnitelmakaudella jatketaan käynnissä olevia hankkeita ja mahdollisia ulkopuolisia rahoituksia haetaan, mikäli ne tukevat liikelaitoksen toimintaa.

Omavalvonnan ja huoltokirja -toimintojen käyttöönotto sekä kohdekorttien ja teemakarttojen päivittäminen on avuksi liikelaitoksen omassa toiminnassa. Kaluston ylläpitoon otetaan käyttöön kaluston hallinnan työkalu. Varikkotoimintoja tiivistetään ja ylimääräistä toimistotilaa tarjotaan omistaja-asiakkaan käyttöön.

Vuosittain laaditaan yhdessä tilaajan kanssa katujen ja alueiden kunnostamisen investointiohjelma, jonka toteutus on valtuuston määrittelemien määrärahojen mukaista. Omistaja-asiakkaan investointien tilauskannan pienenemisestä vuodelle 2025 johtuen palvelujen tuottamisverkostoa arvioidaan ja sopeutetaan vastaamaan kysyntää ja tarvetta. Tulevalla kaudella rahoitusta on esitetty mm. katujen ja yleisten alueiden kunnostamiseen 350 000 €. Katujen ja alueiden kunnostamisen investointiohjelmassa on varauduttu energiatehokkuuden lisäämiseen uusimalla katuvalaistusta LED- tekniikkaan. Uusittava LED-valaistustekniikka vähentää sähkönkulutusta, mutta alueiden laajeneminen lisää valaisimien määrää. Valaistukseen tehdyillä investoinneilla on kuitenkin vaikutusta kunnossapidon kulujen vähenemiseen. Investointiohjelmassa on ehdolla suunnitelmakaudella valaistuksen uusimista Tuomiarossa, Rantatiellä sekä Ojanperänkankaalla Selkäsenttiellä.

Toiminnan kehittäminen

Pitkän tähtäimen suunnitelmien (PTS) laatiminen puistometsien hoitoon, leikkipuisto ja katuverkoston investointeihin. Suunnitelmien tarkoituksena on, että pystytään suunnittelemaan ja ennakoimaan hallitusti tulevia investointi- ja hoitotarpeita. Toiminnan digitaalisia palveluita kehitetään hyödyntäen Teamsin ja Fluentin eri osa-alueita työntekijöiden päivittäisinä työkaluina. Kunnossapidon tehtäviin laaditaan kohdekortteja ja työselosteita, jotka jatkossa selkeyttävät työtehtävien jakoa ja ohjaavat paremmin itsenäisempään työntekoon. Fluent –kunnossapidonsovelluksen mahdollisuuksia toimia omavalvonnan huoltokirjana alueiden hoidossa jatkokehitetään. Kaluston ylläpidon tueksi otetaan käyttöön kaluston hallinnan digitaalinen työkalu. Paikkatietopalveluiden kehittämistä toteutetaan yhteistyössä tilaajan kanssa. Robotiikan mahdollisuudet keskustan viheralueiden hoidossa otetaan käyttöön.

	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
LIKEVAIHTO	1 864 128	1 671 400	1 654 500	1 654 539	1 654 589
TUET JA AVUSTUKSET KUNNALTA	1 937				
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	93 088	75 000			
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	1 045				
MATERIAALIT JA PALVELUT	-1 114 624	-992 450	-1 077 145	-1 097 498	-1 113 835
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-220 088	-193 450	-186 950	-189 750	-192 634
PALVELUJEN OSTOT	-894 536	-799 000	-890 195	-907 748	-921 201
HENKILÖSTÖKULUT	-638 750	-524 521	-461 433	-470 659	-480 062
PALKAT JA PALKKIOT	-519 824	-427 300	-373 023	-380 481	-388 082
HENKILÖSIVUKULUT	-118 926	-97 221	-88 410	-90 178	-91 979
ELÄKEKULUT	-102 205	-83 866	-78 532	-80 102	-81 702
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-19 848	-10 355	-9 879	-10 076	-10 277
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	3 127	-3 000			
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-7 997	-8 000	-2 599	-2 599	-2 599
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-135 499	-196 350	-149 158	-145 172	-145 942
LIIKELIJIÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	63 328	25 079	-35 835	-61 389	-87 849
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-13				
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUN.ERIÄ	63 315	25 079	-35 835	-61 389	-87 849
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	63 315	25 079	-35 835	-61 389	-87 849

Toimintakaudelle suunnitellut korotukset liittyvät lähinnä talvikunnossapidon laadun nostoon sekä kaluston uusimistarpeeseen leasing vuokrissa, robotiikan käyttöön ottoon ja yleiseen kustannustason nousuun palveluissa ja tarvikkeissa koko toimintakentässä. Tilauskannan pieneneminen investointien osalta hillitsee henkilöstökulujen kasvua. Toiminnan kehittämällä, kilpailutuksella ja tuote valinnoilla pyritään hillitsemään kustannuskehitystä. Tuottavuutta pyritään parantamaan jatkuvalla vastuullisella ja kestäväällä palvelujen kehittämällä, kustannusvastaavalla hinnoittelulla ja sopimusohjauksella.

Liikelaitoksen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Alueiden laajeneminen ja palvelun tason parantaminen katujen kunnossapidossa näkyy suunnitelmakaudella kasvavina kuluina. Katujen kunnossapidossa on varauduttu toisen hoitokerran hankkimisesta kaava-alueella tehtäviin tienvarsiniittoihin ja talvikunnossapidon laadun parantamiseen sekä katujen päällystepaikkauksiin. Katujen ja alueiden investointiohjelmassa on varauduttu energiatehokkuuden lisäämiseen uusimalla katuvalaistusta LED -tekniikkaan. Valaistusta lisätään ja uusitaan mikäli investointimääräraha on esityksen mukainen.

Alueiden laajeneminen näkyy myös puistojen hoidossa kasvavina kuluina. Tarvetta on kausityön henkilöstöresurssiin, palvelujen ostoon ja kalustohankintaan. Hoidontaso on luokiteltu Rams-kunnossapitoluokituksen mukaisesti. Mikäli halutaan laadukkaampaa hoitoa, tulee kunnossapidon tasoluokitusta nostaa. Suunnitelmakaudella kehitetään hoitokortteja kunnossapidon työkaluksi. Robotiikan lisäämisen ja konekannan uudistamisen tavoitteena on kehittää ja tehostaa puistojen hoidon tuottamista.

Vuosittain laaditaan yhdessä tilaajan kanssa investointiohjelma, jonka toteutus on valtuuston määrittelemien määrärahojen mukaista. Tulevalla kaudella rahoitusta on esitetty mm. katujen ja yleisten alueiden kunnostamiseen 350 000 €.

Hanketoimintaa jatketaan suunnitelmakaudella ja mahdollisia uusia toimintaa tukevia rahoituksia haetaan. Traficomien rahoituksen saaneista hankkeista jatkuu Linnukkatien kävelyn ja pyöräilyn kehittämisen hanke.

Liikelaitoksen strategiset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2026	Tavoite 2025	Mittari
Kuntakonsernin talous on tasapainossa	Toiminnan kehittäminen vastaamaan tilaajan tarpeita muuttuvissa tilanteissa Kustannuskasvun hillitseminen	Toiminnan kehittäminen ja jalkauttaminen, talousarviossa pysyminen	Talousarvio 2025/12 Maarakennuskustannusindeksi/ vuosi
Omistajaohjauksella toteutetaan kuntastrategiaa	Toiminnan kehittäminen vastaamaan tilaajan tarpeita ja laatukierrokset	Laatukierrokset kaksi kertaa vuodessa yhdessä tilaajan kanssa Palvelusopimus Palveluiden kehittäminen, pitkän tähtäimen suunnitelmat katu- ja leikkipuistoverkolle	100 % 100 % Toteutunut/Ei toteutunut
Hyvinvoiva, osaava, sitoutunut ja kehityshakuinen henkilöstö	Henkilöstöressurit vastaavat toiminnan tarvetta Ammattitaitoinen henkilöstö	Työhyvinvointi ja koulutussuunnitelman toteutus Tavoitekeskustelut Henkilöstöressurssien lisäys +1, mikäli investoinnit kasvavat Sairauspoissaolojen määrä < 15 pv/tt Pitkien sairauspoissaolojen väheneminen Henkilöstön työhyvinvointi	100 % 100 % henkilöstön määrä/vuosi Sairauspoissaolot pv/tt Sairauspoissaolot/vuosi Henkilöstökysely
Saavutettavuus ja liikenneyhteydet paranevat	Rantakylän jalan-kulun ja	Linnukkatien jkpp valmiiksi	Investointien toteutuma %

	pyöräilyyn yhteys ja Kurkitie-Kuoratie liikennejärjestelyt tilaajan niin mahdollista-essa. Tupoksen Oikotien liikennejärjestelyt kaavamuutoksen edistyessä	Katujen ja alueiden kunnostamisohjelman toteutus	
Pohjois-Suomen vetovoimaisin kuntabrändi	Kaksoisraiteen huomioiminen suunnittelussa	Viihtyisä ja hoidettu kuntaympäristö	Oikea-aikainen viestintä

Henkilöstö- ja koulutus suunnitelma

Liikelaitoksessa on ammattitaitoinen henkilöstö ja koulutusta järjestetään henkilöstölle koulutus suunnitelman mukaisesti. Liikelaitoksessa työskentelee toimintakaudella vakituisesti 8 työntekijää. Esihenkilö- ja valvonta tehtävissä toimii 2 henkilöä.

Kunnan kasvun myötä kunnossapidettävien alueiden määrä on lisääntynyt. Investointien ja tilauskannan väheneminen sekä talouden tasapainottaminen edellyttää tarkastelemaan henkilöresurssitarvetta tarkemmin. Vakituisten henkilöstön tehtävät kohdistuvat suunnitelmakaudella kunnossapidon eri tehtäviin. Talousarviossa on varattu määräraha kausityölle (5 hlö). Kausityötä tarjotaan 1-6 kk pituisiin työsuhteisiin, riippuen työtehtävästä. Palkkatukityö käytänteet ovat muuttumassa, mutta liikelaitos pyrkii mahdollistamaan työllistymisen edistämistä. Investointien lisääntyessä/vähentyessä tulee henkilöstötarve tarkastella uudelleen. Kesänuoria palkataan suunnitelmakaudella n. 20 hlö. Harjoittelu- ja työssä oppimisen paikkoja tarjotaan tilanteen mukaan. Henkilöstön osaamisen kehittämistä mahdollistetaan erilaisin koulutuksin sekä kannustetaan omaehtoiseen opiskeluun. Työntekijöiden työhyvinvointia pyritään lisäämään ottamalla henkilöstöä mukaan työn suunnitteluun, lisäämällä työkiertoa, varhaisen tuen palveluilla sekä työaikamuutoksilla.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ	2022	2023	2024	2025
Vakinaiset, lkm	13	13	8	8
Määräaikaiset, kausityö lkm	7	9	5	5
Sijaiset, lkm	0	0	0	1
Työllistetyt (vuoden aikana), lkm	7	3	3	2
Henkilöstö yhteensä	27	25	16	15

KOULUTUKSEN AIHE/AIHEALUE	LAAJUUS	OSALLISTUJAMÄÄRÄ
Ess käyttökoulutus	0,5 pv	(1)
Fluent -kunnossapidon sovelluksen käyttö	0,5	1
Viherpäivät	2	2
Geotrimin käyttäjäpäivät	2	2
Tie- ja työturvakoulutukset	1	4
Kilpailuttaminen	1	2
Pyöräliikenteen verkostokoulutukset	1	1
Tulityökorttikoulutus	1	0
Kuntatekniikanpäivät	2	2

10.2 RUOKA-, PUHTAUS- JA KIINTEISTÖPALVELUJEN LIKELAITOS

Liikelaitoksen yleistavoite

Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelut tukevat omistaja-asiakkaan prosesseja onnistumaan oman perustehtävän suorittamisessa tarjoamalla maukkaan ja terveellisen, ravitsemussuositusten mukaisen aterian sekä puhtaan ja viihtyisän toimintaympäristön. Liikelaitoksen palvelutuotanto on kustannustehokasta ja kannattavaa sekä toiminta on asiakaslähtöisesti täsmällistä ja joustavaa.

Yleiskuvaus liikelaitoksen palveluista ja tarkoituksesta

Liikelaitoksen toiminta-ajatuksena on tuottaa kunnan eri toimipaikkojen ja asiakasryhmien tarvitsemat ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelut taloudellisesti, ympäristöystävällisesti sekä asiakkaan toiminta ja tarpeet huomioiden.

Ruokapalvelujen asiakkaista valtaosa on lapsia ja nuoria sekä heidän parissa työskentelevää kunnan henkilökuntaa. Päivittäin tarjotaan lähes 3500 annosta lounasta kunnan eri kouluissa ja päiväkodeissa. Ruoanvalmistuksessa suositaan suomalaista lihaa sekä muita kotimaisia elintarvikkeita. Lähellä tuotettuja elintarvikkeita löytyy ruokalistalta muun muassa perunan, juureksien, maidon ja leivän osalta. Ateriat tuotetaan kahdessa valmistuskeittiöstä Tupoksen ja Liminganlahden kouluilla.

Puhtauspalvelujen siivottavat kohteet ovat kunnan omassa toiminnassa olevia kiinteistöjä. Siivottavaa pinta-alaa 26 eri kiinteistössä on noin 45 000 m². Puhtauspalvelujen tavoitteena on tuottaa palvelu taloudellisesti sekä huolehtia kiinteistön käyttäjille eri tilatyypin ja käyttöasteen mukainen puhtaustaso. Siistit ja puhtaat tilat luovat tilojen käyttäjille viihtyvyyttä, hygieenisyyttä sekä käyttöturvallisuutta. Laitoshuoltajat toimivat kiinteistöhuollon kanssa yhteistyössä huomioiden kiinteistön huolto- ja korjaustarpeita.

Kunnan omistamien kiinteistöjen kerrosala on noin 51 000 m² ja tilavuus n. 257 000 m³. Kiinteistöpalveluiden kunnossapitoon kuuluvat kunnan omistamat rakennukset sekä osa kunnan vuokraamista kohteista. Kiinteistöt on jaettu kiinteistöhoitajien kesken vastuurakennuksiin. Kiinteistönhoidon toimintaa ohjaa huoltokirjaohjelma, joka tehostaa kiinteistöjen suunnitelmallista kunnossapitoa. Lisäksi ohjelmassa tehdään kiinteistöjen palvelupyynnöt, jotka kiinteistöhoitajat reagoivat tarpeenmukaisesti. Kiinteistöpalveluiden tehtäviin kuuluu ruoankuljetus kouluille ja päiväkodeille.

Toimintaympäristöanalyysi

Liikelaitoksen toimintaympäristö analyysissa tiedostetaan seuraavat asiat:

- Ruokapalveluiden palvelukonsepti on selkiytynyt koulu-, päiväkotij- ja henkilöstöruokailuun.
- Kestävän kehityksen periaatteet ohjaavat toimintaa, ja ympäristöystävälliset ratkaisut ovat yhä tärkeämpiä.
- Teknologian kehitys tarjoaa mahdollisuuksia palvelutuotannon prosessien kehittämisessä.
- Energian, raaka-aineiden ja tuotteiden kustannukset nousussa.
- Ruoka- ja puhtaanapitopalvelualan heikko vetovoima vaikeuttaa työvoiman saantia.
- Virastomestaripalveluiden tarjoaminen omistaja-asiakkaalle.

Palveluiden järjestäminen ja keskeiset toimenpiteet toimintavuoden 2025 aikana

Palvelu	Arvio palvelu-tarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitelma-kaudella
Ruokapalvelut	ennallaan	100%		2 valmistuskeittiötä	arviointi
Puhtauspalvelut	ennallaan	n. 95%	5%		Peruspesujen mahdollinen hankinta.
Kiinteistö-palvelut	ennallaan	100%			
Virastomestari-palvelut	ennallaan	100%			Palvelun vakiinnuttaminen

Toiminnan mehittäminen

Ruokapalvelut

Palveluiden tuottamisverkostoa arvioidaan sekä mahdollisesti uudelleen järjestellään vuoden 2025 aikana. Tavoitteena on omistaja-asiakkaalle sisäisen hinnoittelun kustannusten hillitseminen, ulkoisten kustannusten aiheuttaessa asiakashinnoitteluun korotuspainetta.

Lasten ja nuorten osallistamista ruokapalveluiden toiminnan kehittämisessä on saatu hyviä kokemuksia viime vuosien ajalta. Asiakaspalautteen kerääminen ja analysointi on otettu osaksi jatkuvaa kehittämisprosessia, jotta palveluja voidaan räätälöidä entistä paremmin asiakkaiden tarpeisiin. Maisteluraatien vakiinnuttaminen ruokapalveluiden tuotekehitystoimintaan on tuonut uusien ruokien suunnittelusta asiakaslähtöisempää. Uusien tuotteiden elinkaari on pidempi sekä menekki on aiempaa parempaa.

Ruokahävikkiä pyritään edelleen vähentämään kokonaisvaltaisesti aterian elinkaaren aikana ruokalistan suunnittelusta valmiin ruoan tarjoiluun. Ruokahävikistä on kerätty seurantatietoa vuoden 2024 aikana ja tavoitteena vähentää hävikkiä sekä miettiä keinoja yhteistyössä asiakkaan kanssa, kuinka hävikkiä voidaan vähentää.

Toiminnanohjausjärjestelmän toimittajan vaihtamista selvitetään vuoden 2025 aikana. Tarkoituksena on löytää järjestelmä liikelaitoksen palvelualueiden toiminnan tukemiseen ja uusien mahdollisuuksien luomiseen.

Puhtauspalvelut

Robotiikan käyttöönottoa jatketaan puhtauspalveluiden palvelualueella. Saadun kokemuksen pohjalta on tunnistettu puhtauspalveluiden tuottamiseen robotiikasta saadut hyödyt, muun muassa työvoiman irrottaminen vaativimpiin puhtaustason työtehtäviin, ajankäytön tehostuminen, sekä puhtaustason ylläpitäminen. Robotiikan lisäämisen myötä eri kohteiden konekannan uudistamista tarkastellaan. Konekannan uusimisen tavoitteena on kehittää ja tehostaa puhtauspalveluiden tuottamista.

Ympäristön kemikaalikuormaa pyritään vähentämään puhtauspalveluiden tuottamisessa mm. laikkavalinoilla, jotka mahdollistavat kiinteistöjen lattioiden puhdistamisen ilman kemikaaleja. Ikkunoiden

puhdistamisessa hyödynnetään vuonna 2024 hankittua laitetta, jonka toimintaperiaate perustuu kemikaalitomaan suodatettuun puhtaaseen veteen.

Lukion kiinteistön puhtauspalveluiden tuottamisessa kokeillaan kemikaalitonta siivousta. Kiinteistön puhtaus-tason laatua arvioidaan vertailemalla pintapuhtausnäytteitä sekä tekemällä aistinvaraista arviointia säännöllisesti.

Edellisvuosien kokemuksen perusteella tekstiililattioiden peruspesun hankintaa jatketaan ostopalveluna. Ta-voitteena on henkilöstöressurssien hyödyntäminen muissa työtehtävissä kustannustehokkaasti. Ulkoisen pal-veluntuottajan suorittama säännöllinen tekstiililattioiden syväpuhdistus pidentää tekstiililattian ikää, sekä ke-ventää ylläpitosiivousta ja vuosittaista perussiivoustarvetta.

Puhtauspalveluiden laatua seurataan säännöllisillä kehitystapaamisella, näihin osallistetaan tilaaja sekä käyt-täjän edustus. Tuotetun puhtauspalvelun laatua seurataan myös palveluntuottajan toimesta muun muassa siivoustyön mitoituksen ylläpitämisellä sekä laitoshuoltajien harvemmin tehtävien määräaikaistöiden kuittaa-misella.

Työntekijöiden työhyvinvointia pyritään lisäämällä, ottamalla henkilöstöä mukaan työn suunnitteluun, lisää-mällä työnkiertoa työkohteiden välillä, sekä työaikamuutoksilla.

Kiinteistöpalvelut

Kiinteistöt jaetaan siten, että jokaisella kiinteistöhoitajalla on nimetyt kiinteistöt vastuullaan hoidettavana. Kiinteistöt pyritään huolehtimaan niin hyvin, että ns. hälytystehtäviä tulisi mahdollisimman vähän. Laadukas ja nopeasti reagoiva kiinteistöhoito jatkaa rakennuksien elinkaarta sekä ennaltaehkäisee sisäilmaongelmia. Kiinteistöihin lisättiin QR-koodit, jonka avulla käyttäjät voivat tehdä palvelupyyntöjä kiinteistöhuoltoon. Pal-velupyyntöihin pyritään reagoimaan nopeammin ja tehostamaan omaa toimintaa vuoden 2025 aikana.

Pitkän tähtäimen suunnitelmien (PTS) aloitetaan tekemään vuoden 2025 aikana. Tarkoituksena on, että tulevia remontteja pystytään suunnittelemaan ja ennakoimaan hallitusti. Ennakoimalla tulevia korjauksia voidaan säästää kustannuksia verrattuna suunnittelemattomaan korjaustapahtumiin.

Kiinteistöpalveluiden eri ohjelmistoja sekä palveluostoja tarkastellaan vuoden 2025 aikana sisältäen muun muassa huoltokirjan sekä kameravalvonnan osalta. Tarkoituksena on parantaa ohjelman käytettävyyttä.

Kiinteistöjen tarkastuskierrokset pidetään kevään 2025 aikana. Kierroksille osallistetaan kohteen käyttäjä, kiin-teistöhoitaja, sekä kiinteistöpäällikkö. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle vuokratut kiinteistöt käydään läpi alueen kiinteistömanagerin kanssa. Kierroksien tarkoituksena on käydä läpi kiinteistöjen kunto, akuutit sekä myöhemmin tehtävät korjaustarpeet.

Rakennuksien energiankulutukseen pyritään kiinnittämään huomiota. Suurimpien kiinteistöjen rakennusau-tomaatiojärjestelmiä on käyty läpi ja etsitty mahdollisia energiansäästötoimenpiteitä. Työ jatkuu vuonna 2025. Vuoden 2025 aikana pyritään vaihtamaan vanhoja kiinteistöjen valaistuksia LED-tekniikkaan talousraamien puitteissa.

Omistaja-asiakkaalla on ollut tarve virastomestaripalveluille, jota on alettu tuottaa syyskuusta 2023 alkaen. Virastomestaripalveluiden työnkuvaa ja tarvetta on arvioitu yhdessä omistaja-asiakkaan kanssa säännöllisesti, tehtävänkuva on selkiytynyt ja sitä on tarkennettu vuoden 2024 aikana. Vuoden 2025 aikana toiminta vakiin-nutetaan.

Pienien investointien määräraha on tarkoitus käyttää ennalta arvaamattomiin sekä äkillisiin korjaustarpeisiin kiinteistöjen osalta. Kiinteistökierroksien yhteydessä nostetaan esille mahdolliset korjaustarpeet ja pohditaan pienien investointien määrärahojen käyttökohteita.

Talous

	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
LIKEVAIHTO	8 075 414	9 111 800	9 090 848	9 090 900	9 090 967
TUET JA AVUSTUKSET KUNNALTA	6 838		2 651	2 651	2 651
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	21 628				
MATERIAALIT JA PALVELUT	-2 999 622	-2 895 220	-2 932 772	-2 979 683	-3 024 528
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 085 652	-2 182 350	-2 250 175	-2 283 875	-2 318 594
PALVELUJEN OSTOT	-913 970	-712 870	-682 597	-695 809	-705 934
HENKILÖSTÖKULUT	-1 761 495	-2 080 223	-2 071 270	-2 112 681	-2 154 889
PALKAT JA PALKKIOT	-1 455 642	-1 714 886	-1 714 713	-1 748 996	-1 783 937
HENKILÖSIVUKULUT	-305 852	-365 337	-356 557	-363 686	-370 952
ELÄKEKULUT	-277 518	-322 312	-320 149	-326 549	-333 073
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-54 545	-43 025	-44 071	-44 952	-45 850
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	26 211		7 663	7 816	7 972
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 629 907	-1 634 400	-1 679 506	-1 679 506	-1 679 506
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-2 196 161	-2 462 800	-2 398 441	-2 216 975	-2 250 259
LIIKELIJIÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-483 304	39 157	11 510	104 705	-15 563
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUN.ERIÄ	-483 304	39 157	11 510	104 705	-15 563
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-483 304	39 157	11 510	104 705	-15 563

Talousarvion laadinnassa on huomioitu omistajaohjaus kustannusten kasvun hillitsemisessä. Suurimmat korotuspaineet aiheutuivat sähkön ja veden hinnan noususta sekä rakennusmateriaalien kallistumisesta. Vuokrattujen kiinteistöjen vuokratulot nousevat 1-3 %. Muutoin kustannuksien nousua on pyritty hillitsemään palvelujen tuottamisverkon toiminnallisilla muutoksilla sekä robotiikan lisäämisellä palveluntuotantoon.

Liikelaitoksen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Kustannusten nousu edellyttää palvelurakenteen resurssien arviointi ja mahdollista uudelleen organisointia. Toimenpiteellä pyritään hillitsemään nostopainetta sisäisessä hinnoittelussa, ulkoisten kustannusten noustessa. Ruokalistasuunnittelussa tuotevalinoilla pyritään hillitsemään kustannuskehitystä. Toimintaohjausjärjestelmän mahdollinen kilpailuttaminen vuoden 2025 aikana auttaa järjestelmän käyttöönoton laajentamista liikelaitoksen eri palvelualueille. Tuottavuutta pyritään parantamaan jatkuvalla vastuullisella palvelujen kehittämisellä, kustannusvastaavalla hinnoittelulla ja sopimusohjauksella.

Ruokapalveluiden palvelukonsepti on selkiytynyt koulu-, päiväkotij- ja henkilöstöruokailuun. Toiminnassa suositaan lähiruokaa. Puhtauspalveluiden tuottamisessa laajennetaan robotiikan käyttämistä sekä otetaan askel vastuullisempaan ja kestävämpään siivoukseen ilman kemikaaleja.

Kiinteistöpalveluissa energiatehokkuutta pyritään parantamaan muun muassa LED valaistuksella sekä automaatiojärjestelmien optimoinnilla. Vuoden 2025 aikana aloitetaan pitkän tähtäimen suunnitelmien (PTS) tekeminen.

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus heikkenee tulevaisuudessa. Oppilaitosyhteistyötä pyritään lisäämään harjoittelijoiden ja työssäoppijoiden saamiseksi. Tätä kautta pyritään saamaan Limingan kuntaa työnantajana tunnetuksi. Mahdollistetaan osaamisen ylläpitäminen ja kehittyminen kouluttamalla henkilöstöä eri palvelualueilla.

Liikelaitoksen strategiset tavoitteet

HYVINVOIVAT KUNTALAISET

Tavoite	Mittari	Tavoite 2025	Tavoite 2027
Hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteuttaminen	koululounaan ruokailevien % osuus kasvaa	Tilanne paranee kouluterveyskyselyssä 2025	Tilanne paranee kouluterveyskyselyssä 2027

TALouden TASAPAINO JA JOHTAMINEN

Tavoite	Mittari	Tavoite 2025	Tavoite 2027
Kuntakonsernin talous on tasapainossa	Liikelyijäämä Palvelusopimusten ylläpitäminen	Liikelyijäämä toteutuu talousarvion mukaisesti Sopimuksen mukainen palvelu	Liikelyijäämä toteutuu talousarvion mukaisesti
Palveluiden digitalisaatio ja automatisointi	Sisäisen laskutuksen automatisointi	toiminnanohjausjärjestelmän hyödyntäminen	Palvelut ja prosessit on mahdollisimman pitkälle digitalisoitu ja automatisoitu
Hyvinvoiva, osaava ja kehityshakuinen henkilöstö	Sairauspoissaolopäivät / työntekijä Keskimääräinen eläköitymisikä Henkilöstökysely	Sairauspoissaolojen määrä < 15 pv/tt > 64 vuotta Henkilöstön työhyvinvointi paranee	
Oikea-aikainen, avoin ja monikanavainen viestintä	Julkaisujen määrä eri kanavissa	Jokainen yksikkö viestii toiminnastaan vähintään 1 x / viikko	

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Henkilöstömäärä 31.12.	2023	2024	2025	2026
Vakinaiset, lkm	46	43	43	44
Määräaikaiset, lkm	4	7	5	4
Sijaiset, lkm				
Työllistetyt (vuoden aikana), lkm				
Henkilöstö yhteensä	50	50	48	48

Eläkkeelle jäänti (tehtävä)	2024	2025	2026
kiinteistöhoitaja	1	1	
kokki	1		
ruokapalvelutyöntekijä			
laitoshuoltaja	1		

Koulutussuunnitelma:

Työvoiman saatavuuden ongelma-alueet ja suunnitelmat osaamisen ja saatavuuden varmistamiseksi. Tuetaan henkilöstön osaamisen kehittymistä ja ylläpitämistä oppisopimuskoulutuksella kaikilla liikelaitosten palvelu-alueilla.

Kiinteistöpalvelut

- Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto 4 työntekijää

Tutkinnolla on tavoitteena syventää asiakaslähtöisen kiinteistöpalvelun tuottamisen osaamista, parantaa kiinteistön toimintakunnon ylläpitotaitoja, osata tehdä LVI-järjestelmiin tarvittavia huoltotöitä kiinteistön ylläpitoon ja toimintakuntoon liittyen, sekä syventää kiinteistöautomaation osaamisaluetta

Puhtauspalvelut

- Toimitilahuoltajan ammattitutkinto 1 työntekijä
- Ensiapukoulutus 4 työntekijää
- JYET koulutus 2 työntekijä